

Møte onsdag den 5. oktober 2016 kl. 10

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 3):

Sakene på gårdsdagens (nr. 3):

Man fortsatte behandlingen av

sak nr. 1 [10:00:40]

Hans Majestet Kongens tale til det 161. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring (trontaledebatt)

Presidenten: Presidenten viser til det vedtatte debattopplegget fra i går, og vi fortsetter trontaledebatten med statsminister Erna Solberg.

Det åpnes for replikkordskifte begrenset til 13 replikker etter statsministerens innlegg. Presidenten vil foreslå at de 13 replikkene ordnes slik:

Arbeiderpartiet fem replikker, Kristelig Folkeparti to replikker, Senterpartiet to replikker, Venstre to replikker, Sosialistisk Venstreparti en replikk og Miljøpartiet De Grønne en replikk.

De som tegner seg på talerlisten, vil få en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Statsminister Erna Solberg [10:01:44]: På den andre siden av Atlanteren er verdens viktigste valgkamp på vei inn i slutfasen. Sjelden har så mye stått på spill. Mange mennesker i det amerikanske samfunnet ser på utviklingen med bekymring. Rikdommen samles på færre hender. Produksjonen flyttes utenlands. Kampen om jobber som ikke krever særlig kompetanse, har hardnet til. Lønninger er under press. Selv om mange jobber hardt og står på, opplever en del at de ikke klarer å skape et trygt hjem og en god fremtid for seg og sine barn.

Et viktig bakteppe for dette er globaliseringen og den teknologiske utviklingen. Her hjemme har vi kommet godt ut av den samme globaliseringen. Vi har importert billige forbruksvarer. Vi fikk lenge stadig bedre betalt for de varene vi solgte på verdensmarkedet, særlig for olje og gass. Petroleumssektoren ekspanderte kraftig etter finanskrisen.

Ulempen var at kronekurs og økende lønnsnivå presset stadig flere arbeidsplasser i andre næringer ut av Norge. Todelingen av norsk økonomi skjøt fart under den forrige regjeringen. Samtidig som sysselsetting, oljeinntekter og lønninger steg, økte også risikoen for Norge.

Da oljeprisen falt sommeren 2014, ble det klart for alle at vi sto overfor en betydelig omstilling av norsk økonomi – i hvert fall for de aller fleste. Arbeiderpartiets representanter ser riktignok ut til å ha fått utdelt talepunkter til denne debatten hvor både rekordhøy oljepris etter 2010 og det brå fallet i 2014 er helt glemt.

To år er gått siden oljeprisen begynte å falle. Mange mennesker har vært og er rammet av arbeidsledighet i regioner og bransjer som berøres av oljeprisen. Møter med mennesker som har mistet inntekten, fellesskapet og muligheten til personlig utvikling som jobb gir, gjør et sterkt inntrykk.

Regjeringen har derfor gjort det til en av sine viktigste oppgaver å bekjempe ledighet. Vi har fremmet en tiltakspakke. Vi har stimulert veksten gjennom en ekspansiv finanspolitikk. Partene i arbeidslivet har gjennom Capellen-utvalget skrevet følgende om dette:

«Finanspolitikken har vært og er svært ekspansiv, og dette har dempet nedgangen i økonomien.»

Samtidig har pengepolitikken virket, og partene i arbeidslivet har tatt sitt ansvar. Vi kan nå glede oss over at det også er positive tegn i norsk økonomi.

Lørdag kunne vi lese i Stavanger Aftenblad at ledigheten har gått ned i Rogaland de siste to månedene.

Nav i Troms kunne melde om den laveste septemberledigheten i Troms siden 1978.

Vi må likevel ikke tro at utfordringene våre er over. Jobben nå er å unngå at ledigheten biter seg fast på et høyt nivå, slik den gjorde på 1990-tallet. Og vi må klare de langsiktige utfordringene som ikke rammer oss like brått, men som på sikt kommer til å være enda viktigere enn kortsiktige svingninger i oljeprisen.

Det dreier seg om at petroleumssektoren ikke lenger vil være den samme motoren for vår økonomiske vekst, som vi har sett de siste tiårene, at vi skal oppfylle våre klimaforpliktelser, og at norske arbeidsplasser må være konkurransedyktige når klimapolitikken strammes til, både nasjonalt og globalt.

Vi må klare å opprettholde velferden og verdiskapingen med en mindre andel av befolkningen i arbeidsfør alder.

Norge står heldigvis godt rustet til å løse disse utfordringene. Men de løser seg ikke selv.

Utfordringene krever vilje til endring. Det forutsetter politisk mot. Det forutsetter lederskap – ikke vingling, uklarhet og minste motstands vei.

Utfordringene krever at vi prioriterer arbeidsplasser i privat sektor høyt. Vi må føre en mer næringsvennlig politikk, ikke mindre.

Og utfordringene krever reformer i offentlig sektor. Vi må frigjøre ressurser til tjenesteyting og tjenesteproduksjon. Vi må bygge kompetanse og jobbe smartere, ikke frykte enhver endring.

Lykkes vi med dette, vil vi også lykkes med å ta vare på det som gjør Norge spesielt – høy sysselsetting, gode velferdsordninger og et samfunn som skaper muligheter for alle.

Små forskjeller er et viktig kjennetegn ved det norske samfunnet. En viktig årsak til det er lønnsdannelsen. Vi har ikke tradisjon for urimelig høye lederlønninger. Det er bra, og det skal vi holde fast ved. Ingen, heller ikke ledere, er så viktige at noen få ukers innsats er mer verdt enn det en sykepleier eller en lærer kan tjene i løpet av et helt arbeidsliv.

Små forskjeller gjør oss mer omstillingsdyktige. Det støtter opp om økonomisk vekst. Det bidrar til å skape muligheter for alle. Små forskjeller er derfor noe vi skal arbeide hardt for å opprettholde.

Noen forskjeller vil det alltid være i arbeidsmarkedet. Slik skal det også være. Innsats må lønne seg. Men globalisering og teknologisk utvikling kan på sikt trekke i retning av større forskjeller enn det vi ønsker. Det er det et politisk ansvar å motvirke.

OECD peker på fire viktige tiltak:

For det første trenger vi skatte- og velferdssystemer som bidrar til omfordeling. Det har vi i Norge. Vi har mye

debatt om skattelettelser for å fremme investeringer i norske arbeidsplasser. Men velferdsordningenes bidrag til omfordeling har det vært liten oppmerksomhet rundt.

Billigere barnehage for familier med lave inntekter, gratis skolegang med høy faglig kvalitet, en skattefinansiert helsetjeneste og sterkere satsing på rusbehandling og psykisk helse har stor betydning for å minske forskjeller.

For det andre peker OECD på kvinners yrkesdeltakelse. Her har Norge kommet lenger enn de fleste. Stadig flere kvinner jobber heltid. Vi er ikke i mål, men vi er på rett kurs. Fremover må vi særlig gjøre mer for å fremme arbeid blant kvinner med minoritetsbakgrunn.

For det tredje må vi sørge for nok jobber med god kvalitet. Det dreier seg om å motvirke et B-lag i arbeidslivet. Det må skje på flere fronter. Særlig viktig er regjeringens arbeid for å styrke utdanningstilbudet til voksne med svake grunnleggende ferdigheter. Det samme er samarbeidet med partene i arbeidslivet for å bekjempe arbeidslivskriminalitet og useriøse aktører.

Og for det fjerde anbefaler OECD at vi satser mer på kunnskap og utdanning.

I mange land skaper delte skolesystem forskjellige fremtidsutsikter for mennesker avhengig av hvilken familie de er født inn i. Slik har vi det ikke i Norge. Derfor skal den offentlige skolen være så god at den gir alle mennesker fullverdige muligheter til å skape sin egen fremtid. Kunnskap og kvalitet i skolen og i høyere utdanning skal ikke være forbeholdt de som kan betale ekstra. Da vil ulikhetene vokse.

Arbeidet for tidlig innsats i skolen og for å bekjempe frafall i videregående skole er også viktig og vil derfor bli trappet opp fremover.

OECD har med disse fire områdene anbefalt en bred tilnærming. Det tar regjeringen på alvor fordi vi er opptatt av å bekjempe ulikhet.

Hvis vi skal få flere inn i arbeidslivet, trenger vi flere arbeidsplasser. Petroleumsvirksomheten vil med årene gradvis spille en mindre rolle i norsk økonomi. Gradvis vil Norge bli likere andre land. Derfor fører regjeringen en offensiv politikk for at flere arbeidsplasser skal bli lønnsomme i Norge og vinne frem i den internasjonale konkurransen.

Vi bygger kunnskapssamfunnet i et helt annet tempo enn tidligere – fra kvalitetssatsing i barnehage, via lærerløft, tidlig innsats og yrkesfag i skolen og til økt kvalitet i høyere utdanning og økte investeringer i forskning. For eksempel er satsingen på videreutdanning tredoblet sammenlignet med under forrige regjering.

Vi satser mer på innovasjon enn noen gang før. En rekke programmer som støtter opp om ny teknologi, miljøvennlige løsninger og entreprenører, øker kraftig.

I tillegg har regjeringen økt avkastningen fra Klimafondet langt utover hva de rød-grønne partiene var villige til i forrige periode. Det gir Enova større krefter i innsatsen for å redusere utslipp og skape nye, grønne arbeidsplasser. (Statsministeren hoster.)

President, det er en liten forkjølelse.

Veier og jernbane bygges over hele landet. Vedlikeholdsetterslepet øker ikke lenger, og bedriftenes transportkostnader vil på sikt gå ned. Totalt har samferdselsbudsjettet økt med nesten 50 pst. siden 2013.

Lavere selskapskatt og formuesskatt bidrar til økte investeringer og styrker norsk eierskap.

Disse prioriteringene vil fremme økt produktivitet og økt vekst i norsk økonomi. Det legger grunnlaget for arbeidsplasser som gir en lønn å leve av og skatteinntekter til å finansiere vår felles velferd.

Privat verdiskaping er et gode for samfunnet. Vi trenger mer privat verdiskaping i konkurranseutsatt sektor – ikke mindre.

Vi trenger bedre rammevilkår for arbeidsplasser i privat, konkurranseutsatt sektor – ikke dårligere, slik som opposisjonen tar til orde for.

Hensynet til norske arbeidsplasser og til vår felles velferd krever at vi prioriterer verdiskaping i fastlandsøkonomien enda høyere i årene som kommer.

Lykkes vi med å skape verdier og reformere offentlig sektor, vil det også være rom for forbedringer av velferdsordningene. Det har denne regjeringen vist.

På en rekke områder er velferdsordningene styrket og resultatene bedret etter regjeringsskiftet. Noen av de viktigste resultatene som er oppnådd, gjelder grupper som tidligere falt igjennom. Rus og psykisk helse er et godt eksempel.

Noe av det første denne regjeringen gjorde, var å reversere den forrige regjeringens beslutning om at behandling innen rus og psykisk helse ikke lenger skulle ha en særskilt prioritering i helseforetakene. Nå ser vi at ventetiden innen rusbehandling har falt med 40 pst. på tre år. Noen tiltak, som pakkeforløp innen kreftomsorgen, har handlet mest om hvordan vi organiserer oss bedre. Det viser at nye ideer og bedre løsninger kan gi svært positive resultater for mange mennesker.

Regjeringen vil fortsette arbeidet med å forandre, fornye og forbedre offentlig sektor.

Med økt verdiskaping og en fortsatt vilje til å ta nye løsninger i bruk, slik denne regjeringen har, vil det fortsatt være rom for å gjøre mer for de mest utsatte i vårt samfunn. Men det viktigste vi gjør nå, er å sikre folk jobb, sikre jobb på lang sikt, som bidrar til at vi kan gå gjennom en omstillingsfase på en måte som gjør at vi berger velferden og det samfunnet som jeg tror alle i denne sal er opptatt av at vi også skal ha i fremtiden.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jonas Gahr Støre (A) [10:14:53]: Jeg hadde nær sagt god bedring til statsministeren og ønsker henne velkommen tilbake fra bokseringen. Men jeg ser at det ikke er farlige ting hun er utsatt for her!

135 000 ledige – 5 pst. – det høyeste SSB har målt. Vi har diskutert dette i salen, vi har etterlyst tiltakspakker, vi har etterlyst permitteringsregelverk, og vi ser fram til statsbudsjettet i morgen, og at det holder trykket oppe i tiltak mot ledigheten. Men bak dette er det nå et bakteppe som uroer oss, og det er at vi observerer fallende investeringer, fallende sysselsetting og så å si ikke jobbskaping.

Erna Solberg understreket at det går bra i andre deler av landet hvor krisen ikke har rammet, bl.a. hjulpet av lav kronekurs. Likevel skapes det altså ikke nye jobber. De nye jobbene som kommer – tre av fire – kommer i offentlig sektor.

I 2009, da ledigheten var lavere etter tidenes finanskrise, sa statsministeren: Det er pinlig. Fallende sysselsetting, rekordhøy ledighet, ikke nye jobber i privat sektor – hvil-

ket ord vil statsministeren bruke for å beskrive den situasjonen?

Statsminister Erna Solberg [10:16:00]: Det er mange rapporter som nå viser tydelige tegn til lysning i norsk økonomi. Jeg tar det med det forbeholdet jeg mener vi skal gjøre, for vi er i en skjør situasjon også internasjonalt, også økonomisk, knyttet til hva som skjer rundt oss av påvirkning. Men det er en bevegelse. Den siste Nav-rapporten viste også økende sysselsetting igjen. Det er bra. Det viser kanskje at vi er på vei opp. Når tallet på ledige øker fortsatt, er det sannsynligvis fordi flere melder seg tilbake igjen som arbeidssøkende.

Vi er veldig opptatt av å bekjempe ledigheten, og vi er veldig opptatt av at vi nå skal skape flere jobber. Men det tar tid. Etter det største sjokket i oljeprisen norsk økonomi har fått, tar det tid å omstille seg og skape nye arbeidsplasser. Det tar lengre tid enn det å redusere dem når man får den typen sjokk. Men det er positive tegn, og det håper jeg vi skal glede oss over.

Jonas Gahr Støre (A) [10:17:00]: Statsministeren understreker privat sektor. Det skapes altså ikke arbeidsplasser der, selv ikke i de landene hvor det går bra. En årsak til at vi ikke får til omstilling så godt som vi kunne, er at forskjellene øker. Vi advarte mot at store skatteuttak med usosial profil vil øke forskjellene. Skatteuttakene kom, og nå øker forskjellene.

I går hadde vi i debatten oppe at de 50 rikeste i dette landet av denne regjeringen har fått 1 mrd. kr i skatteuttak. Vanlige folk får noen få kroner. Høyres parlamentariske leder ble spurt om hva han mente om dette. Han sa: «Jeg synes det er fantastisk.» Vel, det sier noe annet enn de innleggene vi hører fra Høyre om at små forskjeller er bra. Finansministeren har en politikk hvor hun ikke ser det som en politisk oppgave å bekjempe forskjeller, men da kommer forskjellene. Dette er høyrepolitikk slik vi kjenner det fra land som Sverige under borgerlig regjering og Storbritannia og USA med høyre regjeringer.

Da vil jeg stille spørsmålet: Mener statsministeren at en slik fordelingsprofil er nødvendig for at såkalt vekstfremmende skattelettelser skal virke? Og kan hun dokumentere at disse skatteuttakene faktisk skaper nye jobber, når statistikken der ute viser noe annet?

Statsminister Erna Solberg [10:18:08]: Jeg tenker av og til at når man hører innlegget til en statsminister på talerstolen, må man være i stand å endre replikken man har tenkt ut på forhånd. Halvparten av mitt innlegg dreide seg nettopp om hva som er politikken vår for å bekjempe ulikhet, basert på de fire strategiene som OECD har. Det dreier seg ikke bare om spørsmålet om skatt og fordeling – vi har et fordelingsystem gjennom skatt. Det dreier seg om utdanning, det dreier seg om å sikre at de som faller utenfor, får deltagelse inn i arbeidslivet, som denne regjeringen har tatt flere krafttak for. Det dreier seg om velferdsordningene våre. Det dreier seg også i veldig stor bredde om hva som skal til for å minske forskjellene.

Jeg mener denne regjeringen, sammen med våre samarbeidspartier i Stortinget, svarer bedre på politikken for ikke å få økte forskjeller når vi sørger for at barnehageprisene for de fattigste blir lavere, lettere tilgang til å komme inn, når vi sørger for å gjøre endringer i integreringspoli-

tikken, som gjør det lettere for folk å ta videregående opplæring – en rekke av de tiltakene som vi har vist.

Så jeg er dypt uenig, og jeg synes egentlig at man hadde fortjent en litt mer seriøs diskusjon om hva ulikhet egentlig dreier seg om. Det forsøkte jeg å spille opp i mitt innlegg.

Jonas Gahr Støre (A) [10:19:19]: Jeg registrerer at statsministeren velger en strategi hvor hun har forhåndsskrevne svar og ikke svarer på spørsmålet: Er politikken treffsikker? Hva er det disse skatteuttakene resulterer i? Det er fantastisk, sier Høyre, og det får vi da bekreftet her nå.

Til helse: Køene går ned. Det er bra. Det er en utvikling som startet i 2011, og det er positivt at det går i den retningen. Men regjeringens prestisjeprojekt på sykehus var det såkalte frie behandlingsvalget. Det skulle føre til at private helseforsikringer ble borte i Norge. Nå er denne reformen innført. Det er tatt penger ut av sykehusene over i et privat sykehusmarked – veldig byråkratisk, og få benytter seg av det. Og helseforsikringene øker med 40 pst. De har altså ikke blitt borte.

Fasit: Det er byråkratisk – private tilbud som vokser på bekostning av offentlig helsetjeneste, som ikke får det den ble lovet. Da er vi på vei mot en todeling av helsevesenet. Er utviklingen i retning av todeling av helsevesenet en utvikling som bekymrer statsministeren?

Statsminister Erna Solberg [10:20:19]: Det er slik at vi har laget en helsereform som har tre viktige elementer. Det ene er at vi har tatt vekk det taket som den forrige regjeringen hadde på hvor mange behandlinger de offentlige sykehusene ville gjennomføre. Det andre er at vi har økt anbudsinnkjøpet for private, som bidrar til at vi kjøper flere plasser hos private på vanlig anbud. Og det tredje er at vi har laget et fritt behandlingsvalg. Alle de tre tingene er en del av den reformen vi har laget, som nå bidrar til at vi får ned sykehuskøene. Vi får folk som forteller om raske gjennomførte behandlingssløp for kreftomsorgen, som vet at når de kommer inn, får de en oppfølging på veien. Dette er viktige deler av det å forbedre det offentlige helsevesenet. Jo bedre det offentlige helsevesenet blir på dette området, jo mindre interessante blir private helseforsikringer.

Men det tar tid å gjennomføre disse tingene. Jeg er helt sikker på at det er en del som betaler helt unødig for private helseforsikringer i dag, for de vil få et godt tilbud innenfor offentlig sektor.

Jonas Gahr Støre (A) [10:21:20]: Altså heller ikke svar der. Det er 40 pst. økning i de private helseforsikringene – det får være en avstemning om hvordan denne utviklingen nå går.

Statsministeren nevnte betydningen av kvinners yrkesdeltakelse. Det har med familie og likestilling å gjøre. Regjeringen reduserte delen av foreldrepermisjonen som var reservert far, fra 14 til 10 uker. På forhånd sa Høyre at det kom ikke til å endre fars uttak av permisjon. Nikolai Astrup sa i 2013: «Vi kjenner ingen fedre i vår generasjon som må tvinges.» Nei, de må ikke tvinges. Men den reformen virket med 14 uker. Nå viser tallene fra Nav at den tiden far bruker hjemme, går ned. Det er negativt for likestillingen. Det er negativt også for mor.

Nå ønsker programkomiteen i Høyre å svekke likestillingen ytterligere ved å innføre dobbelt permisjon. Det kan føre til at færre fedre tar hovedansvar i permisjonstiden, og gjerne at mor må være ulønnet hjemme før barnehagetiden kommer. Nå ønsker statsministeren debatt om Høyres programforslag, og da ønsker jeg å stille spørsmålet: Vil Erna Solberg utvide fedrekvoten og si nei til dobbelt permisjon? Eller hva tenker hun om disse grepene?

Statsminister Erna Solberg [10:22:28]: La meg få lov å begynne med kvinners yrkesdeltagelse. Jeg hørte veldig mange innlegg i gårsdagens debatt om at likestillingen kom i revers. Da tenkte jeg: Hva er det som har gått i revers? Lønnsutjevningen mellom kvinner og menn øker. Antallet som jobber deltid i sykehusene våre, går ned under denne regjeringen. Så på mange av de store parameterne på at flere kvinner jobber mer heltid og mindre deltid, som jo er en viktig del av dette, og på lønnsgaputjevningen har vi gode resultater.

Når det er en programdebatt, er det sånn at jeg ikke kommer til å si ja eller nei til alle forslagene som er. Noen forslag i Høyres programarbeid er gode, noen er ikke så gode. Jeg kommer til å la debatten gå, og så skal vi ha en diskusjon på landsmøtet. Jeg har tradisjon for å si det jeg mener, til Høyres landsmøte når jeg føler behov for det i enkelte saker. Men jeg trenger ikke å stoppe alle debatter før vi kommer i salen.

Men akkurat på spørsmålet om to hjemme: Det var en reform som ble endret også på midten av 1990-tallet da pappakvoten ikke virket, mens mor var nødt til å gå tilbake igjen til jobb. Vi løste opp på de reglene allerede da under dagens ordning.

Jonas Gahr Støre (A) [10:23:46]: Litt til slutt om Stortinget og styreformene under Solbergs ledelse. Vi har sett at i regjeringen kan et regjeringsparti ha to ulike meninger – det kan man ha i diskusjon i regjering, men man kan altså nå ha det i regjering og i Stortinget. Fremskrittspartiet har hatt det i synet på regulering av pensjonsoppgjøret, finansministeren som rådet kommuner til ikke å ta imot flyktninger, integreringsforliket, og nå så vi nylig snusplakkene og det såkalt heldekkende plagg, hvor regjeringen er imot, Fremskrittspartiet fremmer forslag i Stortinget som er for. Jeg mener dette svekker autoriteten til regjeringen. Vi må stille oss spørsmålet: Mener regjeringen dette fullt og helt eller stykkevis og delt?

Jeg vil også si at vi i forrige uke opplevde at statsministeren og finansministeren står i pressekonferanse og tar ut deler av budsjettet. At det er lekkasjer, er vi vant til, men her står de på en pressekonferanse uten dokumentasjon og uten mulighet for Stortinget til å håndtere det. Slik skal ikke landet styres, og slik skal ikke Stortinget behandles, og slik mister en regjering autoritet. Er Erna Solberg enig i at det er uheldig med en slik uryddighet og et slikt dobbeltspill om det skulle bli en norm for framtidige regjeringer?

Statsminister Erna Solberg [10:24:56]: Selv under forrige regjering var det tydelige grep som ble gjort hvor regjeringspartier var imot – vi fikk dissens i regjeringen, vi fikk dissens i Stortinget, en stemte imot regjeringens felles politikk. Forrige regjeringsperiode, fra 2005 til 2013, startet jo med at halve stortingsgruppen til SV sto

og demonstrerte mot regjeringens politikk og Jonas Gahr Støres politikk på det utenrikspolitiske området. I så måte er det ulike spørsmål og ulik behandling.

Jeg er uenig i at det vi gjorde med å orientere om en del av budsjettforslaget på fredag, er et veldig sterkt og nytt grep. De største grepene skjedde under forrige regjering, da statsråder veldig ofte stilte opp og fortalte om hva som lå i budsjettet. Før det var det helt uvanlig. Det skilte gjorde den rød-grønne regjeringen, det har vi fortsatt med, og det er ingen grunn til å late som om det nå blir en større forskjell i forhold til tidligere.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:26:09]: Dette kjennet nesten som å stå i bokseringen mot statsminister Erna Solberg – men dei som møter meg i ringen, fryktar nok ikkje ein blodig knockout. (Munterheit i salen) Det trur eg heller ikkje om ein hadde møtt tidlegare statsminister Kåre Willoch.

Men tidlegare statsminister Kåre Willoch er no kanskje den fremste forsvararen av barnetrygda. Han har sett kor viktig ho er for barnefamiliane. Han vil auka ho. Han åtvargar sterkt mot å behovsprøve ho eller gjere ho til ei sosialhjelpsordning.

Eg registrerer at fleirtalet i Høgres programkomité no vil fjerne barnetrygda. Det bekymrar meg. Me ser at fødselstala går ned, og når me no ser angrep på velferdsordningar som barnetrygda og kontantstøtta, er det grunn til bekymring for barnefamiliane. Kan statsministeren garantere at det vil vere ei barnetrygd som er universell og for alle barnefamiliar òg etter 2017?

Statsminister Erna Solberg [10:27:22]: Før jeg svarer på spørsmålet, vil jeg først bare si at i bokseringen vil le representanten hatt den fordelene at han aldri hadde møtt meg, for vi er i ulike vektklasser, (latter i salen) mens politikken jo er litt mer egalitær.

Så til spørsmålet om barnetrygd. Jeg har ikke tenkt å legge skjul på at jeg er skeptisk – og det er jo et mindretall og et flertall – til forslag som fjerner alle kontantytelser til barnefamilier og den friheten som ligger der. Jeg mener at forslaget fra den delen av vår programkomité som ønsker å gi tjenester på en bedre måte, har mange gode sider. Men jeg synes også det er riktig å diskutere hvordan man best når også de svakeste gruppene. Noen ganger vet vi at tjenester er gode måter å nå dem på også, men kontantoverføringer er noe annet.

Jeg har tidligere sagt hva jeg mener om kontantstøtte, jeg har slåss for det i mitt eget parti. Jeg mener fortsatt at det er en god idé.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:28:27]: Eg er glad for at statsministeren seier det. Men mi bekymring over forslaget frå Høgres programkomité er at ein premierer berre dei som ifølgje staten vel rett, og at ein tar bort valfridomen med det.

I dag er det Verdas lærardag. Eg vil seie at nesten vel så viktig som gode familieordningar er det at me har ein god skule, ikkje minst for dei sårbare elevane. Derfor satsar Kristeleg Folkeparti på to lærarar i 1., 2., 3. og 4. klasse. Men skal me lukkast med det, treng me lærarar. Denne hausten står 550 studieplassar for lærarar tomme, og me veit at innan 2030 vil me mangle 3 600 lærarar. Skal me ha to lærarar i 1., 2., 3. og 4. klasse, treng me lærarar. Det er

opptakskravet som forhindrar – vil eg seie – dyktige kandidatar til å bli gode lærarar, for sjølv om ein ikkje har ein 4-ar i matte, kan ein bli ein god engelsklærar, ein god geografilærar. Kva tenkjer statsministeren når me ser at me manglar lærarar?

Statsminister Erna Solberg [10:29:39]: Vi er nødt til å få flere til å ønske å bli lærere. En av grunnene til at vi har en bred strategi for å løfte læreryrket – med bl.a. strengere krav, femårig lærerutdanning, en stor satsing på etter- og videreutdanning av lærere og nye karriereløp som vi utvikler for lærerne – er nettopp å løfte læreryrket for fremtiden.

I en overgangsfase vil det alltid være utfordrende. Når vi har mange på etter- og videreutdanning, er det faktisk mange ufaglærte som gir undervisning for øyeblikket, som ikke fullt ut er utdannet. Dette er selvfølgelig en avgrensing som vi alltid må se på: Hvor mange kan vi ta inn på etter- og videreutdanning når vi da får inn en del ekstra lærere som ikke fullt ut er utdannet til å være det?

Jeg mener også at det er en stor utfordring at vi er for dårlige i matematikk i dette landet. Hvis Norge skal være et teknologiland i fremtiden, må flere velge realfag. Flere må velge teknologifag, flere må velge programmering – flere må velge de tingene som bidrar til det. Er det én ting vi vet, er det at matematikk er et av de fagene hvor man er helt avhengig av å møte en lærer som virkelig klarer å formidle det. Det er dessverre ikke slik i norske skoler at man bare ...

Presidenten: Tiden er ute.

Statsminister Erna Solberg [10:30:50]: ... underviser i det faget man har fordypning i, så langt. Forhåpentligvis blir det slik i fremtiden, men ikke i dag.

Presidenten: Tiden er ute. Neste replikant er Trygve Slagsvold Vedum.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:31:06]: Jeg synes nesten litt synd på statsministeren. Jeg hører at også finansministeren harker, så jeg skal ta med litt egenproduert honning i morgen, slik at vi kan hjelpe regjeringen litt – det er ikke alltid vi blir beskyldt for det. Jeg har god honning, som er helsebringende. Den er norskprodusert (humring i salen), så det er veldig bra kvalitet.

Jeg har et spørsmål til statsministeren. Nå har det vært lokale folkeavstemninger i kommune etter kommune – regjeringen gjorde det de kunne for å stoppe det. Så har resultatene kommet. Folket har sagt nei til tvangssammenslåing, har sagt nei til sentralisering – de har tro på et levende lokalmiljø. Lokalpolitikerne har fulgt opp og har hørt på rådet fra sine lokale – jo, vi skal selvfølgelig lytte til folket. Men i forrige uke kom embetsmennene, regjeringens lokale representanter, og sa: Det er ikke så farlig med de lokale beslutningene og det at det har vært lokale valg, vi vet så mye bedre, så vi foreslår tvang. Mitt spørsmål til statsministeren er: Vil statsministeren lytte til folket, som har valgt oss, eller vil hun lytte til embetsmennene?

Statsminister Erna Solberg [10:32:07]: Jeg tenker at som en god leder av en mindretallsregjering skal man lyt-

te til Stortinget. Det synes jeg er en god idé. Det håper jeg at også Stortinget synes.

Stortinget la noen føringer for denne kommunereformen. Det var at det skulle være frivillighet, men at det også skulle være åpning for tvang i noen tilfeller. Det vil jeg anta er hovedlinjen regjeringen kommer til å legge seg på i behandlingen av dette og i forslaget til Stortinget, at det flertallet som åpnet for at i man noen sammenhenger – hvis én kommune sier nei og andre har sagt ja, slik at det blir vanskelig å få det til – vil gjøre en vurdering, basert på de prinsippene som ble gitt da Stortinget behandlet prinsippene for denne reformen.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:32:49]: Jeg forstår svaret fra statsministeren dit hen at hennes vurdering er at embetsmennene vurderer bedre enn de lokale folkevalgte og befolkningen hva som er best for deres lokalmiljø. Jeg synes det er en forakt når regjeringen har satt i gang en prosess der en har snakket om nabopraten, har satt i gang mange lokale prosesser, folkeavstemninger – satt i gang et kjempeapparat. Når alt kommer til alt, skal man overse det. Er det virkelig den avslutningen Erna Solberg ønsker å ha på sin statsministerperiode – at hun skal tvinge igjennom sammenslåing etter sammenslåing på tross av den lokale folkeviljen? Er det Høyre verdig at man har mer tro på embetsmannen enn på lokaldemokratiet? Hvorfor kaller man det en lokaldemokratireform, når det skal ende i en tvangsreform?

Jeg gir statsministeren én mulighet til. Vær tydelig, si: I et demokrati er det klokt å lytte til folket, folket er sjefen, ikke embetsmannen. Vær så god, statsminister, si det samme: Folket er sjefen.

Statsminister Erna Solberg [10:33:50]: For regjeringen er Stortinget sjefen. Stortinget har lagt premissene for denne reformen. Dem følger regjeringen opp, derfor vil vi følge de prinsippene. Der har frivillighet ligget til grunn, men med en åpning for tvang i særlige tilfeller. Det ville være urimelig ikke å følge opp det som Stortinget har ønsket. De har ønsket seg en reform, og vi kommer til å gjennomføre den, basert på de prinsippene og premissene som Stortinget har trukket opp.

Jeg antar at Stortinget representerer folket. Jeg antar at det er derfor man er valgt inn her, og at man da har legitimitet til å foreta de vanskelige avveiningene – også i saker hvor kanskje et flertall sier ja, men hvor et flertall innenfor én geografisk enhet kan ha sagt nei – men at man får frem de gode løsningene totalt sett.

Trine Skei Grande (V) [10:34:54]: Nå spøker det nok for statsministeren når det gjelder vektclasser! (Munterhet i salen.) Men jeg har skjont at det er andre spill enn bok-sing vi deler interessen for.

For noen dager siden hadde statsministeren og finansministeren en lekkasje – jeg er riktignok litt usikker på om det er lekkasje det kalles når man har pressekonferanse – der de la fram en avgiftspakke som statsministeren definerte som: Dette er det som er mulig å bære. I det første statsbudsjettet som denne regjeringa lagde, gikk regjeringa inn og kuttet tillegget til uføre med barn med titusenvis av kroner. Det var altså det regjeringa mente at uføre kunne bære. Men når det gjelder drivstoffavgift, er det folk kan bære, 169 kr i året. Er det definisjonen på hva som er

mulig å bære av omstilling – 169 kr for noen, titusenvis av kroner for uføre?

Statsminister Erna Solberg [10:36:07]: Da vi fremmet forslag til endringer i barnetillegget på uføretrygden, var det knyttet til å sikre arbeidslinjen. Arbeidslinjen er et av de viktigste grepene fremover for å sørge for at vi har flere i arbeidslivet som kan være med på å finansiere det større antallet eldre. Jeg er glad for at vi faktisk fikk gjennom og fikk flertall i Stortinget for det som var hovedprinsippet vårt, nemlig at det ikke skulle lønne seg mer å være utenfor arbeidslivet enn å være i arbeidslivet. Det er alltid vondt å gjøre sånne endringer. Men hensikten må av og til legges foran. Hvis vi har ordninger som bidrar til at det blir ulønnsomt å stå i jobb, vil det være helt rasjonelt for folk ikke å stå i jobb.

Når det gjelder å sette grenser for drivstoffavgift, er det bl.a. fordi det tar tid før folk kan skifte bil, det tar tid før folk, bedrifter og næringsliv kan gjøre de investeringsendringene. Derfor mener vi at gradvise endringer er bedre enn brå endringer knyttet til dette.

Trine Skei Grande (V) [10:37:20]: Statsministeren holdt en ganske fin tale, der hun snakket om at vi må møte utfordringer og ikke alltid gå «minste motstands vei» – at skal vi klare å takle framtidens utfordringer, krever det endringer som er modige. Klimamålene for 2020 sier at vi skal kutte 6–7 millioner tonn. Statsministeren har lovet Venstre at hun skal lage et budsjett med betydelige utslippskutt, og målet er klart: 2020 – 6–7 millioner tonn. Hva er da definisjonen av «betydelige utslippskutt», når statsministeren mener at 169 kr er den klare grensa for hva folk i dette landet kan bære av endring? Er det ikke sånn at statsministeren da velger minste motstands vei?

Statsminister Erna Solberg [10:38:07]: Det er selvfølgelig ulike målestokker for hva man mener er et stort klimatiltak. Jeg har f.eks. ment at innføringen av elbiler i Norge – og det tror jeg også representanten Skei Grande har ment – har vært et stort klimatiltak. Vi når nå snart 100 000 elbiler. Det sparer utslippet til 100 000 biler. Forslagene som vi la på bordet på fredag, sparer også utslippet til 100 000 biler. Det er altså i dimensjon det samme som er effekten av elbilpolitikken så langt. Det mener jeg faktisk at vi vanligvis har sagt er et stort grep. Da vil dette også være et stort grep.

Audun Lysbakken (SV) [10:39:06]: Å bore etter mer olje for å redde klimaet, mindre pappaperm for å få likestilling, flere midlertidige jobber for å hindre B-lag i arbeidslivet, skattelette til milliardærer for å redusere forskjellene – en skulle tro det var statsministeren i Bakvendtland som sto på talerstolen. I går påpekte jeg at trontalen ikke inneholdt ett ord om den økende ulikheten i Norge. I dag snakker statsministeren ganske mye om det. Det er bra, og hun sier at forskjeller er noe vi skal arbeide hardt for å motvirke. Men denne regjeringen arbeider hardt for å øke ulikheten gjennom tiltak etter tiltak, og mens vi nå får nye barn som opplever fattigdom på grunn av Erna Solbergs kutt i barnetillegget for uføre, kommer det fram at de 50 rikeste i landet til sammen har fått 1 mrd. kr i skatteutt. Du skal altså bli fattigere hvis du er syk, mens du skal bli rikere hvis du er rik. Hvorfor i all

verden er den beste bruken av en milliard av fellesskapets kroner å gjøre de 50 rikeste i landet enda rikere?

Statsminister Erna Solberg [10:40:12]: Formuesskatten rammer norskeide bedrifter. Det rammer norske arbeidsplasser. Hvis vi skattlegger eierne av norske bedrifter hardt, betyr det færre arbeidsplasser. Så enkelt er det. Flere arbeidsplasser er viktig for å skape mer likhet i det norske samfunnet, fordi det å være med i arbeidslivet er det viktigste for å forhindre forskjeller. Derfor er det å stimulere til flere arbeidsplasser gjennom en god politikk for norske bedrifter viktig. For norske distriktsbedrifter er det særlig viktig, for lokal kapital er viktigere i distriktene enn i byene. Derfor er det et viktig tiltak for å sørge for at lokale ressurser blir utnyttet, og at det blir skapt lokale arbeidsplasser. Jeg skjønner at SV ikke vil ta det med, men SV har jo ikke noe svar på de store utfordringene hvis de tror at modeller som ikke bidrar til at vi får arbeidsplasser og kapital til disse arbeidsplassene til Norge – at dette ikke er en del av det som sørger for at vi klarer å berge velferden i fremtiden.

Rasmus Hansson (MDG) [10:41:33]: Siden norsk klimapolitikks begynnelse i 1989 er statsminister Solberg den sjuende statsministeren i rekka som ikke har kuttet norske klimagassutslipp. Samtidig har hun gjort noe bra, og det er å inngå en avtale med EU om å kutte 40 pst. klimagassutslipp, som burde gjelde hele Norge, men som i hvert fall gjelder ikke-kvotepliktig sektor. Fram til 2030 betyr det kutt på 0,6 millioner tonn i ikke-kvotepliktig sektor hvert år. Statsministeren har antydning at hun vil kutte omtrent 0,2 millioner tonn – veldig uklart om det egentlig gjelder kvotepliktig sektor, men det vil i hvert fall ta 50 år å nå det kuttet som statsministeren har avtalt med EU. Hvordan vil statsministeren kutte utslipp i Norge for å oppfylle den avtalen som er inngått med EU?

Statsminister Erna Solberg [10:42:24]: Det vi nå har foreslått, er bare en liten bit av et større og mye større skifte som må skje i transportnæringene. Transportnæringene må kutte med betydelig mer frem mot 2030 enn det som kommer ut av dette. Noen av de viktigste grepene vi gjør, er de endringene som allerede delvis er gjort, og som vil komme til å gjøre mer av på engangavgiften, som bidrar til at vi får en utskiftning av hele bilparken. Utviklingen på bil nå er at vi kommer til å få mer hybrid, vi kommer til å få flere hydrogenbiler, vi kommer til å få flere elbiler, vi kommer til å få mye større rekkevidde på det. Det betyr at utslippene fra privatbilismen kommer til å bli mye mindre, og det gjør vi lønnsomt gjennom de endringene som vi har i engangavgiften. Samtidig bidrar vi med betydelige investeringer i kollektivtrafikken fremover, i togsatsingen. Vi har overoppfylt betydelig i forhold til NTP – satsingen på og bevilgningene til jernbane i samarbeid med Kristelig Folkeparti og Venstre her i Stortinget – så det er mange andre elementer som bidrar til at transport skal redusere. Det er en lengre liste, og vi jobber hardt med å komme i mål på dette.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Kjersti Toppe (Sp) [10:43:54]: Trontalen skal gi uttrykk for hovudlinjene i regjeringa sitt arbeidsprogram og deira politikk for det kommande året. Den skal visa kva regjeringa vil med sin leiarskap. Alle som les dokumentet, ser at statsministeren har bomma på blinken. Årets trontale er sjeldan lite avklarande for kva regjeringa vil på viktige samfunnsområde – så gjeld også på helseområdet. Det viktigaste i helsepolitikken er folkehelsepolitikken, men trontalen nemnde ikkje orda «førebygging» eller «folkehelse» ein einaste gong, og det gjorde heller ikkje statsministeren i sitt innlegg. Meiner regjeringa at det ikkje er nødvendig å redusera sosiale helseforskjellar i Noreg? Kva vil regjeringa med det offentlege helsevesenet? Skal dei halda fram med sentralisering, privatisering og kommersialisering, der helsetenesteproduksjon samanliknast med produksjon av andre varer og tenester, der pasientar gjennom EØS-avtalen fungerer som kundar i ein internasjonal marknad?

Eit lands helsevesen seier mykje om landet. Vi veit at nordmenns helse er knytt til sosiale faktorar som utdanning og kjøpekraft. Det siste vi da treng, er ei helseteneste som forsterkar desse forskjellane. Leiarane i Legeforeningen og Sykepleierforbundet skreiv ein kronikk på NRK Ytring i førre veke om akkurat dette. Dei ser konturane av eit todelt helsevesen. «Vi står ved et veiskille», skriv dei, og spør oss politikarar kva helsevesen vi ønskjer for framtida. Trontalen gir ikkje svar på dette. Trontalen starta med at Noreg er eit land med store moglegheiter. Vi har ei høgt utdanna befolkning, store naturressursar, små forskjellar og open økonomi. Det gjer oss godt rusta til å møte utfordringane vi står overfor, står det. Ja, det er sant. Nettopp dette gir oss eit unikt utgangspunkt for å skapa eit sterkt, solidarisk offentleg helsevesen, der lommeboka ikkje avgjer kva behandling ein får. Men vil regjeringa dette?

Under Høgre–Framstegsparti-regjeringa har 500 000 nordmenn teikna privat helseforsikring. Utbetalingane til private helsebehandingar har auka med 42 pst. frå 2013 til 2015. I stortingsvalkampen i 2013 uttalte stortingsrepresentant Bent Høie at Høgres helsereform «Fritt behandlingsvalg» ville verta så bra at marknaden for private helseforsikringar ville forsvinna av seg sjølv. Det har ikkje skjedd. Fleire har teikna helseforsikring. Er tilliten til det offentlege helsevesenet i ferd med å bresta under denne regjeringa? Eg trur vi står ved eit vegskilje. Senterpartiet si løysing er å utvikla eit solidarisk offentleg helsevesen – berre slik kan vi unngå ei todeling av helsevesenet og bruka våre fellesskapsressursar på ein fornuftig måte.

Tone Merete Sønsterud (A) [10:47:04]: Trontalen åpnet med at Norge er et land med store muligheter fordi vi har store naturressurser og fordi vi har små forskjeller. Og vi hørte at det gjør oss godt rustet til å møte utfordringene vi står overfor.

Det er riktig at vi har store naturressurser, og de som gikk foran oss, visste å utnytte og forvalte dem på en god måte. De solgte ikke ressursene, men lot arvesølvet komme alle til gode da de bygde landet. Vannet, skogen og fisken tilhører også framtidens generasjoner. De skal kunne jakte, fiske og sikres muligheten til et godt og aktivt friluftsliv, og i tillegg vil Arbeiderpartiet at inntektene fra naturen skal tilfalle alle som bor her.

Vi vil ikke selge vannkrafta. Statkraft skal fortsatt eies av staten, og inntektene fra vannkrafta tilhører det norske

folk. Vi skal eie kraftressursene våre sammen. Norske strømkunder skal ikke betale regninga for at private skal tjene store penger på strømhandel, slik Fremskrittspartiet og Høyre vil.

Private utenlandskabler betyr mindre til fellesskapet og mer til private eiere. Det er Arbeiderpartiet imot. Det regjeringa mener med naturressursene, er tydeligvis å selge dem. Vi mener at folket skal eie dem.

Regjeringa peker på at det er små forskjeller i landet, og statsministeren sa også det i sitt innlegg, og mener at det er en fordel. Det må da være lov å spørre: Hvorfor føres det da en politikk som går i en helt annen retning? I dag øker forskjellene mellom kvinner og menn. De rike blir rikere, og de som har minst, betaler for det. Og vi ser hvordan forskjellene øker mellom by og land. Det er en stor forskjell mellom dem som har en jobb, og dem som ikke har det. Det er forskjell på dem som er i fast arbeid, og de mange som nå må gå inn i midlertidige stillinger.

Så vet vi at mange midlertidig ansatte ikke gir et produktivt arbeidsliv. Utrygge ansatte i korte kontrakter skaper ikke innovasjon og vekst for bedriftene, snarere tvert imot. All forskning viser at land med små økonomiske forskjeller gir høyere vekst og er best rustet for omstillinger. I tillegg vet vi at et samfunn med store forskjeller er et mer utrygt samfunn fordi både misnøye og motsetninger fort kan bli store. Et samfunn med små forskjeller øker tilliten mellom folk – hele historien vår viser det.

I går var flere av Høyres representanter på denne talerstolen og sa at arbeidsmarkedet ikke hadde hatt utfordringer under Stoltenberg-regjeringa. Jeg bare minner om at vi hadde den største finanskrisa i hele etterkrigstida, og da ble det skapt arbeidsplasser, også i privat sektor. Mitt råd til regjeringa er: Les, lytt og lær.

Til slutt: Statsministeren nevnte OECDs fire råd og sa at vi skal ta dem på alvor. Det holder ikke bare å ta dem på alvor, man må faktisk utføre det i praktisk politikk, og det har vi sett lite til så langt.

Martin Kolberg (A) [10:50:13]: Jeg vil si det slik at statsministeren var prisverdig lenge til stede i går og overhørte sine representanter fra høyrepartiene her i Stortinget snakke om at det i den rød-grønne perioden bare var «idétorke» og ingen reformer. Det ble også sagt fra representanter for regjeringen. Innenfor denne tidsrammen vil jeg bare si ett ord som setter hele den filosofien til side: Pensjonsreformen! Hvem var det som sto for pensjonsreformen, som har skapt grunnlaget for den økonomiske utviklingen vi også har i dag? Det var Stoltenberg-regjeringen, det var Arbeiderpartiet, og det var fagbevegelsen. Uten fagbevegelsens engasjement og uten Arbeiderpartiets vilje til å sette igjennom den nye pensjonsreformen hadde vi stått et helt annet sted i den økonomiske utviklingen og grunnlaget for Solberg-regjeringens arbeid, slik at bare det eksemplet slår til jorden alle argumenter om at man ikke hadde reformønsker og reformvilje, og at man hadde idétorke i den forrige perioden.

Hva kommer til å stå igjen etter denne regjeringen? Jeg vil karakterisere det som «anti-reformer», slik som det er blitt sagt og bekreftet nå gjennom denne debatten: En strammer inn på trygd og de svakestes rettigheter og svekker derfor den sosiale tryggheten, og sier atpåtill – og det gjorde også statsministeren nå, indirekte – at det er nødvendig for å skaffe arbeidsplasser. Men oppriktig talt, kjæ-

re storting: Arbeidsplassene kom jo ikke, det har jo aldri blitt skapt så få arbeidsplasser, og sysselsettingsgraden har jo aldri vært så svak som den er nå. Hvordan kan da det resonnementet dokumenteres? Man må være høyremenneske for å tro på det. Ingen andre bør gjøre det.

Så vil jeg si til slutt: Hva vil ellers stå igjen? Det er litt retorisk sagt, det er jeg klar over, men det er godt sagt. Fremskrittspartiet øker drivstoffavgiftene. Det er faktisk bra. Men det er noe annet som er bra ved det; det viser at Fremskrittspartiets politiske filosofi har kollapse i møte med virkeligheten. For de sa alltid da de var i opposisjon – i 40 år – at bensinen var for dyr, at det bare var å kutte i avgiftene. Men det har de ikke klart i møte med virkeligheten. Det har kollapse, selvfølgelig, som det alltid har gjort.

Rangdi Krogstad (H) [10:53:37]: Jeg vil komme med en gladmelding fra Hedmark. Mye i Hedmark går nå så det suser. Noen av oss prøvde i mange, lange år med rød-grønt styre, både på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå, å si at norsk økonomi var for oljedrevet, og at vi i Innlandet kom litt i skyggen. Jeg vil også minne om at det ikke kom en eneste rød-grønn redningspakke til Innlandet i disse årene. Men i den samme perioden hadde vi et næringsliv som tok tak i situasjonen, drev innovasjon og bedret sin konkurransekraft, og da oljekursen sank, så var Innlandet omstilt og startklare til å ta tak i den nye situasjonen.

Når vi nå i tillegg har en regjering som bl.a. sørger for firefeltsvei og dobbeltspor, økte midler til forskning og innovasjon, økt fokus på kompetanse og kunnskap og stor innsats for å forenkle og forbedre, spesielt for næringslivet – ja, da er vi klare!

Bioøkonomi er den nye oljen, og der har Hedmark og Innlandet store muligheter og store ressurser. Ikke bare kan vi bidra til det grønne skiftet; jeg vil påstå at vi er en viktig del av det grønne skiftet. Vi har et bioøkonomimiljø i Hedmark som er verdensledende på flere områder, både på kompetanse og på eksport. Dette gjelder spesielt innen avl, foredling og reproduksjon av dyr, planter og fisk. Regjeringen har også nå hjulpet til med noe regelverk slik at vi nå har miljøer som forsker på oppdrett av røye. Innlandet har gode forutsetninger for oppdrett med stabilt vær, lite storm og lite bølger, og vi har god plass på land, hvis det skal være aktuelt. Vi ønsker oss mer røye som er født og oppvokst i Innlandet før den blir til bl.a. rakkfisk.

Biosmia på Hamar er et senter for markedsdrevet bio-innovasjon. Dette er vakre ord for en stolt Høyre-politiker fra Innlandet, og det er ord med masse innhold, viktige, lønnsomme arbeidsplasser, og det er bærekraft inn i framtiden.

Hedmark er kjent for sine stolte mattradisjoner, og nå er det optimisme innen landbruket. Mat med historie er hyggelig og selger godt. Trygg mat er en viktig forutsetning for dette, og dyrehelse er alfa og omega. Matproduksjonen øker, og det er virkelig mulighet for lønnsom næring i skjæringspunktet mat og matopplevelse, natur og naturopplevelser. Siden vi har så mange og dyktige matprodusenter i Hedmark og fantastisk natur, er dette en næring det kan leveres mye av både sommer og vinter. Et profesjonalisert reiseliv i tett samarbeid med grupperinger av matprodusenter vil gi økt verdiskaping, stolthet og kommersialisering. Vi har naturgitte forutsetninger, vi har

kompetanse, og vi har dyktige aktører som både vil og kan bidra både lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:56:40]: Denne typen debatter blir dessverre veldig ofte veldig forutsigbare. Jeg er ganske sikker på at om man sjekker referatene fra forrige års trontaledebatt, vil man finne at ganske mange av innleggene i år er reproduserte innlegg fra i fjor. Kanskje har man byttet noen av adjektivene, men retorikken er den samme – ikke fordi situasjonen ikke har endret seg, men fordi noen ønsker å gi et inntrykk av at så ikke har skjedd.

Om en dag er det ett år siden regjeringen la fram statsbudsjettet for inneværende år. Der leverte man en kraftfull tiltakspakke som ble ytterligere forsterket etter forhandlingene i Stortinget. Etter det, inkludert et revidert budsjett i mai, er fasiten at arbeidsledigheten har gått ned i 14 av landets 19 fylker. Ledigheten er sågar rekordlav i enkelte av fylkene våre.

Representanten Gahr Støre mente i går at tiltakspakken hadde vært større om Arbeiderpartiet hadde styrt. Det er interessant, særlig når man husker tilbake til fjorårets budsjettprosess hvor samme representant mente at regjeringen hadde gjort både for lite for tidlig og for mye for sent og omvendt – alt i løpet av noen få uker. Det eneste konkrete Arbeiderpartiets leder presenterte i denne debatten, var imidlertid at han ville ha en ny og forsterket arbeidsmiljølov, som han selv sa, og som i realiteten betyr færre i jobb og flere i ledighet.

Representanten Giske hevder at regjeringens og stortingsflertallets eneste løsning er store skatteuttak til dem som har mest fra før. Det er en kjent melodi, selv om over 80 pst. av det økte handlingsrommet de siste tre årene har gått til helt andre ting enn vekstfremmende skatteletter.

Representanten Botten mente at vi selger landet bit for bit, selv om hva som selges, visstnok ikke kan nevnes. Det nevnes heller ikke at den regjeringen siden krigen med størst privatiseringsiver, var en regjering ledet av Jens Stoltenberg.

Representanten Tajik etterlyste mer næringsrettet forskning, selv om det har økt med 50 pst. de siste tre årene.

Det topper seg likevel når representanten Kolberg går på talerstolen – som vanlig – og særlig med hans innlegg i går. Høyrepartiene og mine kolleger på siden her er historieløse, intet mindre. Når man hører på representanten Kolberg, er det egentlig rart at Arbeiderpartiet ikke har 100 pst. opplutning i Norge. At det finnes så kalde og kyniske mennesker som kan stemme på et annet parti, er egentlig helt utrolig. Hvis det å være historieløs innebærer at man kutter helsekøene med over 50 000 mennesker, reduserer ventetiden på behandling, styrker politiet med mer enn 1 000 stillinger, tredobler innsatsen på etter- og videreutdanning – for å nevne noe – er jeg glad for å være historieløs.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [11:00:01]: Da jeg tegnet meg til debatt i går, var det fordi jeg hadde følelsen av at debatten handlet om utprøving av nye slagord og litt karikerte – etter min oppfatning – beskrivelser av dagens Norge fra opposisjonen. Da er det i hvert fall godt for folk i Norge at vi har en regjering av samarbeidspartier som finner løsninger på virkelige problemer for virkelige mennesker.

Det merkes særlig på rusfeltet. Egentlig burde ikke rusfeltet vært en symbolpolitisk arena, det er for viktig til det. Men Arbeiderpartiets angrep på fritt behandlingsvalg gjør det nettopp til det. Fritt behandlingsvalg er ikke regjeringens eneste løsning og svar på hvordan vi skal møte ruspasientenes behov, og hvordan vi skal hjelpe ruspasienter ut av rus. Derfor var det første vi gjorde, å øke kjøp av private behandlingstjenester – 200 flere plasser. Vi gjeninnførte prioriteringen av rus og psykisk helse i helseforetakene, og vi har vedtatt en opptrappingsplan for rusfeltet med 2,4 mrd. kr de neste fem årene. Dette er grep som var helt nødvendige etter åtte år hvor rusfeltet ikke ble prioritert. Arbeiderpartiet i regjering skaper økte forskjeller for ruspasientene. Det er en grunn til at toneangivende talspersoner fra brukerorganisasjoner og på rusfeltet nå endelig sier at vi har fått en rusminister i Bent Høie.

Fritt behandlingsvalg er ikke en dyr og byråkratisk ordning – 20 mill. kr som er bevilget til administrasjon, er brukt til å forbedre nettsiden helsenorge.no. Den har jeg selv hatt gleden av å bruke for raskest mulig å finne et sted for å ta en undersøkelse fordi jeg var litt bekymret for egen helse. Det gikk bra. Hensikten med fritt behandlingsvalg er å mobilisere ledig kapasitet i både privat og offentlig sektor. Nå ser vi et arbeiderparti som går til valg på å reversere denne valgmuligheten. Det tror jeg pasienter som får behandling ved Modum Bad og pasienter som får behandling ved Hurdalsjøen Recoverycenter, merker seg og bekymrer seg over.

Vi skal tilbake til 2013, da pasienter innenfor rus og psykisk helse var den pasientgruppen som ble mest nedprioritert. Dette er ikke pasienter som har hatt en sterk stemme i offentligheten. De har sjelden blitt hørt når de har fortalt hva som passer for dem. Det har vi gjort noe med. Vi har gitt dem en stemme, en stemme som skal bli hørt når de forteller hvilken behandling eller hvilket behandlingssted som gir dem best mulighet til å bli friske igjen. Denne stemmen og denne muligheten vil Arbeiderpartiet frata dem ved å fjerne denne valgfriløpet. Det er et usolidarisk valglofte til norske ruspasienter.

Lise Wiik (A) [11:03:11]: Regjeringen sier i trontalen, og i debatten, at de skal skape verdier over hele landet – i sentrale strøk og i distriktene. De skal skape levende og robuste lokalsamfunn, og lokaldemokratiet skal styrkes, slik at gode beslutninger blir tatt nær der hvor folk bor.

Dette er idealer og målsettinger vi i Arbeiderpartiet sier oss helt enig i. Vi vil ta hele landet i bruk. Men da må det føres en politikk med virkemidler som realiserer denne målsettingen. Det må settes inn tiltak som virker. Det er dessverre slik at vi i dag ikke opplever styrking av distriktene. Vi opplever ikke vekst i lokalmiljøene under den blå regjeringen. Tvert imot: Vi ser en økt sentralisering og en utarming av distriktene. Det er de store byene som vokser. Slik virker denne regjeringens politikk.

Norge styres demokratisk på tre nivåer, og alle tre nivåene har viktige oppgaver med å legge til rette for folks hverdag. Om vi skal løse oppgavene, er det nødvendig med fullmakter og økonomiske rammer som gjør det mulig.

Jeg har i mitt hjemfylke, Telemark, opplevd det regionale nivået som svært viktig og virkningsfullt når det gjelder å stimulere til næringsutvikling. Vi hadde gode rammer med regionale utviklingsmidler. Det gjorde det mulig

å støtte gode lokale initiativer for næringsutvikling. Det var mulig for fylkeskommunen å gi faglig og økonomisk støtte til opprettelse av bedrifter, til næringshager der lokale gründere i fellesskap utviklet nye og bærekraftige bedrifter nær der hvor folk bor. Det var mulig å gi støtte til kulturarrangementer og idrett. Det var mulig å bedre folks hverdag.

De økonomiske rammene til fylkeskommunen er nå sterkt redusert. Det må kuttes i de offentlige budsjettene. Det er færre stimuleringsiltak, skoler må slås sammen – ikke for å øke kvaliteten, men for å spare penger. Det kommunale handlingsrommet er også redusert. Utviklingsplaner stopper opp, skoler og aldersinstitusjoner legges ned, tilbud slås sammen – ikke for å øke kvaliteten, men for å spare penger. Dette fører også til færre ansatte, og arbeidledigheten øker enda mer. At det er en økning i antall arbeidsplasser i byråkratiet, hjelper ikke folk ute i distriktene. Disse arbeidsplassene vil en i hovedsak finne i de største byene.

Jeg forstår at regjeringen må spare noen steder når så store penger brukes til skatteletter. Prioriteringen der de 50 rikeste i landet har fått 1 mrd. kr i skattelette, skaper nesten ikke noen nye jobber, men utarmer det offentlige tilbudet i kommuner og fylker og undergraver muligheten til å skape verdier over hele landet. Landet trenger en ny politikk.

Svein Flåtten (H) [11:06:31]: Det må ha vært en selvsom opplevelse for alle som skaper arbeidsplasser rundt omkring i Norge, å høre den lange rekken av arbeiderpartitalere her i salen i går. Ingen av dem ser noen sammenheng mellom den kapitalen som er investert i titusener av norske bedrifter, og alle arbeidsplassene som finnes der ute. Det kan ikke dokumenteres, sier Arbeiderpartiet. Det er ikke noen dokumentasjon når hele næringslivet sier det er uheldig at den kapitalen de har investert, og den kapitalen de har tenkt å investere, blir beskattet annerledes enn i våre konkurrentland, og annerledes enn for de utenlandske eierne av norske bedrifter.

Hvor i Bedrifts-Norge hører Arbeiderpartiet at alt blir bedre bare skattene på investeringer økes? Hva hører Arbeiderpartiets representanter når de besøker utbombede rederivirksomheter i offshorevirksomheten langs kysten – at alt blir bedre bare eierne kan få betale mer skatt for å eie skip uten markedsverdi som ligger utenfor i opplagsbøyene?

Så bruker Arbeiderpartiet skattestatistikk som dokumentasjon på at det blir økte forskjeller i landet. Men skattestatistikk skaper ingen forskjeller. Den store ulikheten i samfunnet er mellom dem som har en jobb, og dem som ikke har en jobb. Skal forskjellene reduseres, må noen investere og etablere nye arbeidsplasser.

Det er heller ikke sånn at det finnes dokumentasjon på at lavere skatt på investeringer ikke virker. Men det finnes undersøkelser, bl.a. den Arbeiderpartiet har kjøpt av Statistisk sentralbyrå, bl.a. den fra Menon, som sier at det blir raskere flere arbeidsplasser av å bevilge penger over budsjettene og skape offentlige arbeidsplasser. Ja, det er helt riktig – det er bare å prøve å skape de private arbeidsplassene, så vil man se hvor sakte det går. Men det er ikke bærekraftig. Alle kan ikke være ansatt i det offentlige.

Denne regjeringen bruker kombinasjonen av reduserte skatter, sterke investeringer i høyskoler og universiteter og økt aktivitet i utbygging av veier og jernbane som de

viktige virkemidlene. Men hva er Arbeiderpartiets løsning? Jo, det er en dramatisk økning av skattene. Over 10 mrd. kr sender de som regning til norsk næringsliv i alternativt budsjett. Skal man ta med de løftene som er gitt, er vi oppe i nær 30 mrd. kr. Det ble Jonas Gahr Støre utfordret på her i salen i går, for å avkrefte behovet for den finansieringen og ditto skatteøkninger. Han brukte ikke anledningen.

Norsk næringsliv er ved et viktig skille. Vi har store utfordringer med omstillinger. Det partiet som sier at de alltid er først når det gjelder å skape arbeidsplasser, nemlig Arbeiderpartiet, bør nå vise sine kort til norsk næringsliv.

Bengt Morten Wenstøb (H) [11:09:43]: En av de grunnleggende rettighetene for et menneske er retten til arbeid og muligheten til å forsørge sin egen familie. Derfor er det så viktig for regjeringen å legge til rette for at flere arbeidsplasser skapes.

Professor Harald Grimen skrev for en tid tilbake boken «Hva er tillit», en reflektert bok om begrepet «tillit» og hvorfor dette er viktig for å bygge gode og velfungerende samfunn. Tillit er fundamentet i trepartssamarbeidet i norsk arbeidsliv og grunnlaget for lønnsutvikling og lover som trykker arbeidsmiljøet og det velferdssamfunnet vi bygger. Samtidig ser vi et parallelt arbeidsliv, der det er økende arbeidslivskriminalitet, dumping av lønninger og tilsidesettelse av arbeidsmiljølovens intensjoner.

Skal vi bygge framtidens velferdssamfunn, er vi avhengig av å fjerne de useriøse aktørene i norsk arbeidsliv. Det klarer vi ikke bare gjennom å fatte politiske vedtak i Stortinget; vi er også avhengig av at du og jeg velger å støtte de seriøse arbeidsgiverne når vi kjøper tjenester eller varer.

For å bygge framtidens velferdssamfunn behøver vi skatteinntekter. Useriøse arbeidsgivere undergraver dette.

Norge står overfor store utfordringer i årene framover, og vi bør omstille oss i tide for å opprettholde den norske velferdsmodellen. Samfunnet må gjøre omstilling lettere for den enkelte gjennom omskolering, sikring av inntekt og hjelp til å finne nytt arbeid. Nav vil være viktig i arbeidet for å sikre flere nytt arbeid og omskolering der det måtte være nødvendig.

Når Meld. St. 33 for 2015–2016, NAV i en ny tid – for arbeid og aktivitet, skal debatteres i Stortinget senere i år, er det viktig å framheve den nøkkelrollen Nav har i møte mellom arbeidstaker og arbeidsgiver. Nav må ha godt utdannede medarbeidere som kjenner arbeidsmarkedet, kan tilby individuell oppfølging av arbeidstakere og også av arbeidsgivere.

Høgskolen i Østfold utdanner velferdsvitere, men forsøker også på Nav og deres evne til å møte framtidens utfordringer i norsk arbeidsliv. Det er viktig at denne kompetansen blir integrert i den enkelte Nav-ansattes hverdag.

Valget i 2017 handler om tillit. Regjeringen har levert på viktige områder som helse, arbeidslivspolitik og skole. Det vet velgerne, selv om opposisjonen forsøker å lage et annet bilde.

Stein Erik Lauvås (A) [11:12:36]: Det må bare sies på nytt: Denne regjeringen møter ikke med troverdighet i Østfold hva gjelder å skape arbeidsplasser. De har derimot bevist at de effektivt kan legge ned lønnsomme private arbeidsplasser i Østfold og i landet for øvrig, ved å kjøp-

re igjennom avgiftsvedtak som de ikke ante konsekvensen av.

Alle som jobber på Rygge sivile lufthavn, får derimot ta konsekvensen. De mister sitt arbeid og sin inntekt om noen få uker. Og hva mener f.eks. representantene Ingjerd Schou og Ulf Leirstein om slike plutselige avgifter som får de konsekvensene vi nå ser, bl.a. i Østfold? Er det helt ok? Er dette god og forutsigbar styring av rammevilkårene for næringslivet? Er det slike plutselige avgifter som er det statsministeren sto her oppe for noen minutter siden og kalte «næringsvennlig politikk»?

Vi har det høyeste antallet arbeidsledige på et kvart århundre og den laveste sysselsettingen på 20 år, og regjeringens politikk skaper ikke nye jobber, selv om det var lovnaden da skattelettene til Norges aller rikeste ble gjennomført. Å bruke så store ressurser på så få er ikke en politikk som gagnar det store fellesskapet, det er ikke en politikk som er med på å utjevne forskjeller. Det er tvert imot en politikk for større forskjeller – og vi trenger ikke det. Skal vi lykkes med å skape nye arbeidsplasser, bygge ny kunnskap og sikre felles velferdsordninger i framtiden, hjelper det ikke at veldig få får veldig mye mer.

Vi står sterkere sammen når vi finner gode fellesskapsløsninger, og vi står sterkere når vi satser på felles rettigheter og plikter.

Vi i Arbeiderpartiet har andre løsninger enn Høyre og Fremskrittspartiet. Arbeiderpartiet vil sikre naturressursene i fellesskapets eie, Arbeiderpartiet vil ikke selge Norge. Vi vil sikre nasjonalt eierskap i strategisk viktige bedrifter og i norsk næringsliv. Vi vil jobbe for et anstendig og trygt arbeidsliv. Vi vil bekjempe sosial dumping, midlertidighet og frivillig deltid. Vi må sikre ordninger som gjør at ansatte kan videreutvikle sin kompetanse og følge med i endringer i arbeidsmarkedet, slik at man ikke går ut på dato og faller ut av arbeidsmarkedet.

Regjeringen Solberg forbereder Norge svært dårlig på framtiden med sin politikk, og det er ingen tvil: Dette landet trenger en ny regjering.

Øyvind Halleraker (H) [11:15:48]: Representanten Tajik sa i sitt innlegg at det er viktig å føre en aktiv næringspolitikk, og det er jeg helt enig i. Det som får meg til å stusse litt, er imidlertid: Har Tajik og andre fra Arbeiderpartiet vært ute og snakket med næringslivet, sånn at de vet hva næringslivet assosierer med en aktiv næringspolitikk? Da ville man ganske raskt oppdage at det dreier seg om bedre infrastrukturtilstander, og det dreier seg om skattenivå i de aller fleste små og mellomstore bedrifter ute som skaper arbeidsplasser. Men det var en arbeiderpartimann som skjønnte dette, for han var en del ute og reiste. Han het Trond Giske, han var næringsminister. Jeg har en bunke sitater som jeg dessverre ikke rekker å lese opp, men han var veldig tydelig på at formuesskatten var til hinder for at det ble skapt nye arbeidsplasser. Politikken må nemlig bidra til å stimulere til arbeidsplasser – og ikke slik at man drukner i venstresidens skatte- og avgiftsøkninger. Det betyr nemlig at eierne må betale formuesskatt istedenfor å bruke pengene på å skape arbeidsplasser.

Derfor har denne regjeringen sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre gjennomført en maritim strategi som gjør at norske skip flagger hjem og ikke ut, slik de gjorde da Trond Giske styrte Næringsdepartementet.

Derfor har denne regjeringen sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre gjort avgiftsendringer som gjør at biofabrikker åpnes, ikke stenges, som vi så med Uniol i Fredrikstad da Sigbjørn Johnsen styrte Finansdepartementet. Derfor har denne regjeringen sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre styrket, ikke nedprioritert, virkemiddelapparatet for industrien, som gjør at Hydro nå bygger et flunkende nytt aluminiumsverk på Karmøy. Derfor har denne regjeringen sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre satsset, ikke tatt et hvileskjær, på høyskole- og universitetssektoren, som vil bidra til den langsiktige omstillingen for Norge. Derfor har denne regjeringen sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre vært tydelig på at vi vil ha, ikke avvikle, EØS-avtalen, fordi vi vet at avtalen er viktig for norske arbeidsplasser og for Norge. Derfor har denne regjeringen sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre flyttet makten nedover til kommunene, ikke oppover til byråkratene, noe som har ført til at de gode ideene raskt fører til resultater. Derfor har denne regjeringen sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre prioritert vedlikehold, ikke økt etterslep, på vei og jernbane, som gjør at varene fra bygd og by kommer raskere fram, og våre barn, venner og familie kommer tryggere fram. Derfor tvang Høyre, Fremskrittspartiet, Leif Sande og LO Jonas Gahr Støre til å snu i forslaget som ville resultere i en forsinkelse av utbyggingen av vår tids største industriprosjekt, Johan Sverdrup. Prosjektet vil gi 51 000 nye årsverk, inntekter til staten på svimlende 1 350 mrd. kr og aktivitet over hele landet. Dette har vi gjort samtidig som vi har gitt skattelettelse på norske arbeidsplasser.

Helge Thorheim (FrP) [11:19:06]: Forsvarspolitikken, som er en vesentlig del av sikkerhetspolitikken, skal bl.a. sikre Norges territorielle integritet på land, på sjø og i luften.

Verden av i dag er dessverre mer ugrei og truende enn på ganske lenge, og dette skulle tilsi en mye større oppmerksomhet på Forsvaret enn hva som har vært tilfellet bakover i tid. I de senere årene har vi sett at nye og til dels uoversiktlige trusler kan ha betydning for hvordan vi definerer sikkerhetspolitikken, og på hvilken måte vårt militære forsvar skal være en del av den.

I år bruker vi ca. 1,4 pst. av den nasjonale verdiskaping til militært forsvar. Nå er ikke en prosentandel av BNP den eneste styringsparameteren for hvor godt forsvar vi har, men det gir likevel en indikasjon på i hvilken grad vi er villige til å satse på et troverdig forsvar av vårt eget land.

Den 17. juni i år la regjeringen fram forslag til langtidsplan for Forsvaret, som nå er til behandling i Stortinget. Langtidsplanen er basert på en rekke studier, men det mest sentrale er likevel forsvarssjefens fagmilitære råd. Dette er bra, da det skulle borge for at det blir et godt samvirke mellom Forsvarsdepartementet og forsvarssjefen i det videre planleggingsarbeidet. Forsvarssjefen har selv uttalt at planen utgjør et betydelig løft, og at den er et riktig steg på veien mot et relevant og troverdig forsvar. Det er ingen tvil om annet enn at vi snarest må komme dit at vi kan si at vi har et relevant og troverdig forsvar. Etter ganske mange års nedprioritering av Forsvaret har vi dessverre kommet i den situasjonen at deler av våre viktige kapasiteter ikke er fulgt opp på en tilfredsstillende måte, og dette gjelder på både materiellsiden og mannskapssiden, herunder kompetanse og kvalitet.

Jeg er derfor glad for at forsvarsministeren har vært ganske tydelig på i sine uttalelser at første prioritet framover blir å se til at de våpensystemene vi allerede har, fungerer slik de ved anskaffelsen var forutsatt å fungere.

Når langtidsplanen for Forsvaret nå skal behandles i Stortinget, håper jeg at Stortinget kan komme fram til et solid, samlende vedtak for de lange linjene som langtidsplanen legger opp til. Gjennom helheten av de tiltak og mål regjeringen foreslår i denne proposisjonen, etableres et solid grunnlag for en langsiktig utvikling av forsvarssektoren, slik at Forsvaret forblir et relevant sikkerhetspolitisk virkemiddel. Dette vil Fremskrittspartiet, som forsvarsparti, bidra meget aktivt til.

Kristian Støback Wilhelmsen (H) [11:22:06]: Selv om dette på mange måter er opposisjonens debatt, er det noe som mangler, noe som ikke er helt som det skal og bør være. Jeg savner en opposisjon, og særlig et arbeiderparti, som har brukt årene i opposisjon til å utvikle mer eller mindre god politikk som svarer på de største utfordringene vi har som samfunn. Da representanten Gahr Støre innledet trontaledebatten med å understreke at Arbeiderpartiet skal være et ansvarlig opposisjonsparti, håpet jeg at det ville bety konkrete alternativ til regjeringens politikk. Derfra og ut har vi hørt en del fine og store ord uten annet innhold enn karikerte beskrivelser av høyresiden og retorikk som er så billig at man skulle tro at det var krise i retorikknæringen.

Arbeiderpartiet er så opptatt av å få fram sitt krisebudskap at man glemmer store deler av Norge, deriblant Nord-Norge. Som statsministeren sa, ledigheten var så lav i Troms i september at man må helt tilbake til 1978 for å finne lavere ledighet i september måned. Det hører med til historien at Høyre advarte mot at Norge var for avhengig av olje og gass under forrige regjering. Advarslene ble ikke tatt på alvor. Slik som Arbeiderpartiet framstår nå, virker det som om de ikke forholder seg til hva de sa og gjorde for få år siden, enten fordi de har glemt det selv, eller fordi de håper at velgerne glemmer.

Kommunereformen er på mange måter det perfekte bildet på at Arbeiderpartiet ikke når opp til sin egen ambisjon om å være et ansvarlig opposisjonsparti. Det kan ikke være enkelt for Arbeiderpartiets ordførere å vite hva man skal mene når deres egne på Stortinget ombestemmer seg mellom hver gang kommunestyrene møtes rundt omkring i landet.

Forrige regjering hadde alle muligheter til å bruke handlingsrommet i norsk økonomi til å sette i gang omstilling og gi oss flere bein å stå på, men etter åtte år med reformpause, hvileskjær og surfing på høye oljeprisbølger er det dagens regjering som viser vei, med bedre løsninger som trygger Norge. Det er tegn til bedring i økonomien. Det siste næringslivet trenger nå, er større skatteregninger.

Det som trengs, er å fortsette satsingen på samferdsel, mer kunnskap, forskning og innovasjon og gode vilkår for framtidens arbeidsplasser. Jeg tror velgerne vil belønne Høyre for å gjennomføre målrettede tiltak mot ledighet på kort sikt, som også bygger opp under den langsiktige omstillingen, for å ha politikk som sørger for at elever lærer mer på skolen, og for å styrke velferden – helt uten å gjemme en skjult skatteregning på over 30 mrd. kr.

Irene Johansen (A) [11:25:06]: Det er betegnende for den frontalen vi debatterer her i dag, at den eneste oppmerksomheten frontalen har fått, er at kongen snublet da han gikk ned.

Men det er ikke bare kongen som har snublet. Det gjorde også regjeringen, da statsministeren og finansministeren presenterte forslaget til grønt skattesifte på fredag.

Regjeringen har foreslått et avgiftsopplegg som innebærer 15 øre i økt bensinavgift, 35 øre i økt dieselavgift og 20 øre i økt mineraloljeavgift. Samtidig vil de redusere årsavgiften, kutte enkelte bompengesatser og øke pendlerfradraget. Bilistene vil betale mindre i avgifter neste år enn de gjør i dag, sa statsministeren på pressekonferansen. Til tross for noe høyere pris på bensin og diesel kommer bilistene ut av dette på en gunstig måte, med total netto lettelse på i overkant av 900 mill. kr, sa finansministeren.

Ifølge regjeringen vil forslaget gi om lag 200 000 tonn reduserte CO₂-utslipp neste år. «Det er ikke et realistisk regnestykke, de tar utgangspunkt i for høye reduksjoner», sier TØI-forsker Johansen til Dagbladet og mener at det i beste fall gir en reduksjon på 45 000 tonn. Men akkurat det behøver ikke regjeringen ta hensyn til, for de stoler ikke på forskere i denne regjeringen.

Men kanskje de bør ta hensyn til hva deres samarbeidspartier sier? Dette er ikke det grønne skiftet som de fire partiene tidligere har vært enige om skal gjennomføres, sier Kristelig Folkeparti og Venstre. De reagerer på at statsministeren og finansministeren på en pressekonferanse stiller ultimatum om høyere avgifter på bensin og diesel før forhandlingene om budsjettet i det hele tatt er kommet i gang.

«Jeg er litt usikker på om regjeringen har skjønt alvor. Menneskeskapt klimaendring er den største samfunnsutfordringen som vi står overfor, (...) nettopp derfor må 2017-budsjettet legge til rette for betydelig reduksjon i klimautslippene», sa representanten Breivik fra Venstre i et intervju om saken, og han tilføyde at det regjeringen la fram, er identisk med det siste tilbudet som ble gitt Venstre og Kristelig Folkeparti tidligere denne måneden. Det har Venstre allerede sagt nei til, avsluttet Breivik.

Unge Venstre skriver på Twitter at regjeringen har levert et uansvarlig forslag – Erna må forhandle eller gå av, krever de – mens partileder Trine Skei Grande roste Fremskrittspartiets klimainnsats i sitt innlegg i går.

Representanten Syversen fra Kristelig Folkeparti sa i debatten at før vi går inn i arbeidet i denne sesjonen med budsjettet og ellers, ville han ha en bekreftelse på at det ikke ligger noen absolutter fra Høyres side om hvordan vi skal oppnå forpliktelsen fra fjorårets budsjettarbeid. Han siktet til statsministerens ultimatum med hensyn til drivstoffavgifter. Han fikk ingen slik bekreftelse. Det han og vi har fått høre i løpet av debatten, er at Høyres representanter påstår at samarbeidspartiene er enige om det grønne skiftet og hvordan avgiftene skal innrettes.

Forvirring og rot preger samarbeidet mellom de fire partiene, også når de nå står foran den siste harde runden i budsjettingen før regjeringsskiftet neste høst. Vi kan trygt konkludere med at det grønne skiftet i utgangspunktet er avlyst fra regjeringens side. Men det gjenstår å se om regjeringen mener alvor med sitt ultimatum.

Knut Storberget (A) [11:28:20]: Mye av denne debatten har handlet om hvordan vi skal bruke det stadig mindre handlingsrommet vi har i norsk økonomi for å skape flere jobber. Jeg er litt overrasket over posisjonen og regjeringa som så til de grader viker tilbake for å begrunne treffsikkerheten særlig knyttet til de store skattelettene som havner i de rikestes lommer. Jeg må si at man hadde forventet i løpet av en sånn debatt at man i hvert fall fikk et oppløp til å forklare hva som er så dynamisk med disse skattelettene, og hvor mange jobber som vil komme, og en begrunnelse for hvorfor ikke jobbene er kommet. Det ble sagt fra representanten Flåtten, Wilhelmens Trøen og flere at Arbeiderpartiet nærmest går på autopilot når det gjelder disse skattelettene. Jeg tar gjerne skatteletter, men jeg syns når vi står overfor en situasjon hvor man har et stadig mindre handlingsrom, at man må kreve en begrunnelse for hvorfor man ikke får en større effekt ut av det. Det er ikke slik at Arbeiderpartiet, da vi satt og styrte, bare øste penger inn i offentlig sektor og skapte arbeidsplasser der, snarere tvert imot. I den rød-grønne perioden fikk man over 350 000 arbeidsplasser, to tredjedeler i privat sektor. Jeg hadde forventet meg fra regjeringa og posisjonens side at man ved denne runden nettopp pekte på effekten særlig inn mot de nye næringene som vi skal satse på, og i hvilken grad det faktisk skaper jobber.

Jeg ser at jeg er gitt romslig taletid siden klokka ikke går, men jeg føler jeg nærmer meg slutten.

Presidenten: Du får halvannet minutt til.

Knut Storberget (A) [11:30:02]: Ett og et halvt minutt, ja. Jeg har lyst til å si at det vi skal leve av framover, er først og fremst de grønne næringene. Det er åpenbart at Stortinget i løpet av de siste tre årene har ventet nærmest forgjeves på politiske tiltak gjennom stortingsmeldinger, enten det gjelder landbruk, skog, bioøkonomistrategi, industrimelding. Jeg mener at mange av de midlene som man i dag bruker på å gi de rikeste store skatteletter, og som skaper større forskjeller blant folk, med fordel kunne vært brukt til å styrke bl.a. investeringer og også til økt lønnsomhet i de næringene vi skal leve av framover. Jeg tenker særlig på matproduksjon, landbruk og skogbruk. Det må det være lov til å si. Jeg hørte at representanten Rangdi Krogstad fra Hedmark og Innlandet nettopp påpekte at det skulle være så idétørke i forrige periode med tiltak inn mot dette. Det er ikke riktig. Man hadde en gavepakke ved budsjettbehandlingen i fjor ved at man nettopp kunne etablere bl.a. et bioøkonomisenter i Innlandet, på Hamar, noe Høyre ikke benyttet sjansen til, og kalte det sløsing med ressurser. Det er å gå baklengs inn i en framtid hvor vi trenger grønn satsing.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [11:31:37]: Dette høres sikkert opplagt ut, men det er for viktig til ikke å bli sagt. Kvinner og menn har lik verdi, uavhengig av kjønn. Kvinner og menn skal ha like muligheter til å delta i samfunnet og påvirke samfunnsutviklingen både formelt og i praksis. Likestilling er altså et spørsmål om menneskerettigheter og om menneskeverd. Det er ikke ok at jenter og

gutter opplever ulike muligheter verken i Norge eller internasjonalt.

I Norge har vi kommet langt på vei mot likestilling mellom kvinner og menn, men vi må ikke tro at vi er i mål. Likestillingsutfordringene både i Norge og internasjonalt er store, og vi har som enkeltpersoner og ikke minst som politikere et ansvar for å være bevisst på dette. Det går ikke an å lukke øynene for det, lukke øynene for de store likestillingsutfordringene vi står overfor. Vi vet at kvinner utsettes for vold og overgrep, vi vet at kvinner, og også noen menn, diskrimineres i arbeidslivet, at kvinner tjener mindre enn menn og mye sjeldnere har lederstillinger. Vi vet at jenter og gutter behandles forskjellig og får ulike muligheter ut fra hvilket kjønn de har. Vi vet at det i mange land er mye mindre sannsynlig at man i det hele tatt blir født, får utdanning, arbeid og et godt liv dersom man er jente, enn om man er gutt. Det går ikke an å si at dette skal ordne seg av seg selv. Vi er nødt til å bruke politiske virkemidler for å løse likestillingsutfordringene. Det mener jeg er riktig og helt nødvendig. Likestilling og likeverd handler om at vi uansett om vi er født som gutter eller jenter, skal ha de samme rettighetene og de samme mulighetene.

Jeg jobber både med familie- og likestillingspolitikk, og det er helt opplagt at god likestillingspolitikk henger sammen med god familierpolitikk. En av de viktigste oppgavene vi har som politikere, er å gjøre det mulig for foreldre å kombinere familieliv og arbeidsliv. Retten til å gå ut i arbeid og slippe å velge mellom familie og arbeidsliv har vært sentral i kvinnekampen, og er et viktig gode i dagens Norge. Derfor er det så viktig med gode ordninger, som fleksibel foreldrepermisjon, økt kontantstøtte, pensjonsopptjening ved ulønnet omsorg, rett til å være hjemme med syke barn, ammefri og gode barnehager med høy kvalitet og god bemanning.

Kristelig Folkeparti vil fortsette å arbeide for en god og aktiv likestillingspolitikk i god kombinasjon med en sterk og god familierpolitikk.

Kari Henriksen (A) [11:34:54]: Arbeiderpartiet har ambisjoner på vegne av Norge. Arbeiderpartiet skal lykkes i å styrke, ikke svekke, fellesskapsløsningene. Vi skal slå ring rundt den norske modellen og ikke uthule den. Vi skal lykkes i å få en mer rettfærdig skattepolitikk, ikke en politikk som gir 1 mrd. kr til de femti rikeste og småpenger til vanlige folk. Arbeiderpartiet skal lykkes i å få ned arbeidsledigheten med en politikk som virker, og vi skal lykkes i å utvikle en solidarisk internasjonal politikk. Vi vil møte utfordringer med løsninger som virker – tiltakspakker som treffer utfordringene presist, garantiordninger, lønnstilskudd, permitteringsordninger, en likestillingspolitikk som likestiller.

Jeg har møtt mennesker på Sørlandet som ikke har tillit til politikken som nå føres. Jeg har sågar møtt Høyre-velgere som ber Arbeiderpartiet om å rydde opp i rotet til denne regjeringa. Og en tidligere Høyre-ordfører ga sågar regjeringa en real knock-out når det gjaldt boksing. Jeg har møtt Høyre-folk som har meldt seg ut av partiet på grunn av skolepolitikken. Og jeg har venner og familiemedlemmer som har mistet jobben, som nærmer seg toårsgrensa for dagpenger. De er alvorlig bekymret. De har hatt to år med ledighet. Det er ikke akutt. Det er langvarig, og det er ikke blitt løst av denne regjeringa.

Mer enn 15 pst. av menn i aldersgruppen mellom 25 år og 49 år er helt ledige i Vest-Agder. Det er en økning på 29 pst. fra i fjor. Det er ikke så underlig da at jeg har møtt tillitsvalgte og bedriftsledere som absolutt ikke ber om skatteuttak til de rikeste, men om arbeid og tiltak som virker.

Denne regjeringa skaper ikke arbeidsplasser og leverte en tiltakspakke som ikke traff Sørlandet.

Arbeid til alle er det viktigste redskapet for å utvikle velferdsstaten. Så når representanten Helleland i denne sal sier «folks arbeidsinnsats» – ja, jeg tror det var tre eller fire ganger i går – samtidig som vi har 135 000 arbeidsledige, og som samtidig sier det er fantastisk at skatten fordeles slik at de rikeste får kutt i skatten tilsvarende livsgrunnlaget for 2 000 vanlige arbeidsfolk, og når statsministeren sier at vi må leve med noen forskjeller, da viser det Høyres sanne ansikt. For Høyre er vanlige arbeidsfolk et redskap i kapitalens frie virke.

Arbeiderpartiet vil ha offentlige sykehus som fungerer godt. Fagdirektøren på Sørlandet sykehus er bekymret på grunn av økonomien. Rammebudsjettene strupes mer og mer, var beskjeden. Og Arbeiderpartiet vil ha et samfunn som tar likestilling på alvor, som faktisk likestiller og ikke sender kona tilbake til kjøkkenbenken.

Iren Opdahl (V) [11:38:18]: Norge er verdens beste land å leve og bo i målt etter FNs levekårsindeks, HDI. Den baserer seg bl.a. på faktorer som inntekt, utdanning, helse, forventet levealder, økonomi og likestilling. Alle sammen ønsker vi å ha det godt. Av ulike årsaker kan den enkelte likevel oppleve det vanskelig å finne sin plass og bli inkludert i samfunnet. Det kan være på grunn av høyt stress, traumatiske opplevelser i barndom eller voksen alder. Uansett årsak til at enkeltindivid blir stående utenfor et fellesskap, er målet med Venstres politikk inkludering i fellesskapet. Da er tidlig innsats og tidlig intervensjon viktig.

For å nå dette målet er vi alle avhengige av mennesker som forstår mennesker, og som evner å legge til rette for vekst og utvikling for den enkelte og samfunnet for øvrig. Da vil utdanning ha betydning i alle ledd. I Nord-Trøndelag har vi flere viktige utdanningsinstitusjoner. Vi ønsker å styrke disse, bl.a. ved å opprette et bachelorstudium i prehospitaltjenester. Det vil styrke helsevesenet og beredskapen i distriktene.

Inkludering handler også om å ta vare på historien og minoritetene i Norge. Det er bra at Saemien Sijte, det sørsamiske museet på Snåsa, nå bevilges penger for 2017. Men for å realisere potensialet, trengs det mer.

Grønn vekst, globalt og nasjonalt, vil føre til nye typer arbeid. Måten nåværende arbeid gjøres på, vil forandres, og noen typer arbeid vil forsvinne. Disse endringene bør støttes av et system for sosial trygghet og sikkerhet. Det er ikke alltid så enkelt å ta med miljø i vurderingen i alle disse valgene, og ofte er det heller ikke lett å vite hva som er det grønneste alternativet. Derfor vil Venstre sørge for at det alltid er enklest og mest lønnsomt å velge miljøvennlig.

Global oppvarming er den største trusselen menneskeheden står overfor. Venstre ønsker gjennom politisk vilje, handlekraft og nytenkning en rask reduksjon av klimautslippene og å gjøre Norge til en ledende nasjon på fornybar energi og klimateknologi. For eksempel vil en modernisering av Trønderbanen spare miljøet for 12 300 tonn CO₂

årlig. Andre gevinster er økt sysselsetting og redusert reisetid, som stimulerer til bosetting også i distriktene.

En annen viktig sak i Nord-Trøndelag er de nye avtalene for flytilbud på Rørvik lufthavn og Namsos lufthavn. Det er viktig at de er i samsvar med regionens behov for god og effektiv kommunikasjon.

Lise Christoffersen (A) [11:41:41]: I går skrøt Solvik-Olsen uhemmet av hva han har fått til innen samferdsel, bl.a. bymiljøpakkene. Samtidig kalte han «tollmurer» rundt byene for like avsperrende som dårlige veier. Det var en interessant kobling, særlig for oss som bor i området for den såkalte Buskerudbyen – Lier, Drammen, Nedre og Øvre Eiker. Lokalt ville vi hatt med Kongsberg, men det sa statsråden av en eller annen grunn nei til. Buskerudbyen krever bommer, det har statsråden sagt.

Debatten går derfor høyt om hvor de nye bommene i Drammens-området skal stå, ikke bare på bygrensa, det Solvik-Olsen kaller en tollmur, men også om det han trolig ville kalt interne økonomiske murer. Det oppsiktsvekkende er at så skjer på fremskrittspartistatsrådets befaling. Buskerudbypakka viser for all verden at «Nei til bompenger» bare er en gedigen valgbløff, ikke bare i 2013. Nei da, før kommunevalget i 2015 var Solvik-Olsen på biltur med Fremskrittspartiets gruppeleder i Drammen, og det var ikke måte på hvordan statlige samferdselskroner skulle overrisle Drammens-området, ikke bare til planlagte prosjekter, men også til nye som følge av nytt sykehus på grensa mot Lier, midt i et av Drammens-områdets mest belastede trafikknutepunkter.

Med til denne historia hører at Høyre og Fremskrittspartiet lokalt for 13 år siden satte en effektiv stopper for bomfinansiering av tilførselsvei mellom E134 og Drammen. Fremskrittspartiets alternativ til bom var ikke statspenger. Det ble ingen vei. Ny vei til Svelvik, betalt av staten, gikk med i dragsuget. De to veiene skulle for lengst vært ferdig, men nå presser de seg fram, dyrere enn før, takket være Høyre og Fremskrittspartiet. Solvik-Olsen har ingen penger å by på, så nå må også Svelvikveien betales med bom. Og som om ikke det var nok, krever statsråden nå at utvidet E134 til fire felt og nødvendig opprusting av Holmenbruene mot Drammen havn også skal betales med bompenger. Aldri så vi vel større sprik mellom ord og handling.

Likevel fortsetter Fremskrittspartiet lokalt å spre feilinformasjon. De sier at bompenger stinker, prøver å klistre dem til alle andre enn seg selv og lurer folk til å tro at de kan få i pose og sekk. I det perspektivet kom Solvik-Olsen med en svært så oppsiktsvekkende uttalelse i Stortinget i går. Han kommer aldri til å foreslå å kutte bompenger som også går til kollektivtrafikk, og det skal de i Buskerudbyen. I september angrep statsråden Arbeiderpartiets lokale gruppeleder, som bare har påpekt det elementære i at mer statspenger gir mindre bompenger – ikke ett ord fra statsråden da om at Buskerudbypakka garantert kommer med full bompakke, uten ei krone i rabatt, stikk i strid med det hans egen gruppeleder påstår. Snakker ikke Solvik-Olsen med sine lokale partifeller, eller er det avtalt dobbeltkommunikasjon?

Odd Omland (A) [11:45:03]: Denne regjeringen fører en politikk som fører til økt ulikhet, på arbeidsmarkedet, mellom fattige og rike og mellom by og land. Arbeider-

partiet vil i en annen retning. Vi vektlegger fellesskapet, at alle skal ha en jobb å gå til, og at vi skal ha et samfunn med små forskjeller, som gir like muligheter for alle.

Arbeidsledigheten er nå oppe i 139 000. Andelen av befolkningen som er sysselsatt, har ikke vært så lav på 20 år, og regjeringens viktigste prosjekt, nemlig skatteuttak på 20 mrd. kr, i hovedsak til de aller rikeste, virker ikke. Ledigheten på Sør-Vestlandet er nå rekordstor. På Sørlandet er antallet helt ledige på 4,2 pst. i Agder og 3,9 pst. i Kristiansand. Vi ser en regjering hvis tiltak ikke virker. Jeg vil nevne et eksempel. Arbeiderpartiet har de tre seneste årene foreslått å bevilge 865 mill. kr mer i de regionale utviklingsmidlene enn regjeringen. For Agder ville det ha utgjort 40 mill. kr, noe som bl.a. ville ha kommet klynger som NODE på Sørlandet til gode.

I budsjettet for 2016 satte regjeringen av 20 mill. kr i såkalte omstillingsmidler for alle kommunene langs hele kysten, fra Aust-Agder til Møre og Romsdal. Våre fremste næringsklynger og næringsmiljøer, GCE NODE, GCE Subsea og GCE Blue Maritime, som til sammen representerer 400 bedrifter i omstilling, samarbeidet om to søknader under denne ordningen som kunne hatt en stor effekt på omstilling i industrien. Da det etter hvert kom fram at ordningen er svært byråkratisk og lite treffsikker, valgte disse miljøene å trekke søknaden. Dette må være en fallitterklæring for regjeringens politikk. Tiltakene til omstilling fungerer ikke.

En annen sak gjelder også salg av Norge. I Høyres program tas det nå til orde for å privatisere Statkraft, og i fornybarfylkene på Agder, hvor Statkraft er den største aktøren, vil vi ikke det. Jeg vil minne om at vi forvalter disse ressursene på vegne av fellesskapet.

Denne regjeringen har også sendt på høring endringer i konsesjons-, jord- og odelslov. Agder er blant de fylkene i landet som har mange små bruk, hvor dette vil slå verst ut. Forslaget vil medføre at det er andre enn familiene som etter hvert eier bruket, og bosetting i distriktene utarmes gjennom at de pengesterke overtar.

Marit Arnstad (Sp) [11:48:27]: Jeg tar ordet for å begrunne litt nærmere enkelte av de forslagene som Senterpartiet har fremmet i forbindelse med trontaledebatten. Det gjelder særlig forslagene nr. 13 og 14, som angår diskusjonen om det videre arbeidet med den såkalte politireformen. Nå er det jo satt i gang en omfattende prosess for å legge ned lensmannskontor over hele landet, og vi ser at det er store protester i mange deler av landet, mot prosessen, måten den blir gjennomført på, det hastverket en har med å gjennomføre det, men sjølsagt også mot innholdet, nemlig en massiv nedlegging av lensmannskontor.

I Troms og Finnmark er det sterke reaksjoner på den måten det foregår på. I Telemark er det sterke reaksjoner, i Agder er det sterke reaksjoner, og i Sogn og Fjordane er det sterke reaksjoner. Og jeg har merket meg at bl.a. Venstres ordførere i Fjaler og på Eid er veldig kritiske til den måten dette blir gjennomført på. De får støtte av sin stortingsrepresentant, Sveinung Rotevatn, men spørsmålet er om han også i Stortinget vil støtte at en skal endre prosessen, eller om han bare holder fylket sitt og ordførerne sine med godt snakk.

Det er ingen tvil om at det er lokalkunnskapen og forebyggingen som blir skadelidende ved den massive nedleggningen av lensmannskontor som nå foreslås over hele

landet, og stortingsflertallet kan bare ikke lukke øynene for dette og håpe at det går over. Det er heller ikke holdbart at Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, som setter noen krav om hvordan prosessen skal foregå, nå bare skyver ansvaret fra seg og sier at dette får foregå ute i de enkelte politidistriktene. Derfor har Senterpartiet i dag foreslått at regjeringen utsetter høringsfristene, slik at kommunene kan få komme med skikkelige innspill og føle seg som deltakere i prosessen, og også at en kan gjennomgå at styringsgruppene faktisk jobber på den måten Stortinget har forutsatt at de skal jobbe på.

Senterpartiet foreslår også at det legges fram en sak for Stortinget om hvor store utgifter kommunene, fylkene og staten har hatt i forbindelse med kommunereformen. Det aktualiseres jo av at regjeringens representanter, senest statsministeren, i dag sier at det ikke er de lokale folkevalgte som avgjør dette, det er Stortinget som skal avgjøre det. Da må en jo spørre seg hvorfor i alle dager en setter i gang så omfattende lokale prosesser med så mange folkestemninger som det en gjorde, og en må også kunne spørre seg om hvor store kostnader dette har utgjort i de enkelte kommunene og fylkene når det gjelder å gjennomføre disse lokale prosessene. Det burde Stortinget få en oversikt over, ikke minst for å se om det også har gått ut over den tjenesteproduksjonen en skal ha lokalt og regionalt. Derfor fremmer også Senterpartiet et forslag om det, i tillegg til et forslag om grensekontroll og et forslag om å følge opp den jordvernstrategien som ble vedtatt i Stortinget, og å få en orientering om den.

Med det vil jeg ta opp de forslag Senterpartiet har fremmet.

Presidenten: Representanten Marit Arnstad har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Elin Rodum Agdestein (H) [11:51:47]: Det har vært en selsom opplevelse å følge denne debatten gjennom to dager og høre den gjennomgående negative retorikken fra den rød-grønne siden. Det bildet som man forsøker å skape av regjeringens politikk og utviklingen av Norge, er det vanskelig å kjenne seg igjen i. Men selv om man gjenentar og gjentar de samme besvergelsene, blir jo ikke bildet noe mer sant av den grunn.

Spesielt urovekkende er Senterpartiets holdninger til internasjonalt samarbeid og handel – nei til EØS, nei til WTO-drevne handelsprosesser. Det er negative holdninger til internasjonal handel generelt, som vi jo vet har vært en vesentlig del av grunnlaget for vår velstandsutvikling og for reduksjon av ekstrem fattigdom globalt. Senterpartiet gjentar også planene om å melde Norge ut av EØS. Det tror jeg heller ikke har noen særlig gjenklang i Arbeiderpartiet. For hva EU og EØS-avtalen betyr for norsk verdiskaping og velferd, kan ikke overvurderes. Nesten 80 pst. av vår eksport går til EU, og avtalen gir oss tollfri markedsadgang til over 30 land. EU er Norges viktigste marked for eksport av fisk og fiskeprodukter. I 2015 utgjorde den eksporten til EU omtrent 50 mrd. kr. Men EØS-avtalen handler om noe utover markedsadgang – samarbeid om innovasjon og forskning i EU er også viktig for omstillingen i norsk økonomi. Dette vil også Senterpartiet sette i spill. Det er gambling med norske næringslivsinteresser, arbeidsplasser og velferden, for samarbeid trykker Norge. Mange av de utfordringene Norge og det

internasjonale samfunnet står overfor, krever mer samarbeid, mer samhold og mer solidaritet, ikke mindre, hvis disse problemene skal løses – som klimautfordringene og ikke minst de sikkerhetspolitiske, i kampen mot terror og ekstremisme, i kampen for de universelle verdiene vi bygger vårt samfunn på.

Europa og EU er en vesentlig del av vårt sikkerhetspolitiske ankerfeste. Vi deler et felles verdigrunnlag. Demokrati, menneskerettigheter og rettsstat er verdier som er under press. Derfor fører vår regjering en offensiv europapolitikk der Norge skal bidra som en del av løsningen, for manglende håndtering av situasjonen i Europa, risiko for økt proteksjonisme, polarisering og splittelse vil kunne få følger for Norge. Det er samspillet mellom det vi gjør i Norge, i samarbeid med Norden og med resten av Europa, som gjør at vi trygger Norge for fremtiden.

Anna Ljunggren (A) [11:54:41]: Nordland er et fylke rikt på naturressurser – fisken i havet, mineralene i fjellet og vannet i fossefallene. Det er lang tradisjon i Norge for at ressursene skal tilfalle fellesskapet. Arbeiderpartiet er garantisten for at fiskeressursene også i fremtiden skal tilhøre folket i fellesskap. Vi vil at Norge skal bli et attraktivt land å drive mineralvirksomhet i – vi har en variert geologi med stort potensial for mineralproduksjon – og vi vil sikre et fortsatt statlig eierskap av vannkraften. Dette har sikret fellesskapet betydelige inntekter i mange generasjoner.

For å sikre god forvaltning av naturressursene har framsynte politikere før oss etablert statlige selskaper for å sikre at overskuddet ikke tilfaller de få, men fellesskapet. Vi har nå en regjering som i behandlingen av eierskapsmeldingen la opp til et massivt utvalg av norske bedrifter, og nå skaper regjeringspartiene igjen usikkerhet rundt det framtidige eierskapet av Statkraft. Statkraft er Norges største kraftprodusent og den ledende aktøren i markedet for fornybar energi i Europa. Høyre har i sitt programforslag igjen tatt fram forslaget om å delprivatisere Statkraft. Forslaget bygger ikke på noen økonomisk eller langsiktig logikk, men er rent ideologisk. Høyre ønsker nedslag i så mange statlige virksomheter som mulig. Og i Fremskrittspartiets programforslag kan vi lese at de har

«ingen motforestillinger mot at private kan eie kraftverk/kraftselskap når det er hensiktsmessig».

Formålet til regjeringspartiene er å vri økonomisk makt fra staten til private hender.

Nordland, som er et fylke rikt på ressurser, men fattig på investorer, trenger statlige selskaper som foretar investeringer og skaper arbeidsplasser over hele landet. I Nord-Norge faller oppslutningen til regjeringspartiene. Er det folket som ikke forstår Sandberg, Mæland, Astrup og Hauglie, eller er det Høyre og Fremskrittspartiet som ikke forstår nordlendingene?

Vi har en regjering som ikke tar på alvor at det er 139 000 arbeidsledige i dag, og det skapes ikke nye arbeidsplasser. En slik regjering fortjener ikke folks tillit. En regjering som skaper usikkerhet omkring fremtiden til både deltakerloven og fiskesalgslagsloven, og som gjør at vi risikerer at vi setter oss i en situasjon der vi ikke lenger har herredømme over fiskeriressursene våre, fortjener ikke folks tillit. En regjering som stopper leteprogrammet for å kartlegge og øke kunnskapen om mineralressursene i fjellet, noe som ville bidratt til økt verdiskaping og nye ar-

beidsplasser i nord, fortjener ikke folks tillit. En regjering som ønsker et massivt utvalg av norske bedrifter som i generasjoner har sikret inntekter til fellesskapet, fortjener ikke folks tillit.

Roy Steffensen (FrP) [11:57:47]: Arbeiderpartiet forsøker i denne debatten å skape en historiefortelling som jeg ikke helt kjenner meg igjen i. Det blir bl.a. påstått at ingen regjering noen gang har hatt et bedre utgangspunkt enn da vi overtok, men det er en sannhet som må tas med noen klyper salt.

Vi overtok et enormt vedlikeholdsetterslep innen vei, jernbane og kommunale bygg, 5 500 personer satt i bosettingskø og ventet på å få en kommune å integreres i, soningskøene tredoblet seg til 1 100 personer, og antall personer i helsekø økte fra 200 000 til 280 000 i de åtte årene de rød-grønne styrte. Dette, kombinert med en massiv asyltilstrømming og en oljepris som gikk fra en snittpris på 105 dollar fatet i 2014 til å være på 29 dollar i januar i år, med påfølgende stor arbeidsledighet, har preget disse tre årene.

Var dette virkelig det beste utgangspunktet? Jeg mener det var et dårlig utgangspunkt, og det er fordi de rød-grønne lot være å ta grep da de hadde muligheten. Det er omtrent ingen annen regjering som har hatt et bedre utgangspunkt enn den rød-grønne regjeringen, og i den perioden visste alle at norsk økonomi var sårbar, men de rød-grønne – som hadde rent flertall og kunne gjennomføre akkurat hva de ville – ignorerte advarslene, og de gjorde norsk økonomi stadig mer oljeavhengig i perioden 2005–2013.

Advarslene ble dessverre til virkelighet, og mens den rød-grønne regjeringen opplevde at oljeprisen økte med over 200 pst. fra desember 2008 til april 2011, er det nå opp til Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen å styre norsk økonomi trygt gjennom et røft farvann med lav oljepris. Vi har tatt imot utfordringen, og på mange områder er vi nå på rett vei.

I sommer hadde jeg gleden av å være med statsministeren på besøk hos bedriften Malm Orstad på Klepp, som tidligere bare leverte til oljeindustrien. Mange bedrifter gjorde som dem, de gjorde seg avhengig av kun å levere til én bransje, og de ble veldig sårbare da oljeprisen falt. I dag har de tatt grep og har flere bein å stå på, og de leverer også til både fiskeri, havbruk og forsvarsindustrien. Det er en nødvendig omstilling, men den tar tid.

I september var finansministeren og jeg på besøk hos Sparebank 1 SR-Bank, som presenterte konjunkturbarometeret. Det viser økt optimisme på Vestlandet. Fortsatt er det for tidlig å heise flagget, men vi ser nå en lang rekke positive signaler. Nylig var det også en stor bedriftsundersøkelse i Stavanger blant 550 bedrifter som viste at flere bedriftseiere nå tror på økt lønnsomhet, bedre omsetning og flere ansatte i året som kommer.

På mine mange bedriftsbesøk utfordrer jeg alltid bedriftene på hva slags grep som må tas for å sørge for vekst og utvikling, og svaret som alltid går igjen, er bedre infrastruktur og lavere utgifter. Skattekutt på arbeidsplasser og store investeringer i infrastruktur er deler av oppskriften for å lykkes med den nødvendige omstillingen landet går igjennom, og det er grep som Fremskrittspartiet i regjering har bidratt til at vi har gjort, gjør og skal fortsette med også framover.

Torhild Aarbergstotten (H) [12:01:05]: Norge trenger flere arbeidsplasser som bidrar til statsbudsjettet, og ikke som lever av statsbudsjettet. Vi trenger arbeidsplasser som bidrar til verdiskaping og langsiktig omstilling. Samtidig har vi en tydelig målsetting om at utslipp skal reduseres, og at energi er en knapphetsfaktor. Derfor har denne regjeringen sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre styrket, ikke nedprioritert, virkemiddelapparatet for industrien, som gjør at Hydro nå kan bygge flunkende nytt aluminiumskraftverk på Karmøy.

Nettopp derfor har denne regjeringen satset stort på forskning og utvikling. Klimateknologifondet er ved utgangen av 2016 forsterket til 62,75 mrd. kr, som er 12,75 mrd. kr utover det Stortinget ble enig om i klimaforliket. Miljøteknologiordningen i Innovasjon Norge er styrket til mer enn 500 mill. kr, og Enova ble tilført 2,3 mrd. kr i 2016. Disse ordningene har sammen med bl.a. SkatteFUNN og Forskningsrådet bidratt til storstilt satsing på nye teknologiske løsninger som vil redusere utslipp og gi flere trygge arbeidsplasser.

Powel i Trondheim utvikler nå ny teknologi for overvåking av vannledninger med god støtte fra miljøteknologiordningen og Forskningsrådet. Det gir flere arbeidsplasser i Trondheim og ny teknologi som kommer også andre land til gode. Miljøteknologiordningen og risikolån fra Innovasjon Norge bidrar til at Ocean Farming på Frøya utvikler ny oppdrettsmerd som kan brukes langt og dypt til havs. Vi får da redusert luseplagen og andre miljøbelastninger, noe som gjør at en av våre viktigste eksportnæringer blir mer bærekraftig. Når Enova gir støtte til batteridrift og bruk av landstrøm for hurtigruta, får vi en grønnere skipsfart og en mer bærekraftig turistnæring. Dette gir flere og trygge arbeidsplasser ute i distriktene.

Ute i våre bedrifter foregår det hardt arbeid og er stor interesse for og evne til innovasjon og utvikling. Det er her arbeidsplassene og verdiene blir skapt. Vår oppgave som politikere er å legge til rette for arbeidsplasser. Vi skal ikke og kan ikke vedta dem. Derfor satser vi stort på å bygge nye og vedlikeholde veier og jernbane slik at folk og varer kan komme seg raskt og trygt fram. Med 20 mrd. kr mer til samferdsel binder vi bygd og by sammen nettopp for å utligne forskjellene. Derfor har denne regjeringen sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre satset, ikke tatt hvileeskjær, i høyskole- og universitetssektoren.

Det er kunnskap, innovasjon og hardt arbeid som vil bidra til den langsiktige omstillingen og verdiskapingen vi trenger for å bygge dette gode landet videre. Vi trenger ikke flere reguleringer, skatter og avgifter.

Morten Wold (FrP) [12:04:29]: Det sies at alle gode ting er tre, så derfor: Tre år er gått siden jeg sto her for første gang, tre år er gått siden Fremskrittspartiet gikk sammen med Høyre inn i regjering, og tre år er gått siden Fremskrittspartiet sammen med Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti startet arbeidet med tidenes satsing på helse og omsorg. Når jeg nå ser tilbake, er det med stolthet jeg kan si at vi holder ord, og jeg håper inderlig denne regjeringen får fire nye år til å fortsette jobben med å utvikle pasientens helsetjeneste og investere i menneskene i dette landet. Det gjør vi gjennom stortingsmeldinger og handlingsplaner, gjennom rettighetsfestinger og andre lovendringer, gjennom å gi makten tilbake til pasient og

pårørende og gjennom å se hele pasienten og forenkle pasienthverdagen.

Vi har levert et historisk løft til de mennesker og deres familier som sliter med rusavhengighet og psykiske lidelser. Vi har gjeninnført den gylne regel etter at de rød-grønne mente at den hadde utspilt sin rolle. Vi styrker helsetjenester for barn gjennom å legge til rette for oppbygging av helsestasjon og skolehelsetjeneste, psykologtilbud og psykisk helse i skolen. Vi har innført krav til politiattest og rett til sykehjemsplass i eldreomsorgen.

Ja, det er gjort så mye bra på helsefeltet fra dagens regjering at mine tilmålte tre minutter ikke gir plass til å nevne alt. Det er spesielt viktig å trekke frem at vi har startet en reformering av helse- og omsorgstjenestene fra en vi vet best-holdning til å ta utgangspunkt i hva pasienten selv ønsker, vil og mener. Sett med pasientens øyne – ingen beslutninger skal tas om meg uten meg. Det gjelder den enkelte pasient, og det gjelder overordnet på systemnivå.

Representanten Trettebergstuen fra Arbeiderpartiet snakket fra denne talerstolen i går. Man skal vokte seg for å si at medrepresentanter ikke har fulgt med i timen, men hun fastslo at det i løpet av de nevnte tre årene ikke er lagt frem noen nye og bedre løsninger, og at regjeringen ikke lytter til verken vanlige folk eller fagfolk. Hun om det, men på vår vakt er pasienter, brukere og pårørende like viktige som fagfolk.

Representanten Trettebergstuen kan ikke ha fått med seg at vi har innført rett til brukerstyrt personlig assistanse, trykghetsstandard i sykehjem, styrket pårørendestøtte, styrket rettsikkerheten til pasienter i psykisk helsevern, innført pakkeforløp for kreft, hjerneslag og psykisk helse, pakkeforløp som gjennom fin logistikk syr helsetjenesten sammen slik at ventetiden fra første mistanke om sykdom til behandling er kortet ned fra måneder og i noen tilfeller år til uker.

La meg slå fast helt avslutningsvis at norsk helsevesen og pasientene spesielt fortjener at dagens regjering fortsetter å styre dette landet også etter valget neste år.

Jorid Holstad Nordmelan (A) [12:07:40]: Det ble nevnt fra talerstolen i går at det er viktig å ha et prosjekt hvis man skal være politiker. Vel, for meg er det tydelig at denne regjeringen har hatt tre store prosjekter: å gjøre de rike rikere, å selge arvesølvet vårt og å sentralisere, sentralisere og sentralisere.

Jeg ser med stor uro på de signalene denne regjeringen sender til distriktene i sak etter sak. Det er helt konsekvent at de små taper, mens de store vinner. Jeg kan nevne i fleng: f.eks. regjeringens endrede inntektssystem til kommunene, som tapper mange små kommuner og gir til de store, landbruksministerens mål om at store bruk skal komme på bekostning av små, og kommunereformen og regionreformen som begge mangler visjon for hva regjeringen egentlig ønsker med færre enheter utover hovedområdet om at større alltid er bedre.

Det er viktig at vi hele tiden vurderer hvordan summen av ulike vedtak slår ut. Arbeiderpartiet mener ikke at distriktene skal stå igjen som vinnere hver gang, men heller ikke at de skal komme ut som tapere hver gang.

I Namdalen jobber politikerne nå med konsekvensene av at 110-sentralen i Namsos skal flyttes til Trondheim. Flyttingen skyldes et vedtak gjort i forbindelse med nærpolitireformen om at nødetatene skal samlokaliseres for å

bygge et sterkere fagmiljø. Det er vi enig i at er viktig. Men Trondheim har en flott ny 110-sentral og har derfor søkt om å få lov til å bruke disse lokalene i stedet for å flytte 110-sentralen inn til politiet. Hva skjer hvis Trondheim får godkjent denne søknaden? Da har vi plutselig en situasjon der hele poenget med å legge ned sentralen i Namsos er borte. Stortingets intensjon var ikke at etatene skulle plasseres i samme by, men samlokaliseres i samme bygg. Hvis dette ikke blir tilfelle i Trøndelag, så kan vel sentralen i Namsos like godt beholdes? Eller er dette bare enda et forsøk på sentralisering – denne gangen kamouflert som tiltak for bedre beredskap?

Det er skummel politikk å tappe distriktene for kompetansetillinger. Sterke distrikter er vesentlig for både det grønne og det blå skiftet. Men innovasjonstakten innenfor næringslivet blir ikke stor nok når det er vanskelig å rekruttere de klokeste hodene.

Regjeringens distriktpolitikk skaper store forskjeller mellom by og distrikt. Det er vi ikke tjent med. Vi står sterkere i lag når hele landet står samlet og by og distrikt drar i samme retning.

Fredric Holen Bjørdal (A) [12:10:28]: Det aller mest urovekkjande med denne debatten er at vi har ei regjering som vil framstille seg som ansvarleg, men som likevel ikkje klarer å ta dei 139 000 arbeidslause på alvor.

I fjor svekte regjeringa arbeidsmiljølova, slik at det no er mogleg å tilsetje folk mellombels sjølv om jobben er fast. No ser vi konsekvensane. Over eit år har 28 000 fleire vorte mellombels tilsette. Når vi ser det saman med at det på Høgre og Framstegspartiet si vakt ikkje blir skapt ein einaste arbeidsplass, ser vi at vi fekk rett. Det blir ikkje fleire jobbar, det blir berre fleire mellombelse jobbar.

Med regjeringa si velsigning får vi ei ny samfunnsklasse av arbeidstakarar utan fast jobb, utan yrkesstoltheit og utan tryggleik. Dei har korttidskontraktar eller er ringevikarar, dei er frilansarar, eller dei er jobbsøkjande migrantar. Før i tida snakka vi om eit lausarbeidarsamfunn, der folk stod med lua i handa. I dag står dei med mobilen i handa og ventar på neste oppdrag.

Presset på det organiserte arbeidslivet aukar kvar dag. Mellombels tilsette er berre toppen av isfjellet. Bemanningsbransjen som opererer med kontraktar der folk ikkje har inntekt mellom oppdraga, undergrev løns- og arbeidsvilkår og pressar enda fleire ut av faste tilsetjingsforhold. Heller ikkje dette vil regjeringa gjere noko med. Det handlar om politisk vilje. Arbeidarpartiet vil fornye og forsterke arbeidsmiljølova for å sikre tryggleik for arbeid og tryggleik i arbeid.

Å gjere faste stillingar mellombelse er eit effektiv grep mot fagorganisering, som igjen svekkjer lønsnivået i bransjar med stor konkurranse om arbeidet. Den oppmjukande effekten blir difor dobbel. Ikkje berre det å stå aleine, men også mangelen på føreseieleg og trygg økonomi gjer arbeidstakaren mjukare i møte med eit «take it or leave it». Hogresida sitt honnørord i arbeidslivsdebatten, oppmjuking, er i realiteten berre ein usmakeleg eufemisme for ei bevisst utvikling mot eit samfunn med større forskjellar.

Finansminister Siv Jensen nekta frå Stortingets talarstol i slutten av mai for at forskjellane mellom folk i Noreg aukar, trass i at SSB sine egne tal er klare og tydelege. I ettertid har ho vorte nøydd til å demtere sine egne påstandar. Ho innrømmer no, motvillig, på skriftleg spørsmål frå

Stortinget, at jo det var ein viss tendens til auka inntektsforskjellar.

Det store spørsmålet er: Betyr dette at Framstegspartiet ikkje følgjer med i timen når det gjeld den økonomiske utviklinga? Eller betyr det egentleg at det å kjempe mot auka forskjellar i samfunnet ikkje er særleg viktig for Framstegspartiet?

Karin Andersen (SV) [12:13:36]: Da statsministeren begynte sin tale i dag, håpet jeg en liten stund på et under. Hun startet med å si at det var et alvorlig problem i et land som USA at de rikeste ble styrtrike, at de fattige ble fattigere, at middelklassen sakk akterut, og at dette skapte spenninger i samfunnet som var farlig.

Ja, det er riktig, det. Det er et resultat av politikk, det ligner veldig på den politikken som dagens regjering i Norge fører. OECD har gitt Norge råd om å øke skattene på høyere inntekter, å øke eiendomsskatten, formuesskatten samt å øke overføringene til dem med lavest inntekt. Det vil skape større likhet, mer rettferdighet, økt vekst og høyere sysselsetting. Det burde kanskje regjeringen lytte litt til.

Her – som der – forsøker man å narre folk til å tro at det finnes noe som heter en slags «trickle-down effect», altså at disse gavene til de rike skal risle ned til de fattige og bli til arbeidsplasser. Fasiten ser vi jo, sånn blir det ikke, sånn ble det ikke der, sånn blir det ikke her, sånn blir det ikke noe sted. Man unnses seg ikke engang for å gå løs på fattige barnefamilier, de med lavest uføretrygd, det er bare de som får det behovsprøvde barnetillegget. Dem skal man ta tusenvis av kroner fra for at de, som statsministeren svarte nå nettopp, skal få et incentiv til å arbeide. Da har jeg lyst til å spørre arbeidsministeren, som sitter her: Har det kommet flere uføre i arbeid etter at disse endringene ble gjort? Nei, det har ikke det, for dette handler ikke om at folk ikke vil jobbe. Det handler for det første om at folk er syke og uføre, og for det andre om et arbeidsliv som ikke vil ha dem. De har fra denne regjeringen i tillegg fått et mer utrygt arbeidsliv, der omdreiningshastigheten og forbruket av arbeidstakere er større. Det er ikke et arbeidsliv i Norge som står og roper etter mennesker som har funksjonsnedsettelse, er syke og kanskje har en arbeidsevne på 20 pst. Sånn er ikke virkeligheten. Disse menneskene blir fattige, de blir sykere, og de kommer lenger unna arbeidslivet, der de kanskje kunne ha fått samlet seg litt hvis de hadde hatt nok å leve av.

Jeg har snakket med Kirsti som har fire barn og er lam etter bekkenløsning. Hun har fire barn og har vært på Nav gang på gang og bedt om jobb, men det er ingen jobb å få, ikke engang et jobbintervju. Men hun skal altså bli 6 000 kroner fattigere hver måned.

Dette skaper bare forskjeller, uhelse og fattigdom.

Sverre Myrli (A) [12:16:56]: Under denne regjeringen kommer tre av fire nye jobber som skapes, i offentlig sektor. Nå er det ikke noe galt med jobber i offentlig sektor, men det bør jo være jobber ute i tjenesteproduksjonen: sykepleiere, helsearbeidere, førskolelærere, lærere, jernbaneankepeditorer og i det hele tatt folk i den daglige tjenesteproduksjonen. Men det er ikke det som skjer. Mange av jobbene som skapes i offentlig sektor, kommer fordi det bygges nye store administrative enheter. Derfor skal jeg bruke min tilmålte taletid til å snakke om en re-

form som dessverre går litt under radaren sammenlignet med alle de andre reformene som det i offentligheten brukes tid og krefter på, nemlig den såkalte jernbanereformen – jernbanereformen som ble banket gjennom på rekordtid i Stortinget i fjor vår, og som kommer til å medføre en oppsplitting og privatisering av jernbanen som vi aldri har sett i Norge før.

Jeg følger bare for moro skyld med på stillingsannonser, og jeg ser nå alle de menneskene som det annonseres etter i administrative funksjoner for å håndtere den nye jernbanereformen. Det er skremmende hvordan pengebruken er nå. Hvorfor gjøres dette? Fordi det er et ideologisk prosjekt fra regjeringens side. Det er ikke nødvendig å gjøre det for å få en bedre jernbane, for det er gode tider for jernbanen i Norge. NSB har kraftig passasjervekst, de har aldri fraktet flere passasjerer, og NSB leverer historisk gode årsresultater. Grunnen til det er ganske enkel, det er fordi det de siste ti årene er satset betydelig på norsk jernbane. Det er bygd mye mer moderne dobbeltsporet jernbane, det er kjøpt inn mange flere nye tog, og det er egentlig ganske enkelt: Når man bygger mer jernbane og kjøper nye tog, får man også flere passasjerer. Mellom Lillestrøm og Asker går det nå tog hvert tiende minutt, selvfølgelig blir det flere passasjerer av slikt.

I stedet får vi nå privatisering og oppsplitting, vi får et nytt jernbanedirektorat, vi får et nytt infrastrukturforetak – hør på det flotte ordet: infrastrukturforetak – vi får et nytt materiellselskap, vi får et nytt vedlikeholdsselskap, og vi får et nytt billetteringsselskap. Dette koster forferdelig mye penger, penger som man i stedet burde ha brukt til å bygge mer jernbane og kjøpe nye tog. Det ansettes altså mange folk i administrasjonen på toppen, og så sies fotfolket i NSB opp. Dette er rett og slett uhor.

Camilla Mollatt (FrP) [12:20:25]: Hvert år får over 30 000 kreft i Norge, og krefttilfellene øker stadig. Når vi vet at ca. 30 pst. av alle sykdomsrelaterte dødsfall i landet er forårsaket av kreft, må vi satse.

Regjeringen prioriterer forbedret kreftbehandling og innførte pakkeforløp for kreft i 2016. Dette gir økt forutsigbarhet og trygghet for pasienter og pårørende i et pasientforløp med mistanke om kreft. Det etableres tverrfaglige diagnosesentre i alle helseregioner, som sikrer god brukermedvirkning. Mange pasienter kommer med svært gode tilbakemeldinger. De opplever endelig å bli tatt på alvor.

Det legges opp til flere satsingsområder i helsevesenet i tiden fremover. Det planlegges nytt, nasjonalt anlegg for partikkelterapi i 2017. Denne teknologien bidrar til å redusere langtidsskader og bivirkninger etter tradisjonell strålebehandling.

Med et nytt PET-senter ved Universitetssykehuset i Nord-Norge får vi mulighet til å satse ytterligere på bedre kreftdiagnostikk. Norge bruker totalt 9 mrd. kr på forskning innen helse hvert år. Det er etablert tre nye forskningsprogram i Norges forskningsråd på behandling, diagnostisering og rehabilitering.

Vi vet at forskning kommer pasientene til gode. Det er gledelig at Norge er i ferd med å utvikle noen av de mest lovende og målrettede kreftmedisinene i verden. Immunterapi stimulerer pasientens eget immunforsvar til å gå til angrep på kreftcellene. På denne måten kan man skredder-

sy behandlingen for hver enkelt pasient. Immunterapi er nå nylig frigitt til lungekreftpasienter i Norge.

Vi må satse enda mer på medisinsk forskning for å møte framtidens utfordringer. Vi trenger ny teknologi og bedre tid for forskerne og folk i helsevesenet til faktisk å gjøre den jobben de er der for å gjøre.

Dagens finansieringssystem medfører at forskerne bruker opp til 60 pst. av sin arbeidstid til å søke om drift og lønnsmidler – verdifull tid som skulle gått med til forskning, forsvinner. Det er kanskje på tide å diskutere en ny finansieringsmodell.

Jeg undrer meg: Den norske stat betaler 78 pst. av lete-kostnadene for oljeselskaper på norsk sokkel. Hva med å opprette en tilsvarende løsning for å lete fram nye og bedre medisiner? Til syvende og sist er det pasientene som får nytte av forskning gjennom nye og bedre medisiner og behandling. Det er samfunnsøkonomisk lønnsomt å få folk friske.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [12:23:42]: Trontaledebatten regnes som en av de aller viktigste debattene i Stortinget. Dette kunne vært en debatt med dynamikk, nye forslag og reelle diskusjoner. Det har det ikke blitt, og det må det største opposisjonspartiet ta ansvaret for. Representant etter representant fra Arbeiderpartiet har inntatt talerstolen med masseproduserte gjentakelser som fortekner virkeligheten. Angrepene er for så vidt forventet, men så blottet for egne forslag og løsninger trodde jeg ikke våre ærede konkurrenter skulle være. De massekopierte innleggene bommer grovt – det er risikoen når de er skrevet før man har hørt debatten – fordi befolkningen ser at politikken virker. Helsekøene går ned. Kvaliteten i skolen blir bedre. Veier og jernbane bygges og vedlikeholdes i et tempo vi aldri tidligere har sett. Beredskapen styrkes. Næringslivet får rammevilkår til å takle omstillingen som oljeprissjokket har forsert. Ikke bare bommer Arbeiderpartiet i kritikken, de bommer som vanlig også grovt når de forsøker å regne. De vil sende en ukjent skatteregning til oss alle. Den er i mange titalls milliarderklassen, men de ønsker ikke – eller klarer ikke – å si hvor stor den blir. Vi hørte Arbeiderpartiets partileder si at skattelette ikke gir flere arbeidsplasser, mens det på nettsiden til Arbeiderpartiet står det motsatte. Nettside-Arbeiderpartiet og Stortings-Arbeiderpartiet er ikke helt enig med seg selv. Jeg er konservativ. Kanskje er det derfor jeg savner det gamle Arbeiderpartiet – det som var ansvarlig, og som kunne regne.

Videre har det vært gjentatte angrep på at privatpersoner og bedrifter støtter Høyre, og at disse nå i bytte får den politikken de ønsker. Høyre, som Arbeiderpartiet, mottar bidrag fra mange som ønsker at dette skal føre til at man lykkes med å komme i posisjon for deretter å gjennomføre politikken man har sagt man skal føre. Dette er helt åpent, og det er helt vanlig. Næringslivsledere og bedriftseiere ønsker rammevilkår som gjør at de kan trygge eksisterende arbeidsplasser og skape nye. Der har Høyre den beste politikken – noe som iallfall Nettside-Arbeiderpartiet er delvis enig i. Den store forskjellen på Høyre og Arbeiderpartiet er at Høyre kvitterer ut støtten i all åpenhet med å gjennomføre politikken vi har sagt vi skal føre.

Arbeiderpartiet derimot kvitterer ut støtten fra sine bidragsytere med en fast plass i sentralstyret og rundt møtebordene i de lukkede rom. I Høyres organisasjon kan man

ikke kjøpe seg en plass. Det er et produkt Arbeiderpartiet selger alene.

De rød-grønne drømte seg bort i pengedusjen og lot oss ta ansvaret for omstillingen. Det ansvaret tar vi. Vi trygger Norge. Vi sørger for omsorg til dem som trenger det. Vi skal trygge arbeidsplassene og legge til rette for å skape nye, vi øker satsingen på utdanning og forskning, og vi sørger for trygghet i hverdagen.

Gjentagelser av forhåndsprodusert dobbeltkommunikasjon er en øvelse man åpenbart koser seg med i Arbeiderpartiet. Jeg hørte noen tidligere i debatten kalte det billig retorikk. Jeg synes det knapt nok er retorikk. Da gjennstår i så fall bare billig.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [12:26:51]: I debatten om formuesskatt ser det ut til at Arbeiderpartiet har glemt noe vesentlig – det er at verdier må skapes før de kan brukes. Lønnsomme arbeidsplasser bidrar jo til at vi kan ansette flere lærere, politifolk, sykepleiere, psykologer og leger. Da er det nesten underlig at Arbeiderpartiet kommer med en slags underliggende kritikk mot at det under denne regjering er ansatt mange politifolk, lærere og sykepleiere, nettopp arbeidsplasser i offentlig sektor. Men jeg er glad for at representanten Myrli kom med en kommentar om at det ikke er noe galt i det.

Formuesskatten er svært ugunstig for små selskaper med mindre gode resultater og likviditet. Vi har sett eksempler på at det kan bety kroken på døren for selskaper som egentlig burde vært levedyktige. Formuesskatten er grunderfiendtlig. Nystartede selskaper beskattes fordi de skaper verdier selv om de ikke har gitt inntekter ennå. Et eksempel på dette er teknologibedrifter. De har tunge investeringskostnader tidlig, inntektene kommer først senere.

Helse og velferd er en voksende industri med en stor mulighet for sysselsettingsvekst og et stort eksportpotensial. Totalt eksporterte denne næringen for over 20 mrd. kr i 2015, og årlig investeres det over 2,5 mrd. kr i forskningsaktivitet i næringen. For å få næringen til å fly er det viktig at den får gode rammevilkår. Regjeringen investerer derfor tungt i innovasjon, forskning og infrastruktur, nettopp for å bidra til vekst. Jeg får rett og slett ikke tak i hva Arbeiderpartiet vil gjøre for å bevare norskeide små og mellomstore bedrifter.

I Drammen ligger Norges eldste familieeide bryggeri, Aass Bryggeri. Daglig leder, Christian Aass, sa til Dagens Næringsliv i 2013:

«Skal vi være en aktør i fremtiden er vi nødt til å investere, og de investeringene blir vanskeligere med formuesskatten.»

Konkurrenten Ringnes Bryggeri, med sine utenlandske eiere, behøver ikke bekymre seg om formuesskatt. Selskapet eies av Carlsberg Group, verdens største bryggerikonsern, som leverer de samme varene som Aass Bryggeri, men de har altså andre rammebetingelser.

Tjener vi penger, skal vi betale skatt, men skatt på arbeidende kapital er noe man som bedriftseier må betale uansett om bedriften går bra eller dårlig. Det kan ikke være meningen at vi skal straffe landets norskeide næringsliv.

Økte forskjeller utjevnes i en skole der alle lærer å lese, regne og skrive. Det utdannes gode lærere, men til det må vi rett og slett ha inntekter fra staten. Vi må skape verdier før vi kan bruke dem.

Sveinung Rotevatn (V) [12:29:55]: Etter at under- teikna og representanten Trine Skei Grande hadde snakka i går, tok representanten Martin Kolberg ordet for å skryte av innlegga våre. Det var hyggjeleg. I innlegga snakka vi om den fryktpolitikken som no rår i mange vestlege land, og den populismen som går til angrep på handelsavtalar, innvandring og internasjonalt samkvem elles. Representanten Kolberg utfordra oss likevel direkte og hardt på korleis Venstre kunne åtvare mot slike trendar og samtidig samarbeide med Framstegspartiet i regjering. Eg har ikkje noko behov for å forsvare Framstegspartiet, og eg er einig i at det partiet står for eit syn på innvandring som er samanfallande med den trenden eg åtvare mot i mitt innlegg. Venstre har motsatt posisjon, vi står for ei humanitær linje i flyktningpolitikken. Men til vår skuffelse har vi sett at det er nettopp representanten Kolberg og resten av Arbeidarpartiet som har fungert som støtteparti for Framstegspartiet i innvandringspolitikken dei siste åra, saman med sine vener i Senterpartiet, som knapt kan få stramma inn innvandringspolitikken nok.

Apropos Senterpartiet: Når eg åtvarar mot populistiske politikarar som set viktige handelsavtalar på spel, bør det vere nok å vise til dagens hovudoppslag i Dagens Næringsliv. Der seier altså partiet som Arbeidarpartiet gjerne vil ha inn i regjering, at det er eit krav frå ei ny raud-grøn regjering å reforhandle EØS-avtalen og følgje Storbritannia i kampen mot europeisk integrasjon. Vi snakkar her om den desidert viktigaste avtalen for norsk næringsliv og for norske borgarar, som altså vil vere på spel med ei ny raud-grøn regjering. Eg ser at Arbeidarpartiets leiar sit i salen. Er Arbeidarpartiet villig til å forhandle om EØS-avtalen? Det bør han svare på.

Eg vil også eigentleg seie at dersom ein ser desse trendane eg åtvare mot i mitt innlegg, i samanheng, er nok også nettopp Senterpartiet den sterkaste eksponenten for dei i norsk politikk. Men mitt poeng med innlegget og mitt poeng med å svare representanten Kolberg er ikkje å kritisere raud-grøne parti for handelspolitikk eller Framstegspartiet for innvandringspolitikk; det er for å seie at no er il-liberale tendensar i framvekst i mange land og i mange parti. Det er ein trend som vi med eit liberalt sinnelag og eit internasjonalt utsyn bør jobbe imot, fordi den veksten og den velstanden som vi har oppnådd det siste halve århundret i Noreg og i andre land, nettopp har kome av opnare grenser for menneske, for varer, for tenester og for kapital.

Arbeidarpartiet brukar å seie at vi kan oppnå meir saman enn åleine – det gjeld også for nasjonar – og om representanten Kolberg og Arbeidarpartiet vil stå saman med Venstre i å forsvare liberale og humanitære verdiar og globalisering, er eg i tilfelle veldig glad for det.

Heidi Greni (Sp) [12:33:22]: Regjeringen sier i trontalen at den ønsker å skape vekst i hele landet. Det blir vist til at for å øke verdiskapingen trenger vi flere bein å stå på og utvikling av nye arbeidsplasser. Jeg kunne ikke ha vært mer enig. Spørsmålet er imidlertid om dette er et signal om en revurdering av regjeringens manglende distriktspolitiske satsing så langt. Jeg er veldig spent på hvordan signalene om satsing på verdiskaping over hele landet materialiserer seg i statsbudsjettet når det kommer.

Trontalens signaler om offentlig sektor som en bidragsyter i omstilling og ny verdiskaping i privat sektor krever

også omstilling av budsjettpolitikken. Vi kan ikke lenger skjære dramatisk i næringsutviklingsmidler og målrettede tiltak for å øke verdiskaping i distriktene, slik det har vært gjort de siste årene.

Fylkeskommunenes samfunnsutviklerrolle er understreket i regjeringens egen melding om rolle, struktur og oppgaver for nye folkevalgte regioner. Der framheves også fylkeskommunenes oppgaver for tilrettelegging av næringsutvikling og for regionale forskningsmiljø.

Det har så langt vært løst snakk fra regjeringens side. Tilretteleggingsfunksjonen for næringsutvikling trekkes fram som en hovedoppgave samtidig som virkemidlene fjernes. I løpet av budsjettene de siste tre årene har regjeringen fjernet en tredjedel av budsjettmidlene til fylkenes regionale utviklingsarbeid. 423 mill. kr har blitt borte så langt. Skal regjeringen leve opp til sine signaler gjennom trontalen, må disse pengene og mer til på plass i budsjettet for 2017.

Senterpartiet stiller opp, det kan jeg love. I årets budsjettbehandling fremmet vi forslag om 500 mill. kr mer i regionale utviklingsmidler. Det forslaget skal vi gjenta i 2017-budsjettet.

Fra regjeringens side blir det sagt at satsing på samferdsel er viktigere enn satsing på næringsutvikling. De har rett i at samferdsel må gis større vekt i distriktspolitikk, men det kan ikke erstatte innsatsen gjennom Innovasjon Norge, Siva, regionale forskningsfond, fylkeskommunene og kommunenes målrettede bidrag til gründervirksomhet og videreutvikling av næringslivet i distriktene.

Dessverre har ikke regjeringen mye å vise til når det gjelder bevilgninger til samferdsel heller. Fylkeskommunene fikk gjennom forvaltningsreformen et langt større ansvar gjennom overføring av veier. Regjeringen følger ikke opp med bevilgninger som står i forhold til oppgavene. I kommuneproposisjonen for 2017 legges det opp til at fylkeskommunene skal få 300 mill. kr av en samlet rammevekst på nesten 4 mrd. kr. Det monner lite for fylkeskommuner som sliter med etterslep i vedlikehold. Samtidig er det slik at fylkeskommunen har prioritert samferdsel innenfor egne rammer. Det er staten som holder igjen.

Abid Q. Raja (V) [12:36:39]: Arbeiderpartiet og SV snakker høyt og tydelig om økte forskjeller, og jeg er enig i at det er ikke bra. Det er noe vi må bekjempe og jobbe imot. Derfor mener jeg også det er bortkastet å kaste penger etter de rike. Jeg skal være konkret: Vi bruker i dag ca. 14 mrd. kr på barnetrygd, og dette må åpenbart være et beløp som kan fordeles bedre. Vi i Venstre ønsker å ha fulltids gratis barnehage for dem med lavest inntekt og ikke minst ha gratis fulltid i SFO/AKS for dem med lavest inntekt. Spørsmålet fra Venstres side er: Vil Arbeiderpartiet og SV kunne være med og tenke i de baner at vi kan ha differensierte satser for barnehage og for SFO, hvor de rikeste betaler mer for barnehage og AKS, som må være rimelig å kunne forvente, og de med lavest inntekt får dette gratis – altså gradert betaling? Vi vil bruke de pengene til å fylle SFO med større grad av innhold, som også kan være med på å jevne ut forskjeller, at man får leksehjelp, men også tilgang til musikk, kulturskole, idrett osv. Jeg tenker at det må være en lur måte å gjøre det på. Det er klart at vi vil ikke ha utjevnet alle forskjellene med det ene tiltaket, men det vil være et av flere tiltak som kan bidra til å utjevne forskjellene.

En stor sak som ligger til behandling her i Stortinget, som særleg har blitt lagt merke til utenfor salen her, er spørsmålet som kommer tilbake hele tiden, om disse klesplaggene som Stortinget nå skal mene noe om. Det er burka og nikab som er oppe til diskusjon. Det er ganske trist at dette er blitt en av de største sakene for landet vårt der ute i media, og det er trist at Stortinget nå skal ta en beslutning om hva folk skal gå rundt med. At Arbeiderpartiet har gått ned på det nivået, at de fremmer lignende forslag som Fremskrittspartiets, tror jeg egner seg til å skuffe flere enn meg. Og hvor mange er det som egentlig går rundt med burka på skolen? Er det i det hele tatt noen som går med burka i klasserommet og får lov til å gjøre det? At vi skal vedta et nasjonalt forbud mot dette, sier litt om at vi burde ha bedre ting å bedrive tiden vår med som stortingsrepresentanter enn dette.

Jeg er imot plagget burka generelt, ikke bare på skolen, også generelt ellers, men jeg vil ikke dermed forby det. Norges omdømme internasjonalt er at vi fremmer likestilling, vi har snakket høyt om seksuelle minoriteter, vi har fremmet barns rettigheter. Dette forbudet fra Stortingets side vil, potensielt, gi Norge stor internasjonal omtale, og det er ikke med på å fremme vår nasjons omdømme. Jeg mener det er feil signal å sende ut, ikke bare til minoritetsbefolkningen, men også til majoritetsbefolkningen, for dette er å vise hvor populistiske vi ønsker å være for å tekkes en del grupper, selv om vi vet at dette ikke har noen praktisk betydning, fordi det er så få, en forsvinnende liten del – om i det hele tatt noen – som går med det.

Jeg tar opp mitt forslag som jeg har fremmet. Jeg mener det er lite ærefullt av Stortinget å vedta et forbud mot dette, og jeg oppfordrer arbeiderpartirepresentantene til å stemme for det forslaget jeg har lagt fram, om at vi skal utrede dette og se på hvordan bruken av dette er, for så å se om det er nødvendig å forby dette.

Presidenten: Representanten Abid Q. Raja har tatt opp det forslaget han refererte til.

Oskar J. Grimstad (FrP) [12:40:04]: Ein stor del av debatten handlar om delar av næringslivet som taper arbeidsplassar, og det er viktig. Men det er òg rett å halde fokus på delane som går godt, og sysselset mange med rekordgod lønsemd.

Mange gler seg over at sjømatnæringa går så det susar. Noreg har eksportert sjømat for rekordsterke 65 mrd. kr ved utgangen av tredje kvartal. Det er ein auke på 26 pst., eller 13,2 mrd. kr, målt mot same periode i fjor. Verdien av norsk sjømateksport har dobla seg i løpet av dei siste seks åra. September-eksporten aleine er lik sjømateksporten for heile 1990, så det er all grunn til å gratulere aktørane med dette resultatet.

Delar av fiskerinæringa slit med svak og dårleg lønsemd. Likevel er opposisjonen lite villig til å modernisere denne delen av næringa, men ønskjer framleis tvang gjennom leveringsordningar og tvangsaktivitet. Ei slik haldning hadde aldri medverka til at denne viktige næringa hadde kome seg ut av tidlegare subsidieavhengigheit. Og ja, eg er einig med fiskeriministeren i at denne næringa har eit potensial til å kunne bli den nye norske oljen, men det krev at vi er villige til å modernisere rammevilkåra og fjerne politisk detaljstyring, som hemmar nødvendig vidareutvikling.

Som nemnt av andre i debatten skaut todelinga i norsk økonomi fart under dei raud-grøne si regjeringstid. Under teikna kjem frå Sunnmøre, der vi har mange familieeigde bedrifter. Nokre går godt, andre slit kraftig. Desse lokale eigarane treffer vi i kvardagen på butikken, på kulturarrangement og elles i lokalmiljøet der vi diskuterer felles kvardagsutfordringar. Men vi har også bedrifter med mange tilsette og stor omsetning som er eigde av utanlandske, engelske lordar. Desse treffer eller ser vi sjeldan eller aldri, men vi registrerer at dei tidvis landar med privatfly sine på flyplassen der dei lokale eigarane reiser med vanleg rutefly.

Arbeidarpartiet synest altså at vi skal behandle dei utanlandske eigarane med sine private jettfly mildare enn våre lokale eigarar, som gjennom si lokale deltaking tar ansvar vi aldri ser av dei utanlandske eigarane.

Formuesskatten er også ein del av Forskjells-Noreg, som rammar norsk eigarskap, lokalsamfunn og arbeidsplassar.

Denne regjeringa leverer også på kunnskap, forskning og innovasjon. Skal vi vidareutvikle vårt kostnadskrevjande norske samfunn, er det viktig at vi er best på nettopp desse tre områda, og vi må vere fremst internasjonalt. Det blir vi ikkje dersom venstresida når fram med si detaljstyring frå vogge til grav, der tillit og belønning til dei flinke, norske og driftige ser ut til å vere ukjende tankar, men ein lener seg mot Internasjonales og syng: «av skatter blir vi tynget ned». Men det er visst greitt.

Liv Signe Navarsete (Sp) [12:43:03]: Eg vil seie litt om ei av sentraliseringsreformene som no pågår rundt om i Noreg, politireforma. I dag er det møte i region Vest, der ein har kalla saman lokale politikarar og dei som skulle vere med i styringsgruppa i region Vest. Eg snakka med ordføraren i Gloppen på veg til Bergen i dag, og han hadde ikkje ei kjensle av at dei hadde påverknad på prosessen. Tvert om lurte han eigentleg på kva dei sat i den styringsgruppa for å gjere.

Eg kan lese frå ei pressemelding som kom i dag. Der står det at ein reagerer sterkt på tilrådinga om å redusere dei geografiske driftseiningane frå tre til ei, og frå fjorten til tre eller fire tenesteeiningar for politiet i Sogn og Fjordane, og resultatet

«blir ei sterk sentralisering av politiressursane, og nedbygging av beredskap og kompetansmiljø i store delar av Sogn og Fjordane».

Pressemelding frå Senterpartiet? – Nei, frå Venstre, som sat i denne salen og var med på å vedta politireforma. Så seier dei i dag at dette går feil veg. Dette vert sentralisering. Dette vert tap av kompetanse. Men Stortinget gav frå seg makta – frå Stortinget til Politidirektoratet då ein vedtok denne reforma. I pressemeldinga si utfordra Venstre samarbeidspartia sine, Høgre og Kristeleg Folkeparti, og Arbeidarpartiet om å kome på bana for å seie om dette er i tråd med det dei ynskjer seg. Då vert mitt spørsmål til Venstre i dag: Vil Venstre røyste for Senterpartiet sine to framlegg som er lagde fram i dag? Kva vil Venstre gjere for å reversere ei politireform som Sveinung Rotevatn, ifylgje NRK Sogn og Fjordane, og ordførarane frå Venstre meiner er heilt feil i høve til det dei har vore med og vedteke i denne salen?

Frå Troms har det kome sterke innvendingar mot reforma. I Agder seier dei at dei har bede justisministeren om å

få utsetje fristen. Det har dei ikkje fått, og difor tek me det opp i salen i dag, og me har fått meldingar om at strukturen syneast førehandsbestemt av politiet i enkelte område.

Dette kan ikkje me vite om er rett eller feil, om det er førehandsbestemt, fordi me ikkje har innsyn i prosessane. Stortinget har gitt frå seg makta. Venstre, saman med Kristeleg Folkeparti som vart lova lokal deltaking då dei gjekk inn igjen i forhandlingane, må vere frykteleg skuffa i dag over det som skjer rundt om i heile Noreg med sentralisering utan at lokaldemokratiet får påverke. Arbeidarpartiet, Framstegspartiet og Høgre har eit ansvar i denne saka, dei kan starte med å røyste for Senterpartiet sine forslag i dag.

Sylvi Graham (H) [12:46:31]: Vår statsminister sa fra denne talerstolen for litt siden at regjeringen jobber for et samfunn som skaper like muligheter for alle.

I går i denne debatten tok jeg opp en sak som jeg er stolt over at min regjering leverer, nemlig Handlingsplanen for kvinners rettigheter og likestilling i utenriks- og utviklingspolitikken som forplikter hele den norske utenriksstjenesten til innsats for å styrke kvinners rettigheter. De nye bærekraftsmålene som verden nå slutter opp om, plasserer nettopp likestilling i sentrum av den internasjonale dagsordenen. Vi vet at i mange land i verden er kvinnekjønnforskning til hinder for at jenter og kvinner skal leve et godt liv. Det er det internasjonale perspektivet. Slik er det dog ikke i Norge. Da blir det smått når Arbeiderpartiet i denne debatten forsøker å tegne et bilde av at denne regjeringen ikke ønsker et samfunn der likestilling grunnleggende sett er et spørsmål om rettferdighet for hvert enkelt individ i verden og i Norge.

I går i denne debatten måtte jeg også konstatere at Arbeiderpartiet brukte sine debattinnlegg til å sutre, svartmale og forsøke å lage feilaktige framstillinger av denne regjeringens politikk, også på likestillingsområdet, og det uten å presentere noen ny og god politikk for egen regning. De er ikke opptatt av likestilling og gjør ingenting for den, var ting som ble sagt. Har du hørt! Hvis det ikke hadde vært parlamentarisk, ville jeg sagt – og lagt til – sånt sludder, men det sier jeg jo ikke, men jeg sier det er en skikkelig Trump-påstand.

Jeg fortalte nettopp om Handlingsplanen for kvinners rettigheter og likestilling i utenriks- og utviklingspolitikken der kvinner ofte har helt andre situasjoner enn her, bl.a. manglende rett til egen helse. Men også selvfølgelig hjemme jobber denne regjeringen etter ledestjernen om å realisere likestilling, like rettigheter og like muligheter for alle.

I likestillingsmeldingen rettet denne regjeringen innsatsen mot fem områder: vold og overgrep, oppvekst og utdanning, arbeidsliv, helse og næringsliv og entreprenørskap. Det er utfordringer vi fortsatt må fokusere på her hjemme, det er et pågående arbeid og et kontinuerlig fokus også for regjeringen vår. Men hvordan forklarer f.eks. Arbeiderpartiet at det var under deres styre at vi fikk et av Europas mest kjønnsdelte arbeidsmarked, der kun 13 pst. av topplederne i privat næringsliv er kvinner og rundt 40 pst. av kvinner jobber deltid? Dette satte regjeringen, sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre, i gang tiltak for å endre, sammen med trepartssamarbeidet om likestilling i arbeidslivet. I dag ser vi at færre kvinner jobber deltid enn da vi overtok.

Kristin Vinje (H) [12:49:49]: Opposisjonen snakker mye om økte forskjeller eller det de kaller Forskjells-Norge, men i praksis evner de ikke selv å bidra med politikk som reduserer de bakenforliggende årsakene til ulikhetene som oppstår. Da vil de heller ikke klare å opprettholde et velferdssamfunn, som er avhengig av at vi styrker vekstevnen og dermed sikrer trygghet og velferd for alle i samfunnet.

Vi overtok en skole der sosiale skillelinjer går i arv. Vi overtok ansvaret for å løfte de svakeste ut av fattigdom, fra en regjering som hadde ambisjoner om å fjerne fattigdom med et pennestrøk. Den medisinen sosialistene foreskriver, vil ikke løse utfordringene vi står overfor.

Vi gikk til valg på å skape et samfunn med muligheter for alle. Landet har fått en ny kurs. Vi sørger for at elevene lærer mer i skolen. Det utjevner sosiale forskjeller og gir våre barn like muligheter til å lykkes. Aldri før har så mange lærere fått etter- og videreutdanning. Vi gir flere barn tilgang på barnehage, og vi sørger for lavere foreldrebetaling for familier med lav inntekt.

Kunnskap er vårt viktigste våpen mot fattigdom. Klarer man å løfte fattige barn ut av en ond sirkel, klarer man også å skape varig velferd.

For at ingen elever skal bli hengende etter tidlig i skoleløpet, setter vi inn en forsterket innsats tidligere i skolen. Sammen med Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre setter vi bl.a. inn flere lærerstillinger på 1.–4. trinn. For å forhindre frafall og for å øke barnas tilstedeværelse og læring på skolen har vi innført fraværsgrense i videregående skole. Vi har skjerpet karakterkravet i matematikk for å komme inn på lærerutdanningen. Vi innfører en femårig masterutdanning for grunnskolelærere. Vi har innført kompetansekrav i grunnskolen for å undervise i norsk, engelsk og matematikk.

Kunnskap er også vårt viktigste verktøy for å skape verdier og sikre velferd. Derfor har vi satset kraftig – ikke hatt ett hvileskjær – i høyskole- og universitetssektoren. Der den forrige regjeringen lot være å gjøre strukturelle endringer, sikrer vi nå en fornyelse for å bygge sterkere og mer robuste fagmiljøer ved våre universiteter og høyskoler, slik at vi står sterkere i den internasjonale konkurransen. Det vil bidra til den langsiktige omstillingen av Norge.

Derfor har vi også styrket virkemiddelapparatet for industrien, som f.eks. gjør at Hydro nå bygger et flunkende nytt aluminiumsverk på Karmøy. Og i går gledet jeg meg stort over nyheten om at forskere på Kjemisk institutt ved Universitetet i Oslo kunne presentere banebrytende forskning, nemlig at de har utviklet batterier som kan lade tusen ganger raskere enn vanlige batterier i dag.

Slike historier vil vi få mer av fordi regjeringen har høye ambisjoner for utdanning, forskning og innovasjon. Det er slike ting som gjør at vi kan videreutvikle vårt velferdssamfunn, slik at våre barn og barnebarn også kan få gleden av å vokse opp i et av verdens aller beste land.

Terje Aasland (A) [12:52:59]: Gjør som jeg sier, og ikke som gjør, er et mye brukt uttrykk. Vi sier en ting og gjør noe annet. Som voksne, f.eks. i situasjoner overfor barn, blir vi da selvfølgelig dårlige forbilder. Da jeg hørte statsministerens innlegg i formiddag, tenkte jeg som så: Hun sier mye som egentlig er veldig bra, men man gjør veldig mye annet enn det statsministeren sier. Sånn sett

synes jeg dette passer godt også på statsministerens innlegg tidligere i dag.

Hva er så resultatet av det å si en ting, men gjøre det motsatte? Jo, forskjellene øker. Selv om man sier at man vil ha et samfunn med små forskjeller, er det sånn at politikken drar i en annen retning. En politikk med skattelette til dem med aller mest bidrar til at bl.a. forskjellene øker – med mindre det kommer en annen retning i statsbudsjettet i morgen, hvor regjeringen faktisk velger en retning som reduserer forskjeller.

Målet er å «unngå at ledigheten biter seg fast», sa også statsministeren. Men den har jo allerede etablert seg på et kritisk høyt nivå. Politikken virker ikke, er konklusjonen på det – hvis ikke det kommer en annen retning i morgen. Kan vi forvente at det kommer en annen retning i morgen med bakgrunn i det statsministeren sa i formiddag?

Hun sa også at det kreves framover at «vi prioriterer arbeidsplasser i privat sektor». Resultatet vet vi. Det er skapt 25 000 nye arbeidsplasser på tre år. Tre av fire er skapt i offentlig sektor. Politikken virker ikke. Det hjelper heller ikke at byråkratiet vokser, eller at det blir vanskeligere for de gode ideene å finne gode prosesser på vei mot markedet. Det er mulig det kommer en ny retning i statsbudsjettet i morgen.

Alt som ikke skulle vokse, kan vi si vokser under denne regjeringen. Arbeidsledigheten vokser. Forskjellene har vokst. Klimagassutslippene har vokst. Utryggheten har vokst. Byråkratiet har vokst. Konklusjon: Politikken virker ikke – eller kanskje den virker.

Et område som ikke øker, men som burde vært økt, er evnen til å skape nye jobber. Den evnen er vesentlig redusert under den blå-blå regjeringen, og det er ingen tegn til at dette vil snu – med mindre man får en annen retning og en annen kurs for samfunnet gjennom statsbudsjettet i morgen.

Faren framover blir at de som velger å lytte til regjeringen, selvfølgelig vil høre hva de sier, men ikke forstå hva de gjør, for de sier en ting, men gjør noe annet.

Bente Stein Mathisen (H) [12:56:07]: Jonas Gahr Støre prøvde i sitt innlegg å så tvil om regjeringens engasjement og vilje til å få bukt med arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. La det være klart: Dette arbeidet har topp prioritet. Vi vil ikke ha et brutalisert arbeidsmarked, underbetalte arbeidere og tap av store skatteinntekter.

I januar 2015 ble regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet lagt frem. Den består av 22 tiltak, og seks departementer samarbeider om gjennomføringen. Strategien følges opp med jevnlig møter på statssekretærnivå og i samarbeid med partene i arbeidslivet, for det er viktig å stå sammen i dette arbeidet. Arbeidslivskriminaliteten er ifølge etatenes tilbakemeldinger blitt mer omfattende, den er blitt grovere, mer profesjonell og vanskeligere å avdekke. Derfor må også innsatsen mot denne formen for kriminalitet bli sterkere og bedre koordinert.

I budsjettet for 2015 ble det bevilget midler til å etablere lokale enheter for å bekjempe arbeidslivskriminalitet. Bergen, Stavanger og Oslo var først ute. I år har tilsvarende sentre blitt åpnet i Trondheim og i Kristiansand. Her jobber medarbeidere fra Arbeidstilsynet, Nav, politiet og skatteetaten sammen for å gjennomføre felles tilsyn, veiledning og kontroll av utvalgte bransjer, og alt tyder på at tiltaket virker. I 2015 kontrollerte de lokale enhetene om

lag 1 500 virksomheter med rundt 5 700 arbeidstakere. Etatene leverte en felles årsrapport om innsatsen, og arbeidet har hatt stor effekt. Det er gjennomført tolv større aksjoner, i hovedsak i bygg og anlegg, men også innen bilpleie, bilverksteder og utelivsbransjen. Gjennom systematisk arbeid er om lag 30 kriminelle aktører satt helt ut av spill, 36 personer har blitt utvist fra Norge, og 80 personer har blitt vist bort fra arbeidsplassen etter kontrollene.

Noen av de nye tiltakene er at det skal stilles krav om maksimalt to nivåer av underleverandører på kontrakter innen bygg, anlegg og renhold. Offentlige oppdragsgivere skal stille krav om bruk av lærlinger. Det arbeides med tiltak for å motvirke misbruk av HMS-kort, og det skal innføres nasjonal godkjenningsordning av utenlandsk fagopplæring. Arbeids- og sosialdepartementet gjennomfører en kartlegging av hvordan likebehandlingsreglene i vikarbyrådirektivet skal etterleves, og hvordan bruken av ulike tilknytningsformer i arbeidslivet utvikler seg.

Så det satses mye fra regjeringen og myndighetenes side på å bekjempe arbeidslivskriminalitet, men så lenge folk sier ja takk til svart arbeid, vil det også være et marked der for de useriøse aktørene og bedriftene. Det må en holdningsendring til, og hver og en må ta ansvar og si nei til svart arbeid hvis vi skal få ryddet de useriøse aktørene av banen.

Rasmus Hansson (MDG) [12:59:16]: Norsk olje- og gassvirksomhet er basert på en seiglivet og hardt oppkonstruert myte om at verden har bruk for norsk olje, og at Norge er et foregangsland i klimapolitikken. Sannheten er at Norge er en klimaversting. Gjennomsnittsnordmannen slipper ut dobbelt så mye som gjennomsnittssvensken. Og så blir vi innbilt at norsk olje er ekstra ren. Brennpunkt har nettopp stukket hull på den myten i ganske effektiv grad. Ikke at det er særlig oppsiktsvekkende å skjønne at det å produsere olje fra svære plattformer i Barentshavet er mer energikrevende og gir mer utslipp enn å produsere fra nikkepumper i Saudi-Arabias ørken, men nå vet vi altså at den myten er usann.

I forrige uke fikk vi også rapporter som slo fast det vi har mistenkt lenge: Det karbonet som finnes – det kullet og den oljen og gassen som finnes i allerede eksisterende felt under produksjon, er for mye til å klare 2-gradersmålet hvis vi produserer alt sammen. Med andre ord: Vi vet nå at norsk olje ikke er rene. Vi vet nå at det er høyest sannsynlig overhodet ikke rom for å åpne nye felt. Det spørsmålet, om hvorvidt norsk olje og gass skal slippes ut i atmosfæren i framtiden, bestemmes ett sted i hele verden, og det er i denne salen gjennom konsesjonsrundene.

Hittil har norsk oljepolitikk gått ut på at vi later som om hvorvidt norsk olje havner i atmosfæren eller ikke, er det kjøperne som har ansvaret for, det er deres problem, det er tyskerne som tenner på den, det er franske husmødre som bruker den til å koke poteter med. Sannheten er: Vi må bestemme om vi vil at norsk olje og norsk gass skal havne i atmosfæren. Vi må ta inn i vår diskusjon om oljepolitikens framtid hvor mye mer vi vil slippe ut. Vi er nødt til å legge inn klimavurderinger i konsesjonsrundene, og vi er nødt til å sette ned foten og si nei til 23. konsesjonsrunde og si nei til å gå videre med 24. konsesjonsrunde før vi har diskutert og gjort oss opp en bevisst og ansvarlig mening om hvor mye mer karbon, hvor mye mer CO₂, vi i Norge og vi på Stortinget vil tilføre jordas atmosfære. Dette an-

svaret kan vi ikke unndra oss lenger, og jeg oppfordrer virkelig Stortinget til å bli med på en politikk som tar det ansvaret, som vi nå har all kunnskap som tilsier at vi må ta.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Arild Grande (A) [13:02:29]: Statsministerens innlegg i dagens debatt var en studie i ansvarsfraskrivelse og selvmotsigelser. Framfor å snakke om løsninger og å ta lederskap i en situasjon med stadig økende ledighet brukte hun mye tid på å skylde på oljepriser. Hver gang regjeringen blir utfordret på situasjonen, også i dag, sier de at vi må vente til politikken virker, og at nå kan det se ut som om ting er i ferd med å snu.

Resultatet av regjeringens vente-og-se-holdning er rekordhøy ledighet, fallende sysselsetting, fallende investeringer og at det nesten ikke skapes nye jobber i privat sektor. Nei, regjeringen har ikke skylden for oljeprisene. Den rød-grønne regjeringen hadde heller ikke skylden for finanskrisen. Det er hvordan man møter slike kriser, som er saken. I stedet for å vente og skylde på andre satte Stoltenberg-regjeringen i gang en storstilt tiltakspakke på rundt 20 mrd. kr for å skape ny aktivitet. Resultatet var 355 000 nye arbeidsplasser, to av tre i privat sektor, og Europas laveste ledighet. De som ventet på at Erna Solberg i dag skulle varsle at hun og regjeringen tar det ansvaret de faktisk har, må ha blitt skuffet.

Selvmotsigelsene var også tydelig til stede i statsministerens innlegg. Hun snakket varmt om små forskjeller, men resultatet av regjeringens politikk er økt ulikhet. Hun snakket om at vi må unngå et B-lag i arbeidslivet, men det er nettopp det som er i ferd med å skje med regjeringens politikk. Representanter for regjeringen har påstått at de ønsker å styrke norsk eierskap, men regjeringens ønsker om salg og privatisering av statlige selskaper vil føre til det motsatte.

Jeg hadde håpet at vi i dag fikk se en statsminister som trådte fram, tok lederskap og loset landet gjennom farlig farvann. I stedet fikk vi se en statsminister som fraskrev seg ansvaret, skyldte på andre og ikke tok lederskap. Det er svakt i en veldig krevende situasjon for norsk økonomi og de mange som i dag står uten jobb.

Bård Vegar Solhjell (SV) [13:05:20]: Denne debatten har i veldig stor grad vore prega av det nasjonale bildet og utfordringane vi som samfunn står overfor i åra som kjem – ikkje unaturleg eit år før valet, som det går mot no. Likevel, dersom ein skulle prøve å utvide perspektivet litt, er vel kanskje bildet globalt no at Noreg har klart seg fantastisk godt gjennom nokre år, medan verda rundt oss står i ein meir utfordrande situasjon med ein god del tøffare problem enn for berre få år sidan.

Det som kanskje aller mest vil verte kravd av Noreg i åra som kjem, er eit sterkare engasjement og at vi bidreg meir til leiing i mange av dei store konfliktane og vanskaner rundt oss. Krigen i Syria er truleg den verste krigen i nyare tid, med dei største humanitære konsekvensane vi har sett rundt oss. Samtidig, nesten utan merksemd i Noreg, føregår det ein krig i Jemen med enorme humanitære konsekvensar. Rundt 20 millionar menneske er no avhengige av humanitær hjelp i Jemen.

Dersom vi ser på bildet andre stader, er det vi har opplevd, som vi ofte omtaler som ei flyktningkrise, i realiteten

ei langvarig, permanent flyktningkrise, der eit svært høgt tal menneske har vore på flukt globalt. Framleis er det slik at det er ingen land i Europa som er på topp ti-lista over land som tek imot flest flyktningar i verda. Samtidig er tallet på internt fordrivne i verda enormt stort. Eit eksempel er eit land som har fått mykje merksemd dei siste åra, Colombia, som har om lag 7 millionar internt fordrivne etter nesten 50 år med krig og konflikt. Det viser det enorme behovet det er for internasjonalt engasjement frå land som har evne, kompetanse og økonomiske ressursar til å drive det. Det er behov for leiarskap i viktige FN-prosessar, og eg etterlyser ei regjering som endå sterkare enn i dag gjer det. På eitt felt vil eg gje regjeringa ros for det, det gjeld utdanningssatsinga, som har vore svært viktig og hatt brei støtte i Stortinget.

Når det gjeld prosessar som anten FN's barnekonvensjon og klageordning eller atomvåpen, eller det vi sjølve kunne gjere i samband med våpensal til partane som er involverte i krigen i Jemen, trur eg litt sterkare engasjement, litt tydelegare leiing og det å utfordre grensene mot andre land litt meir kunne vere eit viktig norsk bidrag, idet vi er ein overskotsnasjon både økonomisk og politisk.

Lisbeth Berg-Hansen (A) [13:08:40]: At Arbeiderpartiet og Høyre er på hver sin side av politikken, vet alle. Men i den debatten som går her nå, opplever jeg at vi faktisk er på hver vår planet. At Arbeiderpartiet vil bruke de store pengene på fellesskapet og like muligheter til alle, mens Høyre vil bruke dem på et par nabolag like vest for hvor vi er nå, fikk vi tydelig beskrevet i går.

I dag har vi hørt statsministeren si at vi må føre en mer næringsvennlig politikk. Men kjære vene, det er da ingen som nekter henne og regjeringen å gjøre det! De har faktisk hatt tre år på seg til å gjøre nettopp det.

At vi har en regjering som ikke forstår distriktene, som ikke forstår Nord-Norge, har vi sett lenge. En strøm av Høyre-representanter har vært oppe på denne talerstolen og fortalt hvor godt det går nå. Det gjør det mange steder, og vi skal være glad for det. Men de sier at vi skal ta hele landet i bruk. Ett av sannhetsvitnene som har vært brukt, er eksportrekordene, særlig innenfor sjømat. Med respekt å melde tror jeg nok at kronekursen har en vesentlig større del av æren for det enn regjeringen.

I går hørte vi også en næringsminister som fortalte om et næringsliv som vil ha mer av det samme – skattelettelser til de aller rikeste. Det næringslivet jeg møter, uttrykker noe annet. De forteller om en hverdag fylt med usikkerhet. Hva slags regning får de i neste forslag til statsbudsjett fra denne regjeringen? Sist fikk de flyseteavgiften, som rammet Nord-Norge hardest. Vi har nemlig ikke noe alternativ til fly. Men verre enn det er anbudsriteriene som samferdselsministeren brukte ved siste utlysning på kortbanenetet. Der man før har hatt kriterier knyttet til flytider, som gjorde at man kunne reise til Oslo på dagsmøter og komme seg hjem om kvelden, må man nå legge inn overnatting. Er det det statsministeren legger i en offensiv politikk for flere lønnsomme arbeidsplasser?

La meg avslutte med et område der regjeringen definitivt ikke forstår Nord-Norges behov: fiskerinæringen. Når regjeringen i sin havnestrategi foreslår å overføre de statlige fiskerihavnene til kommunene, er det i hvert fall ikke den næringen statsministeren tenker på når hun sier at privat sektor må få bedre rammebetingelser. Hvis noen i den-

ne salen tror at f.eks. Andøy kommune er i stand til å realisere et fiskerihavneprosjekt på en halv milliard, ja så vær så snill å rekke opp hånda. Så når regjeringen i sine festtaler peker på sjømatnæringen som et viktig bein i framtidens næringsliv, kan det umulig være fiskerinæringen.

Hårek Elvenes (H) [13:11:59]: Ja – til representanten Berg-Hansen – vi befinner oss på hver vår planet, dvs. Arbeiderpartiet befinner seg på en helt egen klode i sin beskrivelse av Nord-Norge. Da jeg hørte på representantene Juviks og Henriksens innlegg i går, var det liksom bare én setning som manglet i innleggene når det gjaldt beskrivelsen av Nord-Norge: Endetiden er nær. Men den er ikke det. Nord-Norge går så det suser. Nordland eksporterte i august for 3 mrd. kr. Arbeidsledigheten i Troms er på et historisk lavt nivå – tilbake til 1978 – på 1,9 pst. Dette burde det være mulig å glede seg over. Det forundrer meg at Arbeiderpartiet i Nordland er i stand til å sende så mange møllstemte representanter til nasjonalforsamlingen. Det kan ikke tjene landsdelen som sådan.

Regjeringen skjønner Nord-Norge, men det var få som skjønnte de rød-grønnes nordområdepolitikk. Nordområdepolitikk dreier seg om å gjøre ressurser og kunnskap om til arbeidsplasser og sysselsetting. Det er det som skjer, det er det som speiles i tallene. Nordområdepolitikk dreier seg også om å ta de sikkerhetspolitiske utfordringene i Nord-Norge på alvor, for innenrikspolitikk og sikkerhetspolitikk er i Nord-Norge som siamesiske tvillinger. Derfor legger regjeringen fram en langtidsplan som styrker Forsvaret i Nord-Norge betraktelig.

Nord-Norge er en gullkiste – sjømat, fiskeri, turisme, mekanisk industri. Det er ja-politikken til regjeringen, som utløste potensialet i Nord-Norge, som gjør at sysselsettingen øker, og at landsdelen er feststemt og stemt i dur, i motsetning til en del av dens representanter her i salen.

Så om kommuneøkonomien: Det er ikke riktig, det som representanten Juvik sa. Kommuneøkonomien er styrket under denne regjeringen. I perioden 2009–2013, under de rød-grønne, fikk kommuneøkonomien en realvekst på 1,4 pst. Hittil har kommuneøkonomien fått en realvekst på 1,8 pst. under denne regjeringen. Vi ligger altså foran på vesentlig kortere tid.

Til slutt: I rekken av de mange tiltak som regjeringen innfører i Nord-Norge som en aktiv nordområdepolitikk, er nordområdeforumet, et forum der to departementer, Utenriksdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, setter ut i livet en fast møteplass med nordnorske politikere for å komme videre i veldig viktige spørsmål for landsdelen, som har vært hemmet i sin utvikling, delvis på grunn av unødvendige fylkesfeider i Nord-Norge.

Summa summarum: Regjeringen skjønner Nord-Norge, regjeringen gjør meget for Nord-Norge. Resultatene taler for seg selv.

Bjørn Lødemel (H) [13:15:13]: På same måten som føregående talar meiner eg det har vore ein merkeleg trontaledebatt. Det ser ut til at arbeidarpartirepresentantane ikkje likar at regjeringa har klart å handtere flyktningkrisa, stigande arbeidsløyse og omstilling som får fart på økonomien. Det har vore gienteke mykje negativ kritikk.

Representanten Kjell-Idar Juvik sa i innlegget sitt i går at kommuneøkonomien har blitt dårlegare under denne re-

gjeringa. Det stemmer ikkje. Faktum er at den gjennomsnittlege realveksten i kommunane under den raud-grøne regjeringa i fireårsperioden 2009–2013 var på 1,4 pst. Med Høgre i regjering var veksten allereie etter to år på 1,9 pst. Veksten per innbyggjar var på 0,1 pst. i dei raud-grøne si tid og har vore på 0,8 pst. så langt i vår regjeringstid. I perioden 2013–2015 auka kommunane sine frie inntekter med vel 800 kr per innbyggjar. I heile perioden 2009–2013 fekk kommunane auka sine frie inntekter med i underkant av 300 kr per innbyggjar. For Sogn og Fjordanes del auka realveksten i frie inntekter per innbyggjar frå 150 kr i perioden 2009–2013 til 778 kr i perioden 2013–2015. I våre berekningar har vi teke omsyn til både endringar i oppgåver, kostnadsvekst og innlemming av øyremerkte tilskot. Eit anna viktig faktum er at kommunane sine driftsresultat for 2015 er dei beste sidan 2006.

Kommunane er grunnsteinen i velferdssamfunnet vårt. Ein god og føreseieleg kommuneøkonomi er viktig for moglegheita for kommunane til å gje gode velferdstenester og skape levande lokalsamfunn i heile landet. Difor har denne regjeringa saman med Kristeleg Folkeparti og Venstre styrkt, ikkje svekt, kommuneøkonomien. Difor har denne regjeringa saman med Kristeleg Folkeparti og Venstre prioritert, ikkje nedprioritert, tidleg innsats i skulen. Difor har denne regjeringa saman med Kristeleg Folkeparti og Venstre ikkje innskrenka ordninga med gratis kjerne- og barnehagen. Difor har denne regjeringa saman med Kristeleg Folkeparti og Venstre innført, ikkje fjerna, gratis pc til elevar med lese- og skrivevanskar.

Som tidlegare ordførar burde Juvik i staden gratulere den blå-blå regjeringa med mange viktige tiltak for å styrkje handlefridomen til kommunane og styrkje lokaldemokratiet, i tillegg til at dei på same tid har styrkt kommuneøkonomien. Overføringa av plan- og bygningslova frå Klima- og miljødepartementet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ført til at sju av ti motsegnssaker som er blitt handsama i Kommunal- og moderniseringsdepartementet, har blitt avgjorde heilt eller delvis i samsvar med vedtaket til kommunane. Under Juviks regjering var tale fire av ti.

Kommunereforma vil gje auka lokalt sjølvstyre.

Regjeringa legg til rette for å flytte ut statlege arbeidsplassar i langt større grad enn føregående regjering, og ikkje minst vil ei forenkling av utmarksforvaltninga gje kommunane og grunneigarane langt større råderett over utmarksområda sine.

Frank J. Jensen (H) [13:18:38]: Det har vært en forunderlig nedsnakking av Distrikts-Norge i denne debatten, fra både Arbeiderpartiet og Senterpartiet, sistnevnte som endatil ynder å framstille seg som distriktenes venn. I praktisk politikk er det imidlertid ofte motsatt, det er på mange måter og på mange områder en distriktsfiendtlig politikk som forfektes av Senterpartiet. Et viktig skille i denne debatten har handlet om hvordan det best kan skapes flere arbeidsplasser som bidrar til inntektssiden på budsjettet. Titalls milliarder i skatteøkninger til de bedriftene som skal skape disse jobbene, er ikke etterspurt av bedriftene, og det er heller ikke et godt svar på de utfordringene Norge står overfor.

Dette er minst like sant for Distrikts-Norge som for resten av landet. Rød-grønne skatteskjerpelser kan fort bety døden for småbedrifter og familiebedrifter i Distrikts-

Norge. Det er flest småbedrifter, det er her de fleste jobber, men familiebedriftene har sjelden masse nedsylta penger eller store driftsmarginer, det være seg verkstedet, frisøren eller rørleggeren. Men det er også i Distrikts-Norge vi finner viktige eksportarbeidsplasser, store sysselsettere i små samfunn. Det er disse bedriftene de rød-grønne tar sjansen på å skatte ned og ut av business. Det er distriktsarbeidsplassene i eksportbedriftene Senterpartiet setter i spill når de vil si opp EØS-avtalen. Det er å spille russisk rulett med verdiskapende næringsliv i hele landet, inkludert i distriktene.

Senterpartiet snakker mye om distriktene, men for meg høres det ofte ut som Senterpartiet er mest opptatt av at Distrikts-Norge skal leve av tilskudd. I Høyre fører vi en politikk som gjør at Distrikts-Norge kan leve av overskudd fra private arbeidsplasser og fra næringsvirksomhet og bidra til verdiskapingen både lokalt og for hele landet.

Samtidig som Senterpartiet svartmaler regjeringens politikk, opplever Distrikts-Norge vekst og aktivitet, til tross for utfordringene i oljebransjen. Lavere skatt på norskeide bedrifter, bedre veier og en sunn kommuneøkonomi fra denne regjeringen gjør at Distrikts-Norge har bedre muligheter enn på lenge, og det går veldig bra i store deler av landet. Høyrepolitikk i praksis er bedre for bygdene enn Senterpartiet. Det går godt f.eks. i Innlandet, arbeidsledigheten der er den laveste i Norge, industrien er i vekst, og i skogen gjør de seg klare for å ta Norge gjennom det grønne skiftet. Nord-Norge forteller om en landsdel med klart høyere vekst enn resten av landet, og mange bransjer skriker etter arbeidskraft. Det eneste sikre vi vet om alternativet til denne regjeringen, er at det medfører økt skatt på norske bedrifter og norske arbeidsplasser, og i den tiden vi er i nå, er det det siste norske arbeidsplasser trenger.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:21:56]: Statsministeren vil at det folk skal huske etter trontaledebatten, er at regjeringa vil bekjempe ulikhet. Sannheten er at Høyre er Stortingets sterkeste tilhenger av markedskreftenes fire friheter, altså fri bevegelse av varer, tjenester, kapital og arbeidsfolk. Denne ideologien er oppskriften for å utvikle større forskjeller blant folk. Folk flest erfarer i dag dette, enten det gjelder mellom by og land, mellom næringer eller folks mulighet til inntekt av sitt arbeid.

Senterpartiet er for jambyrdighet. Det krever folkevalgt inngripen i markedet. Nasjonalstaten er det sterkeste de svake har, som Marit Arnstad refererte til i gårsdagens debatt. Det er en svært viktig erkjennelse. Det er Stortinget som er det folkevalgte organet som politisk kan legge til rette for å utvikle jambyrdige forhold mellom folk, men når Norge har bundet seg til markedskreftenes fire friheter, gir dette en systemtvang hvor Stortingets handlingsrom for å videreutvikle den norske modellen svekkes.

Dagens utvikling skaper stadig større forskjeller i Europa. Problemet er økende, mange ser til hva som vil skje med Deutsche Bank. Hvorfor får vi ikke debatt i Stortinget om årsaken til problemet med større ulikhet? En viktig grunn er at Høyre og Arbeiderpartiet er enige om å bygge den overordnede utenriks handelspolitikken på EU og EØS-avtalens ideologiske grunnlag, en EØS-avtale – husmannskontrakt – som i 1992 skulle brolegge veien for at Norge skulle bli en del av Den europeiske union, en union som stadig flere kaller et eksperiment uten forbilde.

Senterpartiet vil reforhandle vårt forhold til EU. Brexit har skapt en ny virkelighet som Norge må bruke positivt. Ved å skrote EØS-avtalen kan vi sikre at Norge blir et uavhengig og sjølstyrt land, slik britene ønsker. Norge kan videreutvikles som annerledeslandet som ikke er seg sjøl nok, altså med mer vekt på internasjonal solidaritet.

Inntektsbringende arbeid og bolig for alle er viktig for å skape små forskjeller mellom folk. Arbeidsledighet gjør at markedskreftene får større makt til å skape ulikhet. Fri bevegelse av arbeidskraft mellom land med helt forskjellige forhold skaper større ledighet i Norge. Boligbobler som gjør at ungdom ikke kan finansiere egen bolig, er et resultat av manglende styring av kapitalen. Høyre og Arbeiderpartiet må være med og diskutere årsakene til økende ulikhet blant folk. Dette vil gi en ærligere debatt. Ikke minst Arbeiderpartiet må ta denne debatten. Folks samtaler rundt nistepakken viser behovet. For Senterpartiet er denne debatten helt nødvendig. Vårt prosjekt er å utvikle Samholds-Norge, ikke Markeds-Norge. Da må vi gå til rota til ondet, som legger grunnlaget for økte forskjeller mellom folk.

Truls Wickholm (A) [13:25:13]: Høyre hevder at de er opptatt av å bedre og hjelpe norske bedrifters rammevilkår. Det er allikevel hensynet til eierne og de andre med store formuer som har stått i første rekke i denne perioden. Allerede i 2013 så Arbeiderpartiet og Sigbjørn Johnsen at vi trengte en reform av skattesystemet. Det var særlig to utfordringer det nye systemet måtte møte, økende skattekonkurranse fra våre nærmeste handelspartnere og kapitalflukt over landegrensene som følge av skattesats, men også andre utfordringer.

Stoltenberg II satte ned Scheel-utvalget, og på bakgrunn av de utfordringene som regjeringen hadde skissert, leverte de sin rapport høsten 2014. Hadde regjeringen vært rask på labben for å bedre vilkårene for norsk næringsliv, kunne de kanskje ha greid en gjennomføring av et nytt skattesystem allerede i 2015-budsjettet. I stedet ble ikke en skattereform vedtatt før i vårsesjonen 2016, altså nå rett før sommeren, og da var mye av handlingsrommet i økonomien allerede brukt opp på skatteletter til de mest formuende. Regjeringen var altså ikke handlekraftig, og da reformen faktisk kom til Stortinget, strandet nesten arbeidet fordi Høyre og Fremskrittspartiet her på huset ble så blendet av forslag fra Civita. Regjeringen hadde altså ikke ideen til reformen. De somlet, antagelig på grunn av kran-gel internt, med å legge fram forslag til Stortinget. Både Høyre og Fremskrittspartiet trodde nok de kunne ta opp igjen forhandlingene her i Stortinget. De la regjeringens forslag til side, igjen til fordel for Civita, og ingen hadde styrken eller viljen til å få regjeringens forslag gjennom i Stortinget.

Resultatet var – heldigvis – at det var Arbeiderpartiets forslag som ble vedtatt, noe Civita i sin skuffelse over regjeringen også innrømmer. Men vi trenger egentlig ikke Civitas innrømmelser, for vi la fram vårt forslag allerede høsten 2015, og det er til forveksling likt det som Stortinget faktisk endte opp med å vedta som sitt skatteforslag. Dette forslaget gjør ikke noe med formuesskatten. Det gjør noe med selskapskatten, en skatt som OECD sier er betydelig mer skadelig for bedriftene, hvor hvert prosentpoeng virker rett inn på bunnlinjen til bedriftene og gjør hver in-

vestering mer lønnsom. Skatten er en effektiv måte å styrke norsk næringsliv på.

Regjeringspartiene eide altså ikke kraften, de eide ikke ideen, de eide ikke gjennomføringsevnen. Heldigvis hadde Arbeiderpartiet litt ledig arbeidskapasitet, og høsten 2017 skal dere igjen få se en regjering som har betydelig mer gjennomføringskraft enn denne.

Erik Skutle (H) [13:28:26]: Nå har denne trontaledebatten vart en stund. Vi har hørt nesten 150 innlegg fra denne talerstolen, og jeg må si at jeg blir litt forundret over mange av innleggene fra Arbeiderpartiets representanter, senest innleggene fra representantene Berg-Hansen og Wickholm. Det jeg hører, er voldsomme angrep mot regjeringens politikk for omstilling og sysselsetting, men jeg hører om svært få egne tiltak – faktisk kan jeg bare komme på ett eneste konkret tiltak, og det er økt offentlig pengebruk. Det har blitt vist til en SSB-rapport som Arbeiderpartiet har bestilt og betalt for, som hevder at offentlige investeringer er mer effektivt mot arbeidsledighet enn lettelser i skattetrykket for næringslivet. Ja, det er ikke noen overraskelse at offentlig pengebruk kan være veldig effektivt på kort sikt, men hvis den logikken skal holde fullt ut for Arbeiderpartiet, er det merkelig at Arbeiderpartiet i sine alternative statsbudsjett er for over halvparten av de skattelettelsene som denne regjeringen har gjennomført.

Så kan jeg selvfølgelig avsløre at det finnes forslag som er vesentlig mye mer effektive enn å lette skattetrykket for bedriftene på kort sikt. Vi kunne bare opprettet et statlig direktorat som umiddelbart hadde ansatt alle de arbeidsledige. Hvorfor ikke det – vi har penger på bok, vi har nok til å gjøre det? Det er selvfølgelig fordi de arbeidsplassene som skal finansiere velferden vår i framtiden, må stå på egne bein. De aller fleste må være lønnsomme arbeidsplasser i private bedrifter. Mange av dem må være i andre næringer enn oljenæringen.

Jeg kommer fra Hordaland. Det er et av fylkene som til tross for at ledigheten har falt med om lag tusen mennesker de siste to månedene, fortsatt har for høy ledighet som følge av oljeprisfallet. Jeg bruker mye tid på å dra rundt og besøke bedrifter i fylket. Og hva ber de om? De ber ikke om statlige redningspakker eller flere ansatte i et direktorat i Oslo. De ber om å få de rammevilkårene de trenger for selv å komme seg over kneiken og omstille seg. De ber om bedre infrastruktur, der har vi økt bevilgningene med nesten 50 pst. siden 2013, og så ber de om at vi reduserer formuesskatten, og aller helst fjerner den. Jeg vet at representanten Gahr Støre har for vane å besøke selskaper på Vestlandet som er eid av nederlandske pensjonsfond, men jeg pleier å besøke lokalt eide bedrifter, og alle bedriftene jeg møter, sier at formuesskatten er problematisk fordi en må betale den uansett om det går godt eller dårlig. Den diskriminerer norske eiere, eller patriotisk kapital, slik sjefen for Sunnhordland Mekaniske Verksted formulerte det forrige uke. Han har klort seg fast og tært på egenkapital de siste årene, mens selskapet har gått med underskudd og maskinparken hans har stått i ro. Nederlandske FMC ti kilometer lenger nede i veien la ned.

Små og mellomstore bedriftseiere er lokalpatrioter, samfunnsbyggere, og vi må heie på dem og legge til rette for dem.

Solveig Sundbø Abrahamsen (H) [13:31:44]: Då regjeringa tiltredde for tre år sidan, var det med lovnad om å føre ein ny politikk og leie landet i ei ny retning. Den lovnaden har denne regjeringa halde.

Sundvolden-erklæringa og avtalen med Kristeleg Folkeparti og Venstre har bidrege til at landet har fått ein ny kurs. Helsekøane og ventetida er kortare, spesielt innan rus og psykiatri, vedlikehaldsetterslepet på veg og bane er redusert, forskingsinnsatsen er auka, satsinga på etter- og vidareutdanning av lærarar har aldri vore større, fleire barn går i barnehage, og me fører ein politikk som fornyar og forbetrar offentleg sektor.

Det er eitt ord som har gått igjen sidan me tok over hausten 2013, og det er ordet «omstilling». Det var òg eit hovudpunkt under årets trontale.

Høgre hadde lenge peika på at me hadde ei todeling av norsk økonomi, der oljesektoren var svært dominerande, der sysselsetjinga og utviklinga i økonomien var blitt svært avhengig av oljeprisen, noko som gjorde oss sårbare for svingingar. Det fekk me til fulle erfare i 2014. At ein varsla nedgang i oljeinvesteringane fall saman med ei halvering av oljeprisen, stilte oss overfor store utfordringar. Me snakka om ei ny tid.

Som følgje av oljenedturen er det mange som hadde tilknytning til den næringa, som har mista arbeidet, særleg på Sør- og Vestlandet, og regjeringa har sett inn tiltak spesielt mot desse områda. Me ser no ein gryande optimisme landet rundt. Nav melder no i september at det er den fjerde månaden med færre ledige, og Nav-direktøren uttala at den positive utviklinga er fordi færre blir arbeidsledige – det har ikkje vore færre nye arbeidssøkjjarar sidan desember 2014.

I mitt heimfylke, Telemark, er no arbeidsløysa lågare enn elles i landet. 3 pst. av arbeidsstyrken er ledige, og det er ein nedgang i forhold til same månaden i fjor med 13 pst. Det fortel at politikken verkar. Regjeringa fører ein politikk som stimulerer til at det blir skapt fleire jobbar, og det er jo hovudprioriteten. Derfor gjev satsing på vekstfremjande skattelette, satsing på kunnskap og forskning, satsing på å bygge meir veg og bane, satsing på forskning og infrastruktur resultat.

Sentralbanksjefen sa i sin årstale i år:

«Det går raskere å avvikle virksomheter enn å bygge nytt. Omstillinger tar tid.»

Og vidare sa han:

«Omstillingene må ha sitt utspring i næringslivet. Den økonomiske politikken kan kun legge til rette for denne prosessen.»

Då er ikkje svaret auka skatter for næringslivet, slik Arbeidarpartiet føreslår. Regjeringa har sidan 2013 redusert skattar og avgifter med til saman 18 mrd. kr, og for næringslivet gjeld det spesielt redusert bedriftsskattlegging og formuesskatt. Eg har ikkje møtt ein einaste bedriftsleiar som har noko som helst ønske om å betale meir skatt. Nei, me må skape meir, ikkje skatte meir.

Tone Merete Sønsterud (A) [13:34:52]: Norsk økonomi trenger flere ben å stå på. Vi trenger flere lønnsomme arbeidsplasser med høy verdiskaping, hørte vi i trontalen. Man nevnte havbruk, skipsfart, olje og gass, og det er bra. Men det ble ikke sagt ett ord om skogen, ikke ett ord om Innlandets muligheter. I januar 2013 satte Stoltenberg-regjeringa ned Innlandsutvalget, og 1. oktober 2015

leverte de sin rapport. «Innlandet kan utgjøre en forskjell nasjonalt og internasjonalt», er en av hovedoverskriftene i rapporten, og det med rette. Der er det gode råd om et forskningsløft for Innlandet, et læringsløft, utvikling av skogen, jordbruk og matproduksjon, reiseliv, spill og underholdning og innovasjon i offentlig sektor; om det store potensialet for en framtidig befolknings- og næringsutvikling som kunne ha demt opp for befolkningsveksten som er forventet i Oslo-området. Men etter oktober 2015 har det blitt stille fra denne regjeringa om Innlandet og dets muligheter. Hvor er Innlandets representanter fra Høyre og Fremskrittspartiet? Hvor er representantene Gundersen og Johnsen fra Hedmark? De sitter stille i båten, eller som vi sier i Hedmark: De sitter kanskje stille i skogen.

Før valget i 2013 var de høyt på banen, spesielt når det gjaldt samferdsel. Det skulle umiddelbart bli krysningsspor på Kongsvingerbanen, E16 skulle bygges og ifølge Johnsen stå ferdig i 2017. Nå er det usikkert om denne veien i det hele tatt kommer med i ny NTP. Jeg skal ikke rippe opp i alle lovnader om bomstasjoner som skulle fjernes, om firefelts vei fra Rena til Hamar og fra Kongsvinger til svenskegrensen, men prosjektet rv. 3/rv. 25 mellom Løten og Elverum er verdt å nevne. Veien ligger i inneværende NTP inne med en oppstart i 2016 og fullføring i 2018, med finansiering fra statlige midler og bompenger. Høsten 2014 var hele prosjektet klart, og alt kunne starte i 2016 – vel og bra. Et par uker etter at fylkestinget sluttbehandlet saken, fikk man beskjed om at regjeringa hadde pekt ut veien som særlig godt egnet til utbygging gjennom et offentlig–privat samarbeid. Argumentasjonen var at OPS skulle gå raskere, være billigere og bli bedre enn den tradisjonelle måten å bygge på – som hadde en oppstart i 2016.

Nå er vi snart ferdig med 2016, det er ikke en anleggsmaskin å se. Vi venter fremdeles på at man finner den private samarbeidspartneren som skal låne ut penger til staten, og det vi hører nå, er at dette antakeligvis ikke blir klart før sensommeren neste år.

Konklusjon: Veiprojektet er forsinket med to år, i tillegg vil de bommene som var ment å stå i 15 år, nå bli stående i 20 år. Grunnen er vel merkostnaden til den private investoren, som skal ha avkastning på investeringen sin. Det må jo tas fra ett eller annet sted, og det må finansieres. Hvor er nå Gundersen fra Høyre og Johnsen fra Fremskrittspartiet i Hedmark? Mener de på fullt alvor at dette blir en god løsning? Og til representanten Krogstad: Det er feil at det ikke skjedde noe for Hedmark under den rød-grønne regjeringa.

Ingunn Gjerstad (SV) [13:37:56]: Jorda kallar, får eg lyst til å seia. Eg trur vi er på same planeten, men det er naturleg at folkevalde ikkje har den same røyndomen utanfor dei solide veggane her på Løvebakken, at vi ikkje treffer dei same folk i dei romslegaste samtalene som vi rekk over i det travle livet vårt. Sjølv sagt er det slik at vi tener ulike interesser når dei står mot kvarandre. Trontaledebatten viser det.

Politikkens fremste ansvar er å gi moglegheiter for dei mange, som fleire har sagt i dag. Då må vi leggja til rette for tryggleik for dei mange framfor rikdom for dei få, fordi det er den typen samfunn som er best både for rike og for fattige. Difor arbeider vi i SV mot klasseskilje, mot ulikskap og for ein modell med skatt etter evne, verdiskaping

med regulerte løns- og arbeidsvilkår og universelle, gode velferdsordningar, ofte kalla den norske modellen. Denne modellen er sterkt angripen av dei omfattande avreguleringane og endringane i m.a. arbeidsmiljølova, skatteletter og privatiseringsmodellane som regjeringa har som varemerke. Det er nemleg slik at utrygge folk i laus arbeidstilknytting ikkje er på sitt beste.

I dag blei eg mint om høgresida sitt syn på mange av oss som det er flest av i alle land, vi omstillingsvande arbeidsfolk. I talen sin la statsministeren for dagen uro for aukande kamp om jobbar som ikkje krev særleg kompetanse i USA. Slik er det i Noreg òg. Lenge har det vore kjempekonkurransen om arbeid i butikk, på restaurant og for å gjera reint eller byggja hus. Meiner ho kanskje formell utdanning? I så fall ville det ha vore flott om ikkje berre lærarane fekk etter- og vidareutdanning, men om vi fekk gjennomført ei etter- og vidareutdanningsreform som hadde gjort det mogleg for folk å ta fagbrev og anna utdanning medan ein er i arbeid. Kanskje er det kompetanse å vera flink til å snakka med folk, å skaffa dei varer og tenester som dei treng utan å ha ein master – realkompetanse for å gjera jobben?

Her til lands har vi i generasjonar klart å skapa verdiar, omstilla oss og setja i verk innovasjon landet rundt. Det er kraftig slått fast at det er i etablerte bedrifter dette i hovudsak skjer. Dette gjeld både reiseliv, varehandel, industri og primærnæringar. No står vi i ei klimakrise som krev at vi tek i bruk dei evnene vi har. Ekspertar fortel oss stadig det vi veit, at å bruka statlege pengar til omstilling i ei fornybar og klimavennleg retning er betre enn å putta dei i lommene til dei rikaste. Høgresida etterlyser verkemidla våre; det er tryggleik, fast arbeid og statlege pengar som byggjer opp om kompetente oppfinnarar.

Ruth Grung (A) [13:41:26]: Den trygghet vi har utviklet gjennom partssamarbeid og den nordiske modellen er blitt vårt sterkeste konkurransefortrinn. Men i dag opplever vi en økende utrygghet, spesielt knyttet til arbeid, og vi opplever også at den er forsterket av regjeringens politikk. Det er helt uforståelig for oss som er fra Vestlandet, som opplever så store endringer i arbeidslivet, med masseoppsigelser og massepermitteringer, at regjeringen i en slik situasjon velger å svekke arbeidstakernes rettigheter – den svakeste part.

Men det er verdt å merke seg at Høyre har en politiker i Bergen, en av de mest profilerte, Jana Midelfart Hoff, som er tatt ut i den pågående legestreiken for forsvar av kollektive rettigheter. Hun uttaler hvor viktig det er å vise solidaritet med yngre leger og hvordan hun selv fikk støtte da hun var ung.

Arbeiderpartiet vet hvor avgjørende det er med regulert arbeidsliv, med likeverdige parter og ikke midlertidige ansettelser uten kollektive avtaler. Så vi opplever at Høyre ofte lager en politikk for de andre, men når de selv blir rammet, får pipen en annen låt. For Arbeiderpartiet er det en klar sammenheng mellom liv og lære, og det har alltid vært viktig for oss å prioritere tiltak som styrker et ansvarlig og seriøst arbeidsliv, mens for Høyre, Fremskrittspartiet og liberalistene i Venstre er tydeligvis ideologi viktigere.

Konsekvensene er større spillerom for useriøse aktører, større utrygghet for ansatte og større forskjeller, og mer

ressurser må settes inn for å ta tak i de verste utslagene, som økt arbeidskriminalitet og sosial dumping.

Arbeiderpartiet har besøkt mange bedrifter, og vi vet at vestlandsbedriftene alltid har vært gode på omstilling, og at det er de private som er driverne i utvikling av nye arbeidsplasser. Karsten Moholt er en av dem som har måttet si opp 30 pst. av sine ansatte, og som nå orienterer seg mot nye markeder og ser potensialet for digitalisering, men som har fått avslag fra Innovasjon Norge. Så vi forventer at regjeringen klarer å omstille sine egne virkemidler til den hurtige endringen som vi i dag opplever i arbeidslivet.

Et annet eksempel er Hordafor i Austevoll, som på ti år har bygget opp en ny industrivirksomhet på restavfall fra havbruk og fiskeri. Men de har etterlyst virkemidler for å ta i bruk denne prosesseringen på fiskebåter og for likeverdige tollsatser på produktene, så også der venter vi på initiativ.

Arbeiderpartiet står for en politikk som bygger videre på partssamarbeid med ryddige arbeidsforhold, trygghet for omstilling og dersom helsen svikter, og en dynamisk næringspolitikk tilpasset de sterke driverne vi har for økt verdiskaping og økt sysselsetting.

Tina Bru (H) [13:44:35]: Å høre Arbeiderpartiet påstå at regjeringen setter likestillingen i revers, er litt som å høre kampanjesjefen til Donald Trump da han ble konfrontert med at meningsmålingene viste en klar ledelse for Hillary Clinton. Da svarte han: Hvilke målinger? Og da han fikk til svar at det var samtlige, svarte han tilbake: Sier hvem?

Slik er kritikken fra Arbeiderpartiet mot regjeringens likestillingspolitikk. Fakta biter ikke på dem. Men jeg kan svare Arbeiderpartiet på hvem som sier dette: Det er Nav, det er SSB, og det er Aftenposten, som satte dette inn i en oversikt.

Og hva sier så Nav og SSB? Jo: Færre kvinner jobber deltid i dag enn da regjeringen overtok i 2013, andelen kontantstøttebarn faller, andelen barn i barnehage øker, andelen minoritetsspråklige med barnehageplass øker også, lavtlønnede har fått billigere barnehage, og flere har fått gratis kjernetid. Arbeiderpartiet har rett på sine egne meninger, men de har ikke rett på sine egne fakta.

Jeg er enig med Arbeiderpartiet i at vi fortsatt må jobbe for å utjevne kjønnsforskjeller i Norge, men hvordan forklarer Arbeiderpartiet at vi – til tross for at de styrte landet i åtte år – har et av Europas mest kjønnsdelte arbeidsmarkeder? Kun 13 pst. av topplederne i privat næringsliv er kvinner, og rundt 40 pst. av kvinnene jobber deltid. Regjeringen har, sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre, satt i gang tiltak for å endre på dette gjennom trepartssamarbeidet om likestilling i arbeidslivet og endringer i arbeidsmiljøloven. Og skal vi tro tallene fra SSB og Nav, har dette gitt positive resultater.

Men vi vet også at vi har et godt stykke igjen. Det kjønnsdelte arbeidsmarkedet og den store andelen kvinner som jobber deltid, leder til lønnsforskjeller, lønnsforskjeller som er mer avgjørende for hvordan familiene deler opp foreldrepermisjonen, enn gammeldagse holdninger om hvem som bør være hjemme med den nyfødte. Om man ønsker et mer reelt fritt valg som også vil bidra til reell likestilling, må vi se på de faktorene som gjør at jenter og gutter fortsatt velger så tradisjonelt at det forplanter seg til familielivet senere. Vi må legge til rette for at flere kan

velge utradisjonelle utdanninger og karrierer, og vi må se på fars opptjeningsrett og mulighet til å ta ut permisjon uavhengig av mors opptjening.

Kvinner har også et uforklarlig høyt sykefravær, på tvers av alle sektorer – også dette med den sosialdemokratiske virkemiddelpolitikken. I likestillingsmeldingen fremmet vi en rekke tiltak på dette området. Vi vil bl.a. prioritere forskning på kvinners helse, sørge for at oppdatert kunnskap om menns og kvinners særlige behov tas i bruk, og sørge for bedre forebygging, diagnostikk, behandling og mestring av sykdommer som fører til langvarige sykemeldinger og uførhet blant kvinner.

Så ja, vi har fortsatt en vei å gå. Men Arbeiderpartiets retorikk om likestillingspolitikk er så virkelighetsfjern at jeg lurer på om det neste blir at Arbeiderpartiet foreslår å bygge en likestillingsmur og tvinge Mannegruppa Ottar til å betale for den. Men gitt den debatten og det vi har sett fra denne gruppen i det siste, er kanskje det en ting vi kunne blitt enige om.

Gunn Elin Flakne (A) [13:47:43]: Da oldefaren min skulle kjøpe seg gard, dro han sammen med en kamerat til Sverige for å hogge tømmer. Det var dårlig med arbeid i bygda, og det var lite penning å få tak i. Da de kom til Sverige, kjøpte de seg hver sin øks og en spekeskinke på krita. Tømmerhogging sist på 1800-tallet var hardt arbeid, og det var lange dager. Da våren kom og de skulle få oppgjøret, gikk oldefar i null, og kameraten var fremdeles skyldig for øksa. Han sto der rett og slett med lua i handa. Den gangen var det stor forskjell mellom rik og fattig, by og land og kvinner og menn.

Hva har denne historien med dagens samfunn å gjøre? Jo, det er likhetstrekk. Når Høyre sier at vi ikke har vært ute og snakket med folk, stemmer ikke det. Vi har den høyeste arbeidsledigheten på mange, mange år, 139 000 – 139 000 som sitter rundt middagsbordet og lurer på om de kan betale husleia, om de har råd til å kjøpe bunad til konfirmanten til våren. Så er det ungdommen som kommer og ber om lån, men ikke har arbeid, og dama som kommer på kontoret til meg med en liten, midlertidig stilling og er bunn fortvilet, for ikke har hun råd til barnehageplass og ikke har hun råd til å ha ungene på fritidsaktiviteter. Hadde hun hatt en lue, hadde hun nok hatt den i handa.

Når representanten Tina Bru i stad sa at det ikke handler om likestilling, så gjør det faktisk det. Det er ungdom og damer som blir mest rammet av den forskjellspolitikken som regjeringen fører i dag. Det er akkurat det de gjør. Det er økte forskjeller mellom by og land, kvinner og menn, rik og fattig, mellom dem med penning og dem uten penning.

Regjeringen fører en målrettet politikk for å øke forskjellene. Ja, vi har fått et større Forskjells-Norge, som Karin Andersen sa så bra i et innlegg tidligere i dag. Når de 50 rikeste får 1 mrd. kr i skatteutt, tilsvarende årslønna til 2 000 vanlige arbeidsfolk, er vi på ville veier. Det er ikke fantastisk. Det er ansvarsfraskrivelse.

Anders B. Werp (H) [13:50:34]: Til foregående taler vil jeg si at jeg kjenner meg igjen. Som fagutdannet skogsarbeider vet jeg ganske mye om hvordan det er å jobbe i skogen, og jeg vet hva som er viktig for distriktene og for landbruket i den forlengelsen. Da forundrer det meg at Arbeiderpartiet og Senterpartiet så til de grader

vender distriktene ryggen, som de gjør også i denne debatten. Deres motstand mot regjeringens reformer viser at de ser bakover og ikke framover. De vil fortsette den sentraliseringen av det norske samfunnet som vi så under de rød-grønne, med statlig overstyring og nedprioritering av lokaldemokratiet. Deres politikk øker fraflyttingen fra distriktene, og arbeidsplasser vil forsvinne.

Høyre vil ikke stakkarsliggjøre Distrikts-Norge, som Arbeiderpartiet og Senterpartiet har gjort gjentakende ganger fra denne talerstolen. Distriktene er Norge, og de utgjør mangfoldet og en viktig del av verdiskapingsgrunnlaget i Norge. Høyre frykter ikke fakta, som Arbeiderpartiet og Senterpartiet gjør når de vender ryggen til reformene for å møte framtiden, for dermed sier de at folk i distriktene ikke skal ha samme rett til å møte samme kompetanse og kvalitet som i byene, i sine respektive kommuner. Senterpartiet vil f.eks. si opp EØS-avtalen, en avtale som er uhyre viktig for vår eksport. De spiller russisk rulett med verdiskapende næringsliv i hele landet, inklusive distriktene.

Arbeiderpartiet satt stille i åtte år og så på at veiene over hele landet forfalt. Dette er den viktigste pulsåren for å ha livskraftige lokalsamfunn, og den ble oversett. Skognæringen er helt avhengig av god mulighet for transport, og skogsbilveiene har fått økt sitt tilskudd med 75 pst. etter regjeringsskiftet.

Bøndernes inntekt har økt med 6 pst. siden 2014, og i fjor ble det sådd nesten 25 000 mål mer korn enn året før. Det er første gang på tolv år at arealet øker – et resultat av politiske vedtak av flertallet i denne salen.

Regjeringen styrker kommuneøkonomien hvert år. Ifølge KS har det reelle handlingsrommet for kommunene vært større de siste tre årene enn de tre foregående år, før regjeringsskiftet. Vi utnytter mulighetene i hele landet. Vi ønsker ja-kommuner, vi ønsker skaperkraft i lokalsamfunn. Vi lever ikke på statlige overføringer til distriktene, det er ikke rett politikk.

Heidi Nordby Lunde (H) [13:53:48]: I Dagens Næringsliv skrev Menon før sommeren at kutt i formuesskatten er viktig for omstillingsevnen og for å skape vekst i unge, små selskaper i Norge, ikke minst i de kunnskapsintensive tjenestenæringene, altså framtidens arbeidsplasser.

Dette lytter ikke Arbeiderpartiet til. Ikke lytter de til eksisterende næringer heller. Ledere og tillitsvalgte ved bedriftene Brunvoll, Busbygg, Oscar Sylte Mineralvannfabrikk og Rauma Ullvarefabrikk – norskeide selskaper som skaper lokale arbeidsplasser – skrev i et brev med rop om hjelp:

«Skal man gjenreise industriarbeidsplasser som har gått tapt i oljealderen, må formuesskatten på arbeidsplasser fjernes snarest mulig.»

Lyer de? Er tillitsvalgte ved disse bedriftene bare nyttige idioter for en ledelse som ikke vil betale skatt? Tror ikke representantene i denne sal at familieeide, tradisjonsrike bedrifter i hele Norge er genuint opptatt av å kunne opprettholde lokal produksjon? Hva skjer i dårlige tider når utenlandskeide selskaper mister oppdrag? Jo, de sier opp ansatte og legger ned. Men barnebarna til bedriftseiere som er tredje eller fjerde generasjons eiere, har og tar et særlig ansvar for arbeidsplassene deres besteforeldre har skapt. De har kanskje barn i samme barnehage som sine

ansatte, kjøper melk i samme butikk. De forvalter det familien har bygget opp og betalt skatt for i over hundre år. Men når f.eks. Brunvoll mister ordre for rundt 300 mill. kr under finanskrisen og thrustere blir lagt på lager, står jaggu Arbeiderpartiet og skal ha formuesskatt for de verdiene de ikke får solgt.

Det er dette som er Arbeiderpartiets aktive næringspolitikk. En skatt som kan drepe tradisjonsrike, lokale norskeide arbeidsplasser, inndrives for å subsidiere andres drømmeprojekter. Bedrifter og ansatte bør virkelig lytte når Arbeiderpartiet snakker om aktiv næringspolitikk, for dersom deres bedrift ikke blir nevnt som direkte mottaker av subsidier, er det nemlig deres arbeidsplass som må betale for dem.

Denne debatten har i hvert fall bevist at Arbeiderpartiet ikke forstår næringsutvikling, et parti som ikke gjorde noe for å omstille norsk næringsliv mens de hadde det største økonomiske handlingsrommet noen norsk regjering noen gang har hatt. Deres kommandoøkonomiske tilnærming til å skape arbeidsplasser blir tydelig når de etter tre år etterlyser det samme antall arbeidsplasser som har gått tapt i en industri som brukte 40 år på å bygge seg opp.

Men jeg tror at framtidens arbeidsplass allerede er skapt. Jeg tror den er skapt i tradisjonsrike bedrifter over hele landet, dersom de overlever, og blant tusenvis av gründere som har fått starthjelp av denne regjeringen. Men ingen bedrift begynner med 10 000 ansatte, de må bygge seg opp til å bli robuste, bærekraftige og ikke minst konkurransedyktige bedrifter. Da trenger de mer av Høyre og Fremskrittspartiets politikk, og ikke en skatteregning fra Arbeiderpartiet som setter arbeidsplassene i fare.

Veronica Pedersen Åsheim (FrP) [13:57:05]: Fremskrittspartiet ser helheten i straffesaksjeden. Regjeringens offensive satsing på nye stillinger i påtalemyndigheten er av Politijuristenes leder omtalt som «tidenes løft». Justisministeren har også tatt grep for å sørge for at anmeldelser med kjent gjerningsmann ikke skal henlegges uten etterforskning – en viktig seier for Fremskrittspartiet.

Fremskrittspartiet har alltid vært partiet for trygghet og en offensiv justispolitikk. Når denne regjeringsperioden er ferdig, vil vi ha ansatt over 1 300 nye politifolk. Jeg er stolt av at denne regjeringens satsing på politiet vil sørge for at vi når målet om to politifolk per 1 000 innbyggere innen 2020. Flere politifolk i bygder og byer er helt avgjørende for innbyggernes trygghet. Dette sammen med en styrket bombegruppe, beredskapstropp, nye politihelikoptre og pansrede politibiler i hvert distrikt gjør at politiet nå også står langt bedre rustet overfor et potensielt terrorangrep.

Jeg håper at Fremskrittspartiet nå endelig kan få flertall for forslaget om et nasjonalt forbud mot heldekkende plagg som burka og nikab i norske utdanningsinstitusjoner. Et slikt vedtak ville vært en seier både for likestillingen og for integreringen. Markering av utenforskap gjennom en ekskluderende klesdrakt skaper også økt avstand til majoritetssamfunnet og gjør integrering langt vanskeligere. Religions- og trosfrihet er en grunnleggende rettighet i Norge og en rettighet Fremskrittspartiet også stiller seg bak. Religionsfrihet innebærer likevel ikke en rett til praktisering som strider mot andre samfunnsmessige hensyn, som sikkerhet for allmennheten, eller på bekostning av andre menneskers frihet. Bruk av klesplagg som skjuler ansiktet, er i strid med andre menneskers rett til å leve

sammen i et samfunn, da slike plagg setter opp en barriere for kommunikasjon mellom mennesker. Dette er en begrunnelse som også Den europeiske menneskerettsdomstolen har benyttet og stiller seg bak.

Heldekkende religiøse plagg begrunnes i islam med at kvinner skal unngå å vekke seksuelt begjær hos mannen. Bruk av denne typen plagg på barn er derfor en misforstått måte for foreldre å kontrollere jenter på, for paradoksalt nok blir dette en form for seksualisering av jenter. Når samfunnet aksepterer at småjenter skal bli betraktet som seksuelle objekter, er det et signal om at man kvier seg for å ta grep som man ville gjort dersom det var etnisk norske barn det gjaldt. Et plagg på jenter som hindrer deres livsutfoldelse, og som har til hensikt å unngå å vekke seksuelt begjær hos menn, kan ikke aksepteres i norske utdanningsinstitusjoner.

Karianne O. Tung (A) [14:00:05]: Etter å ha hørt representantene fra Høyre og Fremskrittspartiet i denne debatten skulle man nesten tro at absolutt alt var i den skjønneste orden og helt perfekt. Ja, den eneste bekymringen Høyre og Fremskrittspartiet eier, er at vi fra Arbeiderpartiet er litt for bekymret over arbeidsledigheten. Det bekymringsfulle er at Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen selv ikke er bekymret over utfordringene i det landet den styrer.

Denne trontaledebatten har vist oss at Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen ikke har en bekymring for de 139 000 arbeidsledige. Den har ikke en bekymring over at forskjellene øker. Den har ikke en bekymring over at regjeringens absolutt viktigste sak, skatteuttak til de rikeste, faktisk ikke skaper nye arbeidsplasser. Det er et faktum at under Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen har det knapt blitt skapt nye arbeidsplasser. Da Arbeiderpartiet satt i regjering under finanskrisen, ble det skapt over 350 000 nye arbeidsplasser i Norge, hvorav to tredjedeler kom i privat sektor. Nå er det knapt 25 000 nye arbeidsplasser. Det er ikke særlig imponerende.

I 2009 kalte statsminister Erna Solberg den høye arbeidsledigheten på 70 000 arbeidsledige mennesker for pinlig. Når det nå er enda flere ledige og en drastisk lavere jobbvekst, skaper det knapt en kime til bekymring hos Høyre- og Fremskrittsparti-representantene i denne salen. Det er mildt sagt ganske store humørsvingninger – og ikke minst ganske alvorlig for alle de 139 000 menneskene som nå står uten jobb, og som kjenner på utryggheten. Ikke kom og fortell meg at de 139 000 menneskene roper etter skatteuttak! De roper etter en jobb å gå til.

Jeg vet at norske politikere ikke bestemmer internasjonale konjunkturer. Men hvilken politikk de internasjonale konjunkturene møtes med, betyr faktisk noe. Det er det som er politikk, det er det som er å styre, og det er det som også helt åpenbart for meg er forskjellen på en regjering som er ledet av Arbeiderpartiet, og en regjering som er ledet av Høyre og Fremskrittspartiet. Det er uforståelig for meg at krevende internasjonale konjunkturer møtes med manglende handling og manglende vilje til å gjøre det som faktisk virker, men med en fortsatt blind tro på å gi skatteuttak til dem med mest fra før.

Jeg konkluderer med at det ikke er mye som tyder på at denne regjeringen bidrar til å forberede Norge på fremtiden. Vi har en regjering som velger å lukke øynene for det

som faktisk skjer i landet vårt. Jeg mener vi trenger en ny regjering.

Bare til voteringsordenen, helt til slutt: Arbeiderpartiet vil stemme for forslag nr. 8, fra SV, og for forslag nr. 15, fra Senterpartiet.

Ole M. Thomassen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Freddy de Ruiter (A) [14:03:30]: I likhet med statsministeren er det mange av oss som følger spent med på den amerikanske valgkampen – et samfunn hvor mange drømmer knuses grunnet store forskjeller og total mangel på like muligheter.

Statsministeren uttrykker bekymring for samfunnsutviklingen i USA og peker spesielt på de store økonomiske og sosiale forskjellene mellom folk. Dette er verbale krokodilletårer fra statsministeren. Regjeringas politikk, med skatteuttak til de rikeste, privatisering av velferd, salg av våre fellesskapsressurser og svekking av rettighetene i arbeidslivet, fører nettopp til et samfunn med mindre velferd og økte forskjeller mellom mennesker. Dette er heller ingen god oppskrift for økt verdiskaping og sysselsetting, snarere tvert imot.

Den norske modellen – som denne regjeringa hevder den er for, men bidrar hver dag til å svekke – er et nødvendig verktøy for å sikre høy sysselsetting, like muligheter, god velferd og små forskjeller. Høyresida i Norge og internasjonalt har først og fremst utviklet retorikken de siste årene, men ikke politikken. Det er interessant å merke seg at særlig når det nærmer seg valg, prøver en å distansere seg mest mulig fra egen politikk og de brutale konsekvensene av den. Politikken pakkes inn i bomull, og retorisk prøver en å framstå som sosialdemokrater.

Problemet for høyresida er imidlertid at det er vanskelig å gjemme bort alle dem som nå er blitt arbeidsledige. Mitt fylke, Aust-Agder, rammes knallhardt og er et av områdene i landet med høyest arbeidsledighet. Vi sliter også med store velferds- og levekårsutfordringer. Vi trenger derfor en regjering som tar arbeidsledigheten og levekårsutfordringene på alvor, og ikke minst kan tilby mer enn misvisende retorikk. Aust-Agder og landet for øvrig trenger en ny og moderne politikk hvor vi i fellesskap sørger for høy sysselsetting, like muligheter, gode offentlige velferdsordninger og små forskjeller. I Arbeiderpartiet er vi klare for dette oppdraget, og vi har politikken til å kunne gjøre det.

Sverre Myrli (A) [14:06:15]: I et innlegg tidligere i dag pratet jeg om jernbanereformen og det helt uforståelige som foregår på den fronten, med privatisering, oppsplitting og pulverisering av ansvar. Jeg nevnte så vidt kostnadene ved jernbanereformen – de enorme kostnadene – og skal nå gå litt nærmere inn på det. Jeg stilte nemlig et spørsmål til samferdselsministeren – det er fint at han nå har kommet, og er til stede – og i et svar 8. september skriver ministeren:

«Jernbaneinfrastrukturforetaket» – ja, igjen, hør på det ordet, jeg tror det er 30 bokstaver: jernbaneinfrastrukturforetaket, etablert av partiet til sterk nedsettelse av skatter, avgifter og offentlige inngrep – «Jernbaneinfrastrukturforetaket Bane NOR SF (...)» opplyser at de totale forventede kostnadene til grafisk design og profilering ved opprettelsen av Bane NOR er 36,5 millioner

kroner (...))»

Og det er bare grafisk design og profilering til ett av de nye selskapene og foretakene som nå etableres! Det lages altså et nytt direktorat, et nytt foretak og tre nye selskaper, og dette er kanskje bare starten. Hva koster dette? Hva slags administrativt system er det vi bygger opp for å ivareta det som i europeisk sammenheng tross alt er et relativt beskjedent jernbanenett?

Samme dag som samferdselsministeren svarte på spørsmålet mitt – samme dag, selvsagt helt tilfeldig – sender departementet ut en pressemelding hvor de langt nede har en underoverskrift: «Bruk av konsulentbistand i Samferdselsdepartementet i forbindelse med jernbanereformen». Der står det:

«Alle avtalene er inngått i samsvar med anskaffelsesreglementet og omfatter til sammen ni avtaleparter: BAHR, Deloitte, Safetec, PWC/Interfleet, Quartz/TØI, Rejlers, Egil Smestad Rådgivning, Danske Bank og Alpha Corporate Finance.»

Hva er det vi bruker penger på? Hva er det samferdselsministeren og regjeringen har satt i gang? For en enorm pengebruk for å bygge ned den jernbaneorganiseringen som vi har i Norge! Dette er et ideologisk prosjekt fra regjeringens side. Det fører i alle fall ikke til en bedre jernbane. Når vi har sagt at det er privatisering av jernbanen, har samferdselsministeren sagt: Nei, det er ikke privatisering av jernbanen, for NSB skal fortsatt være eid av staten. Vi fikk katta ut av sekken for en stund siden – programkomiteen i Fremskrittspartiet foreslår nå å selge NSB AS. Selvfølgelig, for nå har de vingeklippet og ødelagt selskapet slik at det snart ikke er noen vits i å eie selskapet. Det kunne vært interessant å høre om samferdselsministeren (presidenten klubber) er enig med programkomiteen: Er det nå riktig å selge NSB?

Presidenten: Da er tiden ute.

Lill Harriet Sandaune (FrP) [14:09:42]: Under denne trontaledebatten merket Fremskrittspartiet seg at lederen for kirke-, utdannings- og forskningskomiteen var på talerstolen og bare med to ord nevnte skole og utdanning i sitt innlegg. Men dette kan kanskje ses i den sammenheng at Arbeiderpartiet er fornøyd med den historiske satsingen på etter- og videreutdanning av over 5 000 lærere hvert år, gjennomføringen av prøveprosjektet med 600 ekstra lærerstillinger til skoler der grunnskolepoengene lå under gjennomsnittet, økningen av lærlingtilskuddet med hele 17 500 kr per år, gjennomføring av et yrkesfagløft og et realfagsløft, opptrappingsplan for å innføre elleve måneders studiestøtte og rekordsatsing på bygging av over 2 000 studentboliger i året.

Fremskrittspartiet mener at alle barn og unge i dette landet skal ha like rettigheter og like muligheter til å skaffe seg en utdanning. Med bakgrunn i dette mener Fremskrittspartiet at nikab og burka symboliserer verdier som bryter radikalt med de liberale verdiene som Norge er bygget på, er et alvorlig hinder for vellykket integrering og hindrer at alle barn og unge får like muligheter. Slike plagg er til hinder for lek og samspill mellom unger, de signaliserer at man tar avstand fra det norske samfunnet, det står i veien for integrering og skaper et uheldig og kunstig skille mellom kjønnene.

Disse plaggene begrunnes av islamister med at jenter og kvinner skal unngå å vekke seksuelt begjær hos mannen. Når samfunnet aksepterer at småjenter skal bli betraktet som seksuelle objekter, er det et signal om at man kvier seg for å ta grep, som man ville ha gjort dersom det var etnisk norske barn det gjaldt. Seksualisering av jenter på skolen kan ikke aksepteres, enten det er i form av tildekking med nikab eller med moteindustriens sexfiksering. Et plagg på mindreårige jenter som hindrer deres livsutfoldelse, og som har som hensikt å unngå å vekke seksuelt begjær hos menn, kan ikke aksepteres i den norske skolen.

Fremskrittspartiet mener det er misforstått toleranse når politikere ikke tør å si klart og tydelig nei til kjønnssegregering og religionssegregering, og når man sier at dette ikke er et problem i Norge i dag. Vi politikere er forpliktet til å være framtidsrettet og må ha mot til å gå imot den illiberale praksisen – en praksis som frarøver barn deres so-leklare rett til fri lek og utvikling. Det er et felles ansvar for oss gjennom storsamfunnet å stille opp for viktige verdier som frihet, likestilling og likeverd, som er bygget opp gjennom generasjoner i dette landet.

Stine Renate Håheim (A) [14:12:45]: I en utrygg tid har vi altså en regjering som setter rekord i oljepengebruk for å finansiere skattekutt til dem som har aller mest fra før. Nå har de 50 rikeste fått skattekutt tilsvarende årsinntekten til 2 000 vanlige arbeidsfolk. Spør en meg, er det kortsiktig og usolidarisk. Spør en parlamentarisk leder i Høyre, vil en få til svar at det er fantastisk.

Men vi i Arbeiderpartiet er bekymret, for mens forskjellene mellom folk øker, fortsetter regjeringen sitt salg av Norge. Overskuddet av fellesskapets ressurser skal ikke lenger deles på alle, men gjøre noen få enda rikere. Og i en tid da det nesten ikke er jobbvekst, fortsetter regjeringen satsingen på skattekutt til dem som har aller mest fra før. Arbeidsledigheten øker, og i tre år har vi hørt Høyre prøve å bortforklare sine egne manglende resultater. Først var det Arbeiderpartiets skyld. Så var det oljeprisfall – det kunne man jo ikke gjøre noe med. Nå gjentar de selvfølgelig om at det ikke er politikere som skaper arbeidsplasser, det er det næringslivet som gjør. Felles for alt dette er ansvarsfraskrivelse. «Soundtracket» til denne regjeringen kunne vært: «Det va'kke min skyld.»

Det sier noe om forskjellen mellom høyresiden og venstresiden i norsk politikk, fordi det sier noe om hvem som har tro på at politikken fungerer. Det er en forskjell mellom dem som vil bruke de store pengene på skattekutt til dem som har mest fra før, og dem som vil bruke de store pengene på målrettede tiltak som får folk i jobb. Det er en forskjell mellom dem som elsker næringsnøytralitet, og dem som er villig til å bruke en aktiv og målrettet nærings- og distriktspolitikk. Det er en forskjell mellom dem som snakker pent om arbeid, og dem som alltid har hatt arbeid til alle som sin aller viktigste sak. Det er en forskjell mellom dem som er mest opptatt av å skyldte på alt og alle andre, og dem som på sin vakt har tatt ansvar og vist evne og vilje til å bekjempe både arbeidsledighet og forskjeller. Og da er det kanskje ikke tilfeldig at sist Arbeiderpartiet satt i regjering, ble det skapt 360 000 nye arbeidsplasser, mens under denne regjeringen er det skapt bare 25 000.

Den 8. april i år sa Erna Solberg til Høyres landsmøte:

«(...) ikke la noen fortelle dere noe annet: Den samlede økonomiske politikken virker nå kraftig for å be-

kjempe ledigheten.»

Det er et halvt år siden. I dag er det flere arbeidsledige. 139 000 mennesker har ikke en jobb å gå til. Sysselsettingen har ikke vært lavere på 20 år. Erna Solberg, vi er lei av å vente på resultatene. Det er på tide å legge om kursen.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [14:16:03]: Religionsfriheten er en helt sentral del av ethvert liberalt demokrati. Religionsfriheten sånn vi har forstått det i Norge, innebærer ikke bare retten til å ha sin egen private tro hjemme hos seg selv, det innebærer også retten til å kunne vise sin tro, til å kunne uttrykke sin tro. I offentligheten i det siste har det vært representanter som har tatt til orde for at Norge burde gå over fra sin tradisjonelle samfunnsmodell til en mer fransk, sekulær modell. Det er ikke noe jeg ønsker. Jeg ønsker ikke at man skal måtte gjemme sin tro. Jeg mener at vi fortsatt skal være et samfunn og en stat som bygger på en kristen, humanistisk arv. Jeg ønsker at en ung, troende kristen jente skal få kunne gå med kors og vise det, jeg ønsker at en ung, stolt jødisk gutt skal få gå med sin kippa og vise det, og jeg ønsker heller ikke forbud mot klesplagg som hijab for dem som ønsker å ha på seg det.

Allikevel er det en annen situasjon når man går inn i f.eks. en skole. Der er det helt avgjørende at læreren kan kommunisere, det er avgjørende at man kan se på hverandre, snakke med hverandre, se på ansiktsuttrykkene til hverandre. Det er en undervisningssituasjon som er annerledes enn mange andre situasjoner i det norske samfunnet. Sannsynligvis – og dette må jeg si sannsynligvis til, for vi har ikke grundige undersøkelser rundt dette – er heldekkende ansiktsplagg et svært lite problem i norsk grunnskole. Det er sannsynligvis veldig få tilfeller av det, om noen. Det kan være noen flere på universiteter og høyskoler. I veldig lang tid har man hatt mulighet til som kommune, som skoleeier, som universitet og høyskole å innføre forbud mot dette på ens egen institusjon. Det er det mange som har benyttet seg av. I mitt hjemfylke, Telemark, har høyskolen, f.eks., benyttet seg av det. Jeg har støttet og støtter det, for jeg mener at i undervisningssituasjoner er det nettopp en forutsetning at man kan se alles ansikt.

Det ligger en del forslag fra forskjellige partier her om at regjeringen skal se på bruken av heldekkende ansiktsplagg i undervisningssituasjoner. Vi kommer til å sette i gang arbeidet i Kunnskapsdepartementet, med sikte på at vi skal få et nasjonalt regelverk for å hindre bruk av plagg som dekker hele ansiktet, nettopp i skoler, universiteter og høyskoler. Vi kommer til å sette i gang arbeidet raskt. Hensikten er som sagt et nasjonalt regelverk som vil fjerne eventuell tvil, og også fjerne vanskeligheten ved å ta en beslutning, som en del kan ha følt lokalt. Samtidig må vi også være åpne om at det kan være en del praktiske dilemma rundt dette. Hvilke situasjoner er undervisningssituasjoner? Skal det gjelde bare inne i skolebygget? Skal det gjelde hele campus? Betyr det f.eks. at en kvinne med nikab som går over campus på Blindern i Oslo eller på NTNU i Trondheim, ikke kan gjøre det? Den type problemstillinger må vi også vurdere, men hensikten er klar: Vi ønsker et nasjonalt regelverk for ikke å tillate heldekkende ansiktsplagg i undervisningssituasjoner.

Kjell-Idar Juvik (A) [14:19:27]: Flere har i dag påstått at Arbeiderpartiet driver med svartmaling av regje-

ringen. Jeg husker at det samme sa de under hele valgkampen i 2013, da vi forsøkte å få fram hva som sto i valgprogrammene til Høyre og Fremskrittspartiet. Den gangen var det en bevisst strategi fra høyresiden, og det er det i dag også. De legger seg helt opp til oss i sin retorikk, men har en helt annen politikk. Det blir som jeg sa i går: De blinker og legger seg til venstre, men svinger til høyre. Det kan av og til være tøft å høre sannheten og fakta, men det må man tåle i politikken.

Høyres representanter Lødemel og Elvenes gjør det samme når de prøver å framstille det som at de er kommunesektorens beste venner. Men det er de ikke, de er mer opptatt av størrelse, kommunegrense og tvang enn av økonomi. Både Elvenes og Lødemel forsøker å framstille det som at de har økt bevilgningene mer enn de rød-grønne gjorde i sine åtte år. Det er feil. Snittvekst under de rød-grønne var på 2,5 pst., ikke 1,4 pst., som de påstår. I tillegg har vi bevilget mange flere milliarder mer enn denne regjeringen i alle budsjett i denne perioden, og vi har lagt inn 3 mrd. kr mer i kommuneproposisjonen for neste år.

Så minner jeg også om at denne regjeringen har endret selskapskatten. De har riktignok utsatt den. Men hva betyr den? Jo, den betyr mindre til de fleste kommunene, og i hvert fall mindre til alle kommunene i Nordland. De har kuttet i de regionale utviklingsmidlene, som har rammet mitt fylke hardt, og nå sist har de endret kostnadsnøkklene, som gjør at Nordland fylke får 300 mill. kr mindre til drift fra 2020. Det er realiteten som både Elvenes og Lødemel må forholde seg til. Ja, det går bra i nord, men det er ikke takket være dagens regjering. Jeg påstår fortsatt at vi har en regjering som ikke forstår Nord-Norge. I morgen kommer statsbudsjettet, og så får vi se om de vil gjøre noe med det.

Vi ser også at de har store lovnader når det gjelder samferdsel, og det er bra. Det lå en kraftig satsing i transportplanen. Men et eksempel: Når Solvik-Olsen fjerner 300 mill. kr av bompengene på Veipakke Helgeland, mangler det fortsatt 450 mill. kr. Vi får se i morgen om han vil gjøre noe med det.

Så har vi en regjering som også har en klar kurs mot et digitalt skille i landet vårt. I forrige uke ble tilskuddene til bredbåndsutbygging delt ut. Her var det søknader på over 500 mill. kr fra 102 kommuner. Kun 30 fikk innfridd sine søknader. Når vi vet at denne regjeringen vil bruke bare 50 mill. kr på et behov som er på kanskje 3–4 mrd. kr, går det lang tid før det er på plass. Skatteuttak til de rikeste – det er det viktigste.

Rigmor Aasrud (A) [14:22:44]: I innlegget sitt i dag var statsministeren bekymret for om Arbeiderpartiets representanter hadde fått talepunkter, fordi vi snakket om arbeidsledighet hele tiden. Jeg kan berolige statsministeren; Arbeiderpartiets representanter trenger ikke talepunkter for å være opptatt av de arbeidsledige. 139 000 arbeidsledige skylder vi å gi vår oppmerksomhet. De er mange, og det er mange familier som er berørt. Derfor er vi opptatt av at vi må bruke de store pengene på de virkelige utfordringene. Derfor synes ikke vi det er fantastisk at de 50 rikeste får 1 000 mill. kr på deling. Det som derimot hadde vært fantastisk, var om statsministeren kunne gi oss ett svar: et svar på hvor mange arbeidsplasser denne skatteletten har gitt. Det hadde vært greit å ha med seg.

Det går an å mistenke Høyres og Fremskrittspartiets representanter for også å ha fått talepunkter i dag. På den listen burde det stått et tall, man burde ha snakket om alle de nye arbeidsplassene som har blitt til på grunn av skatteletten. Men jeg tror at det sto et annet ord øverst på talepunktene til Høyres og Fremskrittspartiets representanter i dag, og det er «svartmaling», for det har vært et gjennomgående tema i denne debatten at vi svartmaler.

Jeg har lyst til å illustrere det på denne måten: I går fortalte jeg i innlegget mitt om et prosjekt der rusmisbrukere hjemme på Gran gjennom et prosjekt som Nav har finansiert, kommer ut i arbeid. Jeg tror statsministeren har vært der. 70 pst. av dem kommer ut i jobb – det er ganske fantastisk. I dag hørte jeg at helseminister Høie var opptatt av rusmisbrukerne. Det er en nær sammenheng mellom det å ha arbeid og det å komme ut av et rusmisbruk. Men prosjektet har ikke finansiering lenger, de ansatte må sies opp. Og hva var helseministerens kommentar på Twitter til mitt innlegg i går? Han satt i salen da jeg holdt det. Jo, det var at representanten Aasrud hadde en tiltersbøtte med svartmaling. Jeg synes det er ganske uærbødig overfor de ansatte som jobber med å få rusmisbrukere ut i arbeid, og ikke minst overfor rusmisbrukerne som omfattes av et sånt prosjekt. Så hvis det er noen som burde tenke litt annerledes, er det regjeringen. Jeg er redd for at det ikke kommer til å skje, og det er nettopp derfor vi trenger en ny regjering.

Ola Elvestuen (V) [14:25:57]: Kongen viste i sin trontale til at den utenrikspolitiske situasjonen er mer utfordrende og uforutsigbar. Han viste til Midtøsten, terrorisme og Ukraina. Han viste også til at vi må satse mer på Forsvaret. Norge skal ivareta sine oppgaver i nord, og i tillegg skal vi bidra til å styrke NATO i øst.

Langtidsplanen for Forsvaret som er lagt fram, gir forsvarssektoren et nødvendig økonomisk løft. Men slik den er innrettet, er det fare for at den svekker forsvarsevnen, for skal vi ivareta den nødvendige fleksibiliteten som Forsvaret må ha, og også ha den nødvendige tilstedeværelsen i nord, må vi fortsatt ha et balansert forsvar – et forsvar som har en sterk landmakt, som har et sjøforsvar, og som har et luftforsvar. Da kan vi ikke gjøre som forslaget til regjeringen er, at vi utsetter helt nødvendige investeringer i Hæren, i luftvern, artilleri og oppgradering av stridsvogner – innretningen av Hæren, som man nå ønsker å utrede én gang til. Det har vært utredet fire–fem ganger siden 2011, akkurat samme innretning og forslag til hvilke investeringer vi skal gjøre, har ligget der hele tiden. Det er ingen grunn til å utsette dette vedtaket. Og vi kan ikke redusere Heimevernet i en situasjon hvor det bør styrkes. Vi kan heller ikke nedlegge et kystforsvar i en situasjon hvor det bør beholdes og styrkes.

Ja, det er helt riktig og viktig at vi fortsatt skal ha 52 jagerfly, at fregattene skal seile mer, at vi må få de nye helikoptrene, NH90, til å kunne lande på fregattene. Ja, vi trenger nye ubåter, og vi må styrke både spesialstyrker, cyberforsvar og etterretning. Men det langtidsplanen ikke tar inn over seg, er at alt dette er mulig hvis vi gjør det som er det viktigste, først, tar utgangspunkt i det vi har, og styrker Forsvaret de neste fire–fem år, istedenfor bare å se åtte og ti år framover.

Løsningen er enkel: Vi har bestilt 28 jagerfly. Hvis vi utsetter de neste 18 i fem år, hvis vi beholder Andøya flystasjon lenger, uten å sette i gang en usikker investering

på Evenes, og hvis vi beholder Orion-flyene noe lenger, er det rom for alle disse investeringene, også i landmakten, i de årene som nå kommer. Vi må utsette de store investeringene, og vi må også begrense den usikkerheten som ligger i de urealistiske innsparingsforslagene og effektiviseringsiltakene i langtidsplanen. Dersom de ikke holder mål, er det kun én effekt av dem, og det er rammekutt. Og vi vet alle hvor det kommer – det vil komme på landmakten. Så dette er kanskje den viktigste beslutningen som Stortinget skal gjøre i høst. Det er viktig å ta alvoret inn over seg, vi må beholde et balansert forsvar.

Eirik Sivertsen (A) [14:29:19]: Det falt Høyres representanter tungt for brystet at vi i Arbeiderpartiet ikke finner at nasjonen er i en perfekt tilstand for øyeblikket, at vi tillater oss å påpeke det faktum at det er 139 000 mennesker som ikke har et daglig virke å gå til, at det knapt skapes noen nye jobber på denne regjeringens vakt. I sin selvgodhet møter Høyres representanter oss med retorikk om svartmaling og lange oppramsinger av alt som er gjort. Det er jo en fattig trøst for dem som faktisk ikke lenger har sitt daglige virke, som de mottar lønn for – de som undrer seg på om de kan betale regningene sine i morgen, om de kan beholde huset, og hvordan framtiden ser ut. I en situasjon med en så stor andel arbeidsledige øker forskjellene i nasjonen, og vi har hørt statsministeren og flere av hennes partifeller argumentere for at det er viktig med små forskjeller, men vi har en situasjon der forskjellene øker.

Jeg kommer fra Nordland fylke. Der er det ingen krise, heldigvis. Det er et fylke i vekst, med hardtarbeidende folk med mange muligheter som man ønsker å ta i bruk.

Eksportinntektene til nasjonen øker, kanskje først og fremst på grunn av valutasvingningene. Det bygges mange nye veier, og det er ikke rart – vi har en ambisiøs Nasjonal transportplan, som vi la fram i 2013. Men det betyr ikke at vi ikke har utfordringer. Det er vekst i antall sysselsatte – netto jobbvekst i 2015 i Nordland var 875. Det er ikke imponerende, men det går i pluss. Men det er også der slik at veksten er størst først og fremst i offentlig virksomhet.

En utfordring for Nordland er at vi eksporterer vår unge arbeidskraft sørover, fordi vi ikke har jobber å tilby som er tilpasset den utdanningen mange unge mennesker ønsker å ta. Vi har for få som gjennomfører og tar utdanning, og vi har en for lav befolkningsvekst i forhold til resten av landet.

Ja, det gjøres mye, det går rett vei også i Nordland, men det går ikke godt nok. Vi har større ambisjoner for dette fylket, vi har større ambisjoner også for denne nasjonen. Og hva er utfordringen? Indeks Nordland, som utarbeides hvert år av Nord universitet, viser at den største utfordringen er å få tatt i bruk de ressursene som er der, og de økonomiske rammebetingelsene for å gjøre de nødvendige investeringene.

Denne regjeringen har snakket om at nordområdene er viktig for nasjonen. I trontalen ble dette ikke nevnt med ett ord. Det følges ikke opp med noen tiltak, det er knapt berørt i denne debatten. Forskjellene i dette landet øker. Det er på tide at vi får en ny regjering.

Åsmund Aukrust (A) [14:32:40]: Vi har i dag og i går hørt at flere av representantene fra Høyre nærmest er indignert over at Arbeiderpartiet og andre har sagt at den

norske modellen står i fare. Det er rart, for dette er ikke retorikk fra Arbeiderpartiet – nei, det er nærmest som et valglofte fra finansminister Siv Jensen. I sin landsmøtetale i 2013 sa hun det rett ut:

«Den norske modellen står i veien for det norske folk.»

Klarere kan det ikke sies. Det var det Fremskrittspartiet ville inn i regjering for å forandre. De ville bygge ned framkjempede rettigheter og skape et samfunn hvor den enkelte i større grad var sin egen lykkes smed. Og de har lyktes, de har fått en ny arbeidsmiljølov, de har fått flere midlertidige ansettelser, og når det gjelder fagforeningene, har de mistet sin kollektive søksmålsrett. De store pengene brukes ikke på å skape arbeidsplasser; de brukes i skatte-kutt til landets milliardærer. Høyre klarer ikke å svare på hvorfor det er riktig å bruke 1 000 mill. kr på skatte-kutt til de 50 rikeste. Det er en så feil bruk av penger at man nesten ikke kan tro det er sant, men det er det som er den brutale virkeligheten. Det er sikkert hyggelig for statsministeren og finansministeren å dele ut skatte-kutt, men i Arbeiderpartiet velger vi annerledes.

Av og til blir man spurt om hva man er mest stolt av i Norge. Da er mitt svar alltid: likestilling. Den kampen, kjempet av modige menn og kvinner, har gjort at gutter og jenter i dag vokser opp som friere mennesker, og den har hatt mer å si for norsk økonomi enn alle våre inntekter fra oljen.

Vi er vant til at likestillingen står stille når høyrepartiene styrer. Det nye med denne regjeringen er at den ikke står stille, men den går feil vei. Virkemidler vi vet fungerer, er bygd ned. Tina Bru sa i et innlegg tidligere at dette nærmest var Trump-retorikk. Nei, det er den ærlige sannheten. Og det er ikke bare Arbeiderpartiet som sier det. Likestillingsminister Solveig Horne møtte til likestillingsdebatt her i Stortinget, og hun sa det selv, rett ut:

«Kritikken de siste ukene har gått på at vi er umoderne, og noen sier at vi har satt Norge tilbake igjen til 1950-tallet. Da vil jeg si at jeg er enig med dem som sier vi kanskje er retro-regjeringen. Retro er som kjent tilbake igjen og moderne igjen.»

Nei, retro likestillingspolitikk er ikke moderne. Det var derfor en samlet opposisjon slaktet regjeringens likestillingsmelding og samlet seg om en rekke tiltak som ble vedtatt mot regjeringens partienes stemmer.

Norge går på en rekke områder i feil retning – ikke dramatisk på enkeltpunkter, men sakte, men sikkert går vi feil vei. Det er det som er trusselen mot den norske modellen. 2017 kan ikke komme fort nok.

Lisbeth Berg-Hansen (A) [14:35:56]: Vi har i dag hørt mange representanter fra Høyre som bruker innleggene sine til å påstå at vi fra Arbeiderpartiet svartmaler og ikke er i stand til å glede oss over det som går bra. Det må da være fordi det plager Høyre å få disse beskrivelsene fra virkeligheten.

Som jeg sa i mitt forrige innlegg, er jeg glad for det som går bra, også i Nord-Norge. Så må jeg innrømme at i motsetning til representanten Elvenes, som rett nok snakker mer nordlending enn meg, bor jeg i Nord-Norge, og jeg reiser mye i Nord-Norge.

Det er opp til flere i Høyre som åpenbart vet at jeg er medeier i en bedrift med 170 ansatte, og det er jeg stolt av å ha vært med på å bygge opp og etablert. Men jeg vil ha

meg frabedt at Høyre-representantene står i kø for å ta æren for at den bedriften og andre sjømatbedrifter går bra. Tvert imot har jeg faktisk registrert at Sjømat Norge nettopp har slaktet regjeringens opplegg for vekst i sjømatnæringen. Hør bare her, president og dere som påstår at vi i Arbeiderpartiet svartmaler:

«Regjeringens foreslåtte vekstmodell for laksenæringen vil verken bidra til Stortingets føringer om et klarere regelverk, forutsigbarhet eller bedre lusekontroll. I stedet for økt matproduksjon og flere arbeidsplasser vil resultatet bli det motsatte, sier styreleder Inger-Marie Sperre i Sjømat Norge.»

Vi så det samme da tidligere fiskeriminister Aspaker praktisk talt satte fyr på kysten ved ikke å slå fast at deltakerloven og fiskesalgslagsloven skulle ligge fast. Hun brukte i hvert fall fryktelig lang tid på å komme dit. Det var til og med opprør på plenen utenfor her. Disse grunnmurene var regjeringen innstilt på å rive.

Jeg står her og kan slå fast at vi har en regjering som ikke forstår Nord-Norge, og jeg ser fram til neste høst.

Jonas Gahr Støre (A) [14:38:26]: Mye går bra i Norge. Som vi sa tidligere i debatten: De fleste ville bytte med oss. Jeg merker meg at Høyre- og Fremskrittsparti-representantene nærmest er fornærmet for at vi ikke står her unisont og hyller det som er bra i landet vårt, men det er faktisk ikke derfor vi er valgt til denne sal. Vi er her for å se framover: Hva er utfordringene, hva er oppgavene, hva er manglene, hva kan vi gjøre bedre, hvilke verdier skal inspirere oss? Jeg kjenner igjen – la meg si det slik – fra regjeringstid de lange listene. Jeg tror at de som har laget flest ferdigskrevne manus her, kommer fra regjeringssiden med lange lister over smått og stort.

Men hva er hovedbildet vi står overfor? Det er den høye ledigheten, den høyeste på 20 år, på 5 pst., 139 000 enkeltmennesker og deres nærmeste. Og så er det det urovekkende forholdet som er viet lite oppmerksomhet i debatten: Yrkesbefolkningen vår øker med 30 000 til 40 000 i året, antall jobber går ned. Antallet ute av jobb øker sterkt i 2016. Her har vi altså en framtidig trygdebølge som kommer mot oss. Det skapes knapt nye jobber i jobbskapingmaskinen i Norge, som er privat sektor, de kommer i den offentlige, som vi har snakket om, og vi har veldig lave investeringer. Og så har vi alle oppgavene. Det mangler ikke jobber som må gjøres i byer som vokser, teknologi som skal introduseres for å løse oppgaver på nye måter – SSB sier at kanskje 30 pst. av jobbene blir borte innen 2030 – og klimautfordringene. Ja, oljeprisen har falt, men det kan ikke forklare alt, og det er opposisjonens rolle å spørre: Virker politikken? Blir pengene brukt riktig? Er det treffsikkert?

Vi hører at Høyre har varslet at tiden for de store reformene nå bør være over. Vi har ikke råd til mer. Vel, 1 mrd. kr til de 50 rikeste forteller egentlig det meste – 1 mrd. kr til de 50 rikeste, men vi har ikke råd til Fysak, fysisk aktivitet i skolen, der må vi være påholdne. Min gode kollega Helleland sa det slik: Det er fantastisk, disse tallene med de som blir rikere. Vel, vi må spørre – her er essensen: prioritering, verdier, ambisjon for fellesskapet – hva handler dette om?

Denne avslutningen av debatten bør sette søkelyset på det. Hva er de store oppgavene? Hvordan motvirker vi forskjellene? Arbeiderpartiet har en lang liste over politikk på

de områdene og reformer, de verdiene som skal inspirere arbeidet for å ruste Norge for de årene som står foran oss – store oppgaver som vil kreve det aller beste av fellesskapet.

Peter Christian Frølich (H) [14:41:30]: Det er snakket mye om at populisme er på frammarsj ulike steder i verden. Det er gitt mange gode og mindre gode begrunnelser for hvorfor dette skjer, men ett fellestrekk i alle disse landene er at de er preget av politikerforakt.

Det er veldig langt fra USA og Donald Trump til Norge, og vi har heldigvis ikke fått politikerforakt i samme grad her hjemme. Men når jeg er ute og reiser, merker jeg at det er veldig, veldig langt fra folks hverdag og hverdagsproblemer til den daglige fekten med ord som vi holder på med her i Oslo. Hvis det er én ting som virkelig er farlig for vårt politiske system, er det at politikerforakten øker, den forakten som folk føler når de ser og hører politikere si én ting og gjøre noe annet, eller som snakker folk etter munnen for å skåre billige poenger.

Det folk forventer av oss, er ikke at vi alltid skal love gull og grønne skoger. De forventer heller ikke at vi skal være enige om alt. Men det de forventer, er at vi kan formulere klare og tydelige standpunkter – hva vi mener om de viktigste sakene i Norge. Da må det etter hvert begynne å bli ganske tydelig for folk at det nærmer seg valgkamp. Jeg synes at retorikken og debattene vi har, begynner å preges mer og mer av at vi skal være uenige for å være uenige, og jeg synes også at veldig mange av svarene og løsningsene begynner å bli ulne.

Vi har nettopp hørt representanten Gahr Støre snakke om at han skal gi svar på hvilke verdier som skal styre oss i framtiden. Men det kan også være greit med noen klare og tydelige standpunkter. Jeg må nevne noen eksempler. Arbeiderpartiet har vært for en flypassasjeravgift – men de er imot den avgiften som er innført. De er for en reform av jernbanen – men de er imot den reformen som er vedtatt. De er for en femårig lærerutdanning – men de er imot den nye femårige lærerutdanningen som er vedtatt. De er uklare om skatt, om arveavgift, om innvandring, om vi skal bore eller ikke, osv. Men den viktigste saken er kanskje kommunereformen. Hele Norge står igjen som et eneste stort spørsmålstegn etter at representanten Gahr Støre nærmest har avlyst den «live» på tv. Jeg tenker også på de 60 ordførerne fra Arbeiderpartiet som har stått i stormen for en sammenslåing, og som nå står igjen som spørsmålstegn.

Jeg må bare si at når velgerne i september neste år skal putte seddelen opp i urnen, må de vite klart og tydelig hva partiene mener. Hvilke standpunkter har de? Det er ikke ofte jeg skryter av Senterpartiet, men de er i det minste tindrende klare på hva de mener om de ulike reformene og om politikken som regjeringen har stått for – de ønsker vel stort sett å reversere alt.

Jeg håper vi kan få en tydeligere debatt i tiden framover.

Henrik Asheim (H) [14:44:46]: Denne trontaledebatten begynte i går med at Høyre konfronterte Arbeiderpartiet fordi vi har summert opp de løftene som Arbeiderpartiet har gitt, og påpekt at de ikke er finansiert. Da fikk vi som svar fra Arbeiderpartiet at Høyre må slutte med sin kalkulatorpolitikk. Jeg vil anbefale alle partier å bruke kalkulator. Hvis man ikke gjør det, vil man gi løfter man

ikke kan holde, og man vil havne i en situasjon som Arbeiderpartiet står i nå, hvor man enten må avlyse de løftene man har gitt, eller gå til valg på å øke skattetrykket betryktelig mer enn de har gitt inntrykk av.

På mange måter – vil jeg si – har Arbeiderpartiet gått fra en gang i tiden å ha vært ørnen i norsk politikk til å bli en slags værhanne. Det er når man ikke bruker kalkulator, det er når man ikke er forberedt, det er når man ikke har tenkt igjennom og regnet på de løftene man gir, at man havner i den situasjonen som Arbeiderpartiet er i nå, en situasjon hvor arbeiderpartilederen kan kritisere regjeringen for å bruke for mye penger om morgenen og for lite penger om kvelden. Da har man rett og slett latt ansvarsløsheten og populismen ta overhånd. Jeg vil gå så langt som å si at det er et nytt sosialdemokrati vi står overfor, et sosialdemokrati som ikke lenger legger æren i at de forslagene de kommer med, faktisk holder vann, men som er mest opp-tatt av å kritisere vår politikk – fremfor å fremme sine egne alternativer.

Det har man også merket i denne debatten, hvor kritikken hamres løs mot regjeringens skattelettelser. Vel, hvis Arbeiderpartiet virkelig mener det, hvis det er politikk bak retorikken, får de gå til valg på å reversere de skattelettelsene da – da får de gå til valg på å øke skattetrykket for norsk næringsliv med 20 mrd. kr i neste års budsjett. Hvis de ikke har tenkt å gjøre det, får de jammen også tone ned retorikken, slik at den passer til politikken.

Jeg har nå bare snakket om Arbeiderpartiet. Det er to partier til som ønsker å overta makten. Ett av dem våknet vi til i dag tidlig: Senterpartiet, som er Arbeiderpartiets foretrukne regjeringspartner, et parti som sier at de enten skal gå i regjering eller i opposisjon, sier nå at hvis de ikke får reforhandle EØS-avtalen, går de heller ikke i regjering. Det er et signal ut til veldig mange eksportbedrifter, som står i en vanskelig omstilling, om at et nytt flertall kan bety å rive vekk teppet under den viktigste handelsavtalen de forholder seg til hver eneste dag. Vi har lest i boken til Jens Stoltenberg – som det har blitt referert mye fra i denne trontaledebatten, og som for øvrig er ganske god – at han trekker frem hvor aggressiv han ble da Senterpartiet sist løftet diskusjonen om EØS-avtalen. Jeg skulle ønske at Arbeiderpartiets nåværende ledelse hadde vært like tydelig som den forrige.

Hadia Tajik (A) [14:48:05]: Denne debatten viser at me har ei regjering som skulle ønska at dei var kommentatorar og ikkje politiske handverkarar. Dei arbeidsledige får motivasjonsråd. Opposisjonen får kommunikasjonsråd, og regjeringa er meir bekymra for bekymringa for arbeidsløysa enn dei er bekymra for sjølve arbeidsløysa. Dei vil heller snakka om korleis me snakkar, heller enn å snakka om korleis dei vil handla. Dei vil heller leita med lys og lykt etter positive teikn, slik at dei kan blåsa dei opp, heller enn å halda seg til desse heilt nøkterne fakta: Me har den høgaste arbeidsløysa og den lågaste sysseltjinga på over 20 år. Det vert nesten ikkje skapt jobbar i dette landet. Dette er nøkterne, objektive fakta, og dette skjer på vakta til denne regjeringa.

Arbeidarpartiet har gjort det meir lønsamt å investera i norske arbeidsplassar. Me gjorde det allereie då me sjølve sat i regjering, bl.a. ved å setja ned selskapsskatten. Medan me har sete i opposisjon, har me bidratt til eit skatteforlik som til og med Civita – la meg seia det slik, dei er ikkje

akkurat eit talerøyr for sosialdemokratiet – men til og med Civita såg på det skatteforliket som å vera meir eller mindre ein blåkopi av politikken til Arbeidarpartiet på det feltet. Då vert det pussig å høyra karakteristikkane frå Høgre av næringspolitikken til Arbeidarpartiet. I samband med arbeidet med nytt partiprogram kan eg minna om at me har utarbeidd og sendt ei rekkje forslag ut på høyring både for å styrkja industrilokomotiva i landet vårt, slik at dei kan skapa fleire arbeidsplassar, og for å gjera det enklare for gründerar å starta opp nye bedrifter, nye levedyktige, lønnsame bedrifter av betydning både for lokalsamfunna sine og for landet sitt.

Men det er ein ting me ikkje har gjort. Me har ikkje teke i bruk skattekutt som ikkje verkar, som ikkje bidrar nemineverdig til å skapa arbeidsplassar, som tvert imot verkar sterkt usosialt, fordi dei som har mykje, er dei som får mest.

Så registrerer eg at representanten Frølich seier at her er det folk som er ueinige berre for å vera ueinige, og at det bidrar til politikarforakt. Han brukar reformer som eksempel. Men nei, Arbeidarpartiet er imot reformer som ikkje funkar. Me er for reformer som funkar. I posisjon dreiv me fram Nav-reforma. Me dreiv fram pensjonsreform, uførefreform, barnehagereform. I opposisjon har me teke ansvar, forhandla fram ei sterkare politireform, ei universitets- og høgskulereform. Me danna grunnlaget for skatteforliket, og når me kjem i posisjon igjen, vil me ha reformer og eit kunnskapsløft for arbeidslivet, reformer for skule, for tidlig innsats, slik at ein kan fanga opp ungar mykje tidlegare enn det ein gjer i dag.

Frank Bakke-Jensen (H) [14:51:19]: I valgkampen i 2013 snakket vi fra Høyre om at vi hadde en oljeavhengig økonomi. Vi presenterte et omstillingsbehov. Vi snakket om at vi burde øke konkurransekrafta for norsk næringsliv, og vi sa det var viktig å satse på utdanning og forskning. Det var stridstemaene i valgkampen i 2013. Heldigvis registrerer jeg at ingen fra opposisjonen i dag angriper oss for at vi snakket om at vi hadde en oljeavhengig økonomi, eller at vi snakket om et omstillingsbehov i norsk økonomi, eller at vi sa at vi måtte øke konkurransekrafta til næringslivet.

Det kan være grunn til å se litt grundigere på en del av de tallene som presenteres fra denne talerstolen. Når det til stadighet gjentas at Arbeiderpartiet skapte 350 000 arbeidsplasser i forrige periode, to tredjedeler i privat sektor, er det et annet tall som også kan tas med, og det er at sysselsettingsgraden blant nordmenn gikk ned fra 2008 til 2014, fra 72 pst til 68 pst. Det er også et faktum at de fleste arbeidsplassene i privat sektor ble fylt på grunn av arbeidsinnvandring, for vi var i en høykonjunktur og hadde behov for å hente inn arbeidskraft. Veldig mange av dem har nå utvandret igjen fordi tida er annerledes, og økonomien er annerledes.

Vi vet at skattelette fører til økt konkurransekraft i norske bedrifter, rett og slett fordi de har mer kapital igjen til å omstille seg, til å utvikle seg, til å tenke nytt. Penger vi bevilger til bedriftene i form av skattelette, kan selvfølgelig brukes til å øke utgiftene i offentlig sektor. Det er ikke noe problem å ta de pengene og ansette folk i offentlig sektor isteden. De som fra denne talerstolen framholder det som medisin, glemmer at vi må skille mellom arbeidsplasser som fyller på statsbudsjettet, og arbeidsplasser som

tapper fra statsbudsjettet. Vi mener ærlig talt at det er viktig i den situasjonen vi er i nå, å skape flere arbeidsplasser som kan fylle på statsbudsjettet. Det er vi også i god gang med å gjøre. Det viser en del av de oppslagene fra media den siste tida.

Avslutningsvis en kommentar til Lisbeth Berg-Hansen, som sier at Sjømat Norge slakter regjeringens forslag til forvaltningsmodell: Det er feil. Det Sjømat Norge slakter, er Stortingets innstilling og vedtak til en bærekraftig forvaltningsmodell, en vekstmodell for havbruk. Jeg har deltatt grundig i det arbeidet. Jeg hørte ingen motforestillinger fra Arbeiderpartiet da den modellen ble vedtatt, og som regjeringen nå prøver å sette ut i livet – ingen anføtelser, heller ikke fra representanten Lisbeth Berg-Hansen. At en næringsorganisasjon som representerer aktørene, kan stille seg kritisk, er helt i orden, men det er ikke regjeringen de angriper, de angriper Stortingets vedtak. Da foreslår jeg at representanten Berg-Hansen fremmer et Dokument 8-forslag der hun klargjør hvor hun er uenig med partiene på Stortinget, som leverte nesten en flertallsinnstilling i den saken.

Audun Lysbakken (SV) [14:54:36]: Tidligere i dag hørtes statsministeren ut som om hun var statsministeren i bakvendtland, og sånn har det fortsatt gjennom denne debatten. Høyresiden er veldig god på nytale – god til å snakke som om man er på vei i en retning og så forsvare tiltak som trekker i helt motsatt retning. En snakker om at vi har dårlig råd og bekymrer seg for hvordan opposisjonen skal finansiere valgløftene sine, mens en i neste omgang forsvare 18,5 mrd. kr som er brukt på helt virkningsløse skattecutt. En sier at en vil redusere ulikheten, mens en i neste omgang synes det er fantastisk at de aller rikeste menneskene i Norge – 50 av dem – har fått 1 mrd. kr på deling av denne regjeringen. En sier at en vil bekjempe fattigdom, men forsvare politikk som har gjort at noen av de fattigste familiene i dette landet har fått mindre å leve av. Sånn kan man fortsette og fortsette.

For de rikeste i landet gjelder nå arvelinjen. Det skal lønne seg å arve. Regjeringen har rigget skattesystemet for større forskjeller ved systematisk å fjerne eller redusere skatt på det de rikeste har sine inntekter av: arv, formue, eiendom osv. Samtidig gjelder en virkelighetsfjern versjon av arvelinjen for dem som har minst. Det er bare sånn man kan komme fram til at det er god politikk for arbeid å ta fra syke mennesker barnetillegget i uføretrygden. Som om det plutselig skulle oppheve diskrimineringen av mennesker med nedsatt funksjonsevne i arbeidslivet vårt, som om det plutselig skulle gjøre syke mennesker friske.

Forslag nr. 8, fra SV, som vi skal stemme over etterpå, er nettopp et forslag for å gjøre noe med dette. Det er i hvert fall et forslag for å kartlegge konsekvensene av kuttene i barnetillegget til uføre. Vi har i løpet av debatten fått signaler fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti om at de ønsker å støtte det forslaget. Jeg er spent på om det blir flertall for det. Jeg vil særlig etterlyse en avklaring fra åpenhetspartiet Venstre, som burde være opp-tatt av å få klarhet i hva de sosiale konsekvensene av dette vedtaket faktisk har blitt.

Så er jeg ute etter å få respons fra Fremskrittspartiet, som ikke har snakket om de uføre i denne debatten, og som ikke har villet kommentere Robert Erikssons beklagelse overfor de uføre. Det er dessverre lite spor av noen liknen-

de vilje til erkjennelse av at man har vært med på en urettferdig forskjellspolitikk.

SV har også fremmet forslag om å få en plan for arbeidet med at alle nye biler som selges i Norge i 2025, skal være nullutslippsbiler. Det vil forundre meg veldig hvis det ikke går an å få til en slik bestilling fra Stortinget. Det kan jo ikke være sånn at de partiene som er opptatt av å framstille seg selv som bilistenes partier, egentlig er bensinens partier. Men det er jo det man er, hvis man først og fremst er opptatt av at det skal lønne seg å kjøre fossilbil, og ikke er opptatt av at bilistene skal få den best mulige teknologien raskest mulig, som vårt forslag legger opp til.

Marit Arnstad (Sp) [14:58:01]: Vi har vært gjennom en debatt som viser at vi nærmer oss et stortingsvalg. Det er en debatt som tydeliggjør skillelinjene mellom partiene – i forskjellspolitikken og i sentraliseringspolitikken.

Mange har trukket fram at Norge er et godt land å leve i. Det er jo helt riktig. Da gjelder det også at vi i årene framover er i stand til å ta vare på det beste ved dette landet, og at vi er på vakt mot forslag som både øker forskjellene og som svekker lokale samfunn over hele landet.

Det er et tankekors at denne regjeringen så godt det lar seg gjøre prøver å la være å forholde seg til den sentraliseringen som de sjøl er i ferd med å skape. Det er helt utrolig at det nesten ikke er mulig å få regjering og stortingsflertall i tale om endringer i politiet som nå skaper reaksjoner over hele landet – i Troms og Finnmark, der ordførere og lokalsamfunn er opprørt, i Sogn og Fjordane, der også Venstres ordførere sier at denne prosessen ikke holder mål, i Agder, i Østfold og flere områder. Den prosessen er dårlig fundert. Den blir gjennomført på en så dårlig måte at her bør ikke minst den delen av stortingsflertallet som satt som betingelse at dette skulle ha en god lokal medvirkning, være villig til å være med på forslag som gjør at prosessen kan gjennomføres på en helt annen måte. Senterpartiet gir dem mulighet til det gjennom dagens debatt.

Så må jeg også få lov til å kommentere kommunereformen en smule. Det er helt rart at Høyre og Fremskrittspartiet ønsker å hoppe bukk over de lokale og frivillige prosessene om kommunesammenslåing som har vært. Det er nesten som om de nå vil late som at det ikke har skjedd, som at det ikke har funnet sted, som at det nå bare er fylkesmennes anbefaling og Stortingets behandling til våren som kommer til å være avgjørende i denne saken. Det er som om de på en måte har lyst til å sveipe vekk over 200 lokale folkeavstemninger. Senterpartiet sier at vi synes at man nå bør ta hensyn til de frivillige prosessene og ha respekt, enten kommuner har sagt ja eller nei. Dette kaoset som representanten Frølich nevnte, er ikke skapt av Arbeiderpartiet. Det er verken skapt av lokalpolitikkerne eller av Arbeiderpartiet. Det er skapt av en regjering som vil ha omkamp hver gang folk lokalt sier noe annet enn det Høyre og Fremskrittspartiet vil.

Jeg skal også komme med en kort stemmeforklaring. Senterpartiet kommer til å stemme for forslagene nr. 8 og 11. Vi kommer ikke til å stemme for noen av de forslagene som er lagt fram om nikab. Jeg synes kunnskapsministeren på en god måte illustrerte at den saken fortjener en god behandling i komité, og at det framlegges en innstilling for Stortinget.

Martin Henriksen (A) [15:01:16]: I frontalen sa Kongen: «Det er en lederoppgave å forklare at vi må akseptere endringer.» Dette er en oppgave Høyre og Fremskrittspartiet villig har tatt på seg: å forklare at vi må akseptere 19 000 flere midlertidig ansatte, forklare at de 139 000 arbeidsledige nærmest er et nødvendig utslag av omstillingen i Norge, og forklare at 1 mrd. kr til landets 50 rikeste nærmest er en nødvendighet. I Nord-Norge hører vi daglig Høyre og Fremskrittspartiet forklare de nødvendige endringene vi ser: at det sentraliseres innen Fiskeridirektoratet, Innovasjon Norge, Direktoratet for økonomistyring, Mattilsynet, skattekontorene og mye mer, og at vi må akseptere at budsjettene i Nordland, Troms og Finnmark fylker er kuttet med 800 mill. kr i regionale utviklingsmidler, RDA-midler, og gjennom inntektssystemet.

Man kan sikkert diskutere om dette er nødvendige endringer eller ikke, jeg vil mene at det absolutt ikke er det. Men i det store bildet er det noen endringer vi ikke skal akseptere. Arbeiderpartiet aksepterer ikke at ledigheten nå er den høyeste på to tiår, vi aksepterer ikke det vi nå ser, en fallende sysselsettingsgrad eller at det nesten ikke skapes nye jobber i Norge. Det er ikke slik man ruster Norge for framtida. Vi trenger fortsatt en sterk distriktspolitikk, ikke sentralisering og kutt. Vi trenger at Norge tar en sterkere rolle innenfor klimaområdet for å ruste oss for framtida og når det gjelder forskning, fornybar energi og overføring av kompetanse fra petroleumsnæringen til vind- og solenergi. Vi trenger innsatsen mot frafall for å motvirke framtidig lærermangel – og å gå fra ord til handling når det gjelder tidlig innsats.

Vi ruster heller ikke Norge for framtida ved at regjeringa nå har gjort Norge mer oljeavhengig enn noen sinne. At regjeringa har brukt mer oljepenger på tre år enn den rødgrønne regjeringa gjorde på åtte år, betyr bare at man tømmer sparegrisen til våre barn og barnebarn for å bruke til 20 mrd. kr i skatteutt. Jeg har ennå til gode å høre noen av de nordnorske Høyre- og Fremskrittsparti-representantene som har hatt ordet og i ergrelse har snakket om svartmaling, forklare om de er enig med sin parlamentariske leder om at det er fantastisk med 1 mrd. kr i skatteutt til Norges 50 rikeste. Jeg vil også be dem gå inn og se hvor disse 50 rikeste i Norge faktisk bor.

Så langt har ikke regjeringpartiene kunnet vise til en eneste konkret arbeidsplass som følge av skatteuttene. Da er det kanskje ikke så rart at de heller ikke vil snakke så høyt om de 139 000 som nå står helt uten arbeid.

Trond Giske (A) [15:04:26]: Dette er den siste trontaledebatten i stortingsperioden. La oss nå tenke oss at regjeringen Solberg går av etter neste valg, og at det skal gjøres opp status etter en fireårig stortingsperiode. Hva er det egentlig som kommer til å bli skrevet? Det er ingen store velferdsreformer å la barnehagereformen eller stor utbygging av norsk livskvalitet, ingen store effektiviseringsprogram for offentlig sektor, ingen store internasjonale avtaler å la delingsavtalen i nord. Det står igjen at vi har fått en kraftig vekst i unge uføre, en kraftig vekst i antall statlige byråkrater, vi får kanskje noen få kommuner som slår seg sammen, og kartet blir litt annerledes.

Jeg tror det kommer til å stå igjen to ting. Det ene er en regjering som har brukt oljepenger som ingen andre før, som har doblet underskuddet på statsbudsjettet, og som

pøser ut oljepenger i en takt Norge aldri har sett maken til. Det tror jeg det vil bli skrevet om. Og så vil det bli skrevet om at man samtidig fikk 139 000 arbeidsløse – den laveste sysselsettingsandelen på 20 år og større utenforskap enn på lenge.

Vi har mange ganger gjentatt at i våre åtte år ble det skapt 355 000 arbeidsplasser i Norge. Statsministeren sier at når det nå bare har blitt 25 000 – de fleste i offentlig sektor – de siste tre årene, er det fordi man fikk sjokk, man fikk et oljeprissjokk sommeren 2014.

I 40 av de 50 årene vi har hatt olje, har oljeprisen vært lavere enn 50 dollar, og i 45 av de 50 årene vi har hatt olje, har investeringene vært lavere enn de er i 2016. Men i de fleste av disse 50 årene har man altså klart å drive norsk næringsliv og norsk økonomi på en måte som gjør at man skaper nye jobber, får unge mennesker inn i arbeidslivet og har arbeid til alle. Omstilling driver man med alltid, men målet har vært å holde folket i arbeid. Nettopp når vi har mindre inntekter fra oljesektoren, er det så viktig å bruke hele arbeidsstyrken til produktiv verdiskaping. Vi har dårligere råd til å la 140 000 mennesker gå arbeidsledige når vi har mindre oljeinntekter. Det er nå vi må få folk inn i ny virksomhet.

Stortingets utredningsseksjon undersøkte de siste 40 årene og fant at sysselsettingsveksten i Norge var om lag dobbelt så stor da Arbeiderpartiet satt i regjering, som da Høyre satt i regjering. Kan det være at Høyre konsekvent får sjokk eller konsekvent er uheldig når de sitter i regjering, eller kan det være at politikken ikke virker? Skatteuttak på 20 mrd. kr gir ikke sysselsettingsvekst. Det gir større forskjeller og mindre penger til helse, skole og omsorg, men det gir altså ikke næringsutvikling. Derfor må denne politikken endres, og vi må få en ny regjering.

Trond Helleland (H) [15:07:48]: En lang trontaledebatt nærmer seg slutten, og en får jo enkelte assosiasjoner når en sitter her. Selv kom jeg på at vi for nesten et år siden bestilte billetter til Marcus & Martinus' konsert i Oslo Spektrum til de to småguttene mine og meg selv. Grunnen til at jeg kom på det, var at sangen «Du er fantastisk» vil være en storslager der. For jeg har jo blitt beskyldt for å være en som har hyllert skattelettelse, at det var så fantastisk, og det viser litt av småligheten i argumentasjonen fra Arbeiderpartiet. Vi la veldig fort ut sitatet fra det jeg svarte på replikken fra Hadia Tajik i går, men «spindoctoret» i Arbeiderpartiet har fortsatt, på tross av at sitatet ligger ute. Sitatet er: «Jeg synes det er fantastisk at de i Norge som har mulighet til å skape arbeidsplasser, får den muligheten», osv. – med Hallingdal, Sunnmøre, Trøndelag, små og mellomstore bedrifter som ikke trenger formuesskatt hvis de skal skape og investere i egen bedrift. Men selv partilederen i Arbeiderpartiet bruker denne talerstolen til direkte feilsitat. Det er greit.

Denne debatten har også vist at det er enighet om én ting: Vi vil det beste for våre medmennsker i dette landet. At vi er uenige om virkemidlene, er noe annet. Noen mener at det viktigste for å bekjempe ledighet er å skape mer, andre mener at det viktigste er å skatte mer. Det er en grei politisk skillelinje. Noen mener at det viktigste for å sikre at vi har små forskjeller i vårt samfunn, er at flere får en fot innenfor arbeidslivet, rustet med nødvendig kunnskap og kompetanse til å stå på egne bein. Andre mener det viktigste er å skatte mer. Det er en grei politisk skillelinje. Noen

mener det grønne skiftet trenger et mangfold av virkemidler, andre mener det først og fremst handler om å skatte mer. Det er en grei politisk skillelinje. Noen mener vi sikrer det beste økonomiske grunnlaget for velferden ved å skape mer, andre mener det viktigste er å skatte mer. Det er også en grei politisk skillelinje. Noen legger mest vekt på å få fram flere bedrifter som skaper overskudd på egen hånd, noen legger mer vekt på at bedrifter bør få tilskudd fra statens hånd. Det er også en grei politisk skillelinje.

Uansett, vi har et statsbudsjett som skal legges fram i morgen. Jeg registrerer at Arbeiderpartiet har vært kritiske til at Siv Jensen og Erna Solberg, finansministeren og statsministeren, fortalte om deler av budsjettet som gjaldt det grønne skatteskiftet. Vel, Arbeiderpartiet kalte inn til pressekonferanse under Høyres landsmøte i 2013 for å fortelle og lekke fra det kommende statsbudsjettet. Det har de tydeligvis glemt.

En kort stemmeforklaring: Når det gjelder de forslagene som er lagt fram, vil vi stemme imot alle. Forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet og nr. 12, fra Venstre, hadde vi ønsket at forslagsstillerne kunne gjøre om til oversendelsesforslag – det gjelder heldekkende hodeplagg – dette på bakgrunn av innlegget kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen holdt, der han viste til at departementet har satt i gang et arbeid med et nasjonalt regelverk for ikke å tillate heldekkende ansiktsplagg i en undervisningssituasjon. Vi håper at det kan vedtas, og hvis ikke vil Høyre stemme imot.

Anette Trettebergstuen (A) [15:11:19]: De tre siste årene har vist en regjering som systematisk øker forskjellene i samfunnet, en regjering som ikke lytter, verken til folk eller fagfolk. Det viser også den debatten vi har hatt her de to siste dagene.

Noen av de påstandene som blir gjentatt fra denne talerstolen av Høyre og Fremskrittspartiet, ja, de er det ingen andre enn nettopp Høyre- og Fremskrittsparti-representanter som tror på. Og det tviholdes på gamle, slitte talerpunkter, som f.eks. at svekkelsen av arbeidsmiljøloven ruster Norge for fremtiden, at svekkelsen i arbeidsmiljøloven gir mer likestilling, og at når det nå blir vanskeligere å få fast jobb, blir det egentlig lettere å få det. Ja, det må en altså være høyrepolitiker for å tro på. Det er tydelig at generalstreiken er glemt. Man lytter ikke til folk og fagfolk, og man har ikke lært.

Ikke bare selges denne typen svekkelser som egentlige styrker, men man har også forsøkt å forsvare regjeringens likestillingspolitikk disse to dagene, og representantene skal ha for forsøket. Men også her viser representantene for regjeringspartiene at de ikke lytter, verken til folk eller til fagfolk. Representanten Bru pekte på statistikk som går i riktig retning, f.eks. når det gjelder deltidstallene. Det er riktig, og det er resultatet av politikk Arbeiderpartiet innførte da vi styrte. Den virker fortsatt. Men hva har regjeringen gjort? Jo, den har fjernet en del av de tiltakene som har virket i positiv retning. Det vil synes på statistikken. Man har kuttet i pappakvoten, det synes allerede på statistikken, fedre tar ut mindre permisjon, men regjeringen fortsetter å opptre som Komiske Ali og late som at folk og fedre har reell valgfrihet. Likelønnsgapet øker nå, det minket under Arbeiderpartiet. Barnehegekøene vokser for første gang siden forliket. Det eneste denne regjeringen har gjort i likestillingspolitikken, er å svekke de verktøyene

som har fungert. Det er ikke blitt tatt et eneste nytt initiativ som kan få likestillingen videre – ikke ett eneste ett. Det er derfor det ikke bare er en samlet opposisjon i Stortinget som er i opprør mot regjeringens likestillingspolitikk, som fremmet over 80 forslag under behandlingen av meldingen i vår. Nei, det er derfor også likestillingsombudet, likestillingsforskerne, arbeidstakersiden og arbeidsgiversiden alle slakter denne regjeringens likestillingspolitikk. Det som står igjen etter tre år med blå-blå regjering, er at likestillingen er blitt satt i revers.

Arbeiderpartiet, vi vil videre. Retro er ikke in, og det blir ikke mer in av at høyrefolk fortsetter å gjenta det fra slitte talepunkter.

Statsminister Erna Solberg [15:14:33]: Som nevnt er dette siste trontale før neste stortingsvalg, og det er alltid interessant å høre hva de ulike partiene legger opp som retorikk, for det regner vi med at vi kommer til å møte hele det neste året. Jeg har hørt flere fortellinger – fortellingene fra Arbeiderpartiet om at forskjellene øker, uten å kvalifisere dem med innhold og uten å være villig til å gå inn i diskusjonen om hva årsakene i så fall er.

Jeg mener at det er en utfordring hvis forskjellene som gjør at folk har mindre tilknytning til det norske samfunnet og mindre mulighet til å være i jobb, øker. Men da må man gå inn på årsakene til dette, og det forsøkte jeg å gjøre i mitt innlegg. Det har blitt blankt avvist med henvisning til et oppslag i Klassekampen om hvordan skattelettelser har slått ut. Det er altså viktigere enn OECDs grunnleggende rapporter om hva som er kilden til forskjeller og måling av hvordan vi forskningsmessig kan se hva som er oppskriften på å jobbe seg videre.

Selvfølgelig er det å satse på rusomsorgen og psykisk helse viktig for et forskjellssamfunn, ikke fordi det er så lett å lese det ut av statistikken året etterpå, men når man år ut og år inn er på siden av det norske samfunnet, skaper det de største ulikhetene vi har. Derfor dør også folk med den typen medisinske utfordringer mye tidligere enn resten av oss gjør.

Det sies om distriktene at det er blitt større forskjell mellom by og land. Vel, er det det? Hvis vi ser på den økonomiske utviklingen, går det godt i Oppland, Hedmark, Nordland, Troms, Finnmark og Sogn og Fjordane. Det er typisk fylker vi kaller distriktsfylker.

Hvis vi ser på utviklingen i kommuneøkonomien de siste tre årene målt mot den siste fireårsperioden til den rød-grønne regjeringen: Da var det nullvekst i kommuneøkonomien i Nordland, minus 0,2 per innbygger, minus 0,2 i Troms og minus 0,2 i Finnmark, mens det i disse tre årene har vært økning på henholdsvis 0,8, 0,7 og 0,6 i de samme fylkene. Så det blir kommuneøkonomivekst nå i disse fylkene.

Det var også en representant fra Arbeiderpartiet som var oppe og snakket om samferdselsinvesteringene. Investeringene i Nord-Norge er nå på 18 pst. når det gjelder riksveibevilgninger, med en befolkning som utgjør ca. 12 pst.

Det er altså ikke sånn at det dokumenteres at disse forskjellene øker. Tvert imot er det mange tegn som indikerer at det er motsatt – det går bedre i store deler av Distrikts-Norge.

Jeg ønsker velkommen en diskusjon om forskjeller, men det må være på noe annet enn retorikknivået og et oppslag i Klassekampen.

Geir Pollestad (Sp) [15:17:57]: Det er no tre år sidan valet, men framleis er regjeringspartia veldig opptekne av å snakka om førre regjering, og ikkje minst er ein oppteken av å skylda på førre regjering – i stort og smått. Smått: Regjeringa bestemmer at Ekstra lett mjølk skal kriminaliserast. Kven har skylda? Jo, ifølgje landbruksministeren er det Senterpartiet sin feil. No har det gått tre av fire år av denne stortingsperioden. Det er på tide for regjeringspartia å ta ansvar.

Reformene og det politiske prosjektet til regjeringa kan oppsummerast med tre ord: sentralisering, byråkratisering og privatisering. Men perioden er òg prega av Framstegspartiet i regjering og ein ny politisk metode. Blant anna må me diskutera auken i drivstoffavgiftene frå statsbudsjettet utan å ha den fulle informasjonen om kva regjeringa vil føreslå. Det er altså sånn at ein set Framstegspartiet sine emosjonelle behov framfor omsynet til både Kongen og Stortinget. Og når Framstegspartiet innfører og får vedteke 40 mrd. kr i nye bompengar, er det verken finansministeren eller samferdselsministeren si skyld! Klart det er det. Men dei må ta ansvar.

Eg trur at veljarane gjennomskodar dette. Seinast i dag høyrde me at Framstegspartiet slit på meiningsmålingane. Det interessante er reaksjonane frå partiet. Harald Tom Nesvik meinte at dersom det no berre vart valkamp, så ein kunne få fokus på sakene, kom alt til å gå betre. Ein har sete i regjering i tre år, og så skal ein altså ha fokus på sakene. Det viser at Framstegspartiet er betre på valløfte enn på politisk handverk.

Fiskeriminister Per Sandberg hadde slutta å tru på meiningsmålingar. Han ville heller helda seg til val. Sist veljarane fekk sagt sitt, hadde Framstegspartiet 9,5 pst. oppslutning.

Senterpartiet vil bruka dette året til å fremja ein tydeleg alternativ politikk med ein klar distriktsprofil, ein offensiv europapolitikk og ein målretta næringspolitikk for å skapa og sikra norske arbeidsplassar i heile landet, og me vil overordna ha ein politikk som ser folk i heile landet.

Bård Vegar Solhjell (SV) [15:20:45]: Eg klarer ikkje unnlata å kommentere representanten Hellelands referanse til Marcus & Martinus-konserten: Songen heiter ikkje «Fantastisk», men «Elektrisk», faktisk, noko som elles tolt endrar innhaldet i innlegget hans (munterheit i salen).

Eg stod på gangen her i går med ein annan representant som ikkje stiller til attval. Vi såg på kvarandre, og vedkomande sa: Kjem vi til å sakne trontaledebattar? Etter eit par sekund var vi einige om ja – ikkje alle enkeltinnlegga, men på sitt beste kan dei seie noko om kva som gjeld i norsk politikk no. Og det mest minneverdige, synest eg, frå denne debatten er at eit tema som er totalt dominerande i Europa, som er så sentralt for europeisk utvikling, endelig har dominert ein trontaledebatt: den aukande ulikskapen. SV har snakka om det, det har vore eit hovudbodskap, men òg statsministeren, leiaren i Arbeidarpartiet og ei rekke andre politikarar har teke det opp. Ein viktig grunn til det trur eg er – i tillegg til dei enorme konsekvensane det kan ha for tillit, for folkehelse, for manglande vekst – at vi

innser at det som rammar Europa, det treffer til slutt Noreg òg. Vi er ikkje immune.

Det er likevel eit anna trekk ved den aukande ulikskapen, likevel, som kanskje ikkje har vore så dominerande i debatten. Det er at samtidig med at forskjellane i Europa har auka – med ganske store konsekvensar i mange land og mykje meir enn i Noreg – er vi òg inne i ei anna, lat oss kalle det, forskjellsutvikling, nemleg ei utvikling frå å vere relativt homogene land, mange land i Nord-Europa, til å verte kulturelt og religiøst mangfaldige samfunn. Hugs at i 1950 var Noreg nesten heilt kvitt og nesten heilt kristent. I 2030, 2040, 2050 vil vi vere mange fleire religiøse, og vi vil kanskje ha 30–40 pst. med innvandrarbakgrunn, for dette er òg eit breitt europeisk trekk.

Det som er veldig skummelt, er viss vi får samfunn med både store klasseforskjellar og langt større kulturelle og andre forskjellar som er meir mangfaldige, samtidig – av fleire grunnar, men kanskje mest fundamentalt fordi vi er vane med å vere eit land med små forskjellar, der kløftene mellom oss er små. Dersom vi skulle verte eit land der kløftene aukar langs mange dimensjonar, kan det verte vanskelegare å ta vare på nokon av dei mest fundamentale og positive verdiane i Noreg. Derfor er det òg i integreringspolitikken at deltaking heng så tett saman med dei aukande forskjellane.

Det ville vere, synest eg, utruleg positivt viss òg den norske politiske debatten det siste året fram mot stortingsvalet vart prega av dette, gjerne om verkelegheitsforståinga – om kva som er årsakene – men ikkje minst ein konkurranse om kva som er dei beste og viktigaste tiltaka som verkar. Då ville det vere slik at vi saman tok fatt i ei sentral europeisk og norsk utfordring i vår tid.

Jonas Gahr Støre (A) [15:24:13]: Det er uklart om Solhjell vil savne trontaledebatten, men trontaledebatten vil savne Solhjell – sånn var det – for det han tok opp her, tror jeg var helt fundamentalt for det vi står overfor nå.

I mange av de utviklingstrekkene vi ser ute i Europa – med ledighet, med populisme, med økende forskjeller, med folk som faller igjennom i samfunnet – kan vi si: Vi er ikke der. Men vi ser tegn til at vi blir berørt av det, at vi ikke er immune, og vi kan faktisk være på vei. Det er det viktig å ta med. Ikke minst gjelder det usikkerheten. I mange land i Europa opplever folk frykt. Jeg tror ikke det er tilfellet i Norge, at det er frykt, men det er usikkerhet, økende utrygghet, og det må vi ta med når vi vet hvor viktig tillit er i vårt land.

Erna Solberg mener at Arbeiderpartiet bare snakker om skatt når det handler om forskjeller – hun ser ikke opp, men hun nikker, og da har jeg blitt oppfattet riktig – men det er feil, statsminister! Skatt er ikke uviktig; det sier noe om prioriteringer, det sier noe om fordeling. Men når vi har en annen profil, er det fordi vi ønsker å bruke de ressursene på andre måter, for å nå andre mål, og listen er lang over det vi ønsker å gjøre.

Når det gjelder rusfeltet, er jeg helt enig: Vi har støttet opp om sterkere satsing på rusfeltet. Nå må vi ha en debatt om politikk som virker i rusbehandlingen, for her må det heller ikke bli slik at det handler om å bevilge mye penger; vi må også se på hvordan en retter inn innsatsen, ikke minst i overgangen fra behandling til arbeid.

- Vi ønsker altså en tidlig innsats-reform i skolen, ikke bare å snakke om det, men gjøre det – bevilge pengene til lærerne, sette i stand teamene rundt elevene.
- Vi ønsker kraftigere satsing på yrkesfag, slik at fagarbeiderne får den sterke basen de trenger for å være en drivkraft i vår økonomi.
- Vi ønsker en kompetansereform gjennom arbeidslivet som kan lære oss underveis å klare de store skiftene som kommer.
- Vi ønsker et kvalitetsløft for eldreomsorgen, bruk av velferdsteknologi.
- Vi ønsker et kunnskapsløft for digitalisering i hele samfunnet.
- Vi ønsker et verdiskapingsprogram for hav, velferdstjenestene osv. – store ambisjoner, hvor vi bruker ressursene på en annen måte i årene som kommer.
- Vi ønsker å fullføre pensjonsreformen, slik at den store reformen i vår tid for besparelser og også for å stimulere til arbeid, virker.
- Vi ønsker å videreutvikle velferdssamfunnet for alle – ikke gli over i et forsorgssamfunn der velferdssamfunnet skal være til hjelp for de aller svakeste, mens vi andre kan, på en måte, være på siden.

Først og sist i dette er det arbeid. Arbeid er den røde tråden. Lykkes vi ikke med å tilby folk arbeid, få de unge inn i arbeid, få de uføre inn i arbeid – litt arbeid, på vei mot fullt arbeid – så blir alt annet de forsøker, vanskelig. Derfor blir det en hovedtråd i Arbeiderpartiets politikk i året fram mot valget – tydeliggjøre forskjellene, tydeliggjøre valgene og vise at lykkes vi her, kan vi opprettholde den modellen og unngå at de utviklingstrekkene ute som vi ikke liker, kommer helt til våre grenser.

Knut Arild Hareide (KrF) [15:27:27]: Eg synest det har vore ein god trontale og ein god trontaledebatt. Det får fram forskjellane. Samtidig – kanskje eg fornærmar store delar av salen – synest eg òg det får fram at det heller ikkje er enorme forskjellar mellom Høgre og Arbeidarpartiet i norsk politikk. Det blir store forskjellar i denne debatten, men når me tenkjer tilbake til tidlegare trontaledebattar, da Arbeidarpartiet var i posisjon og Høgre i opposisjon, føler eg at nokre av dei innlegga me høyrde frå dei ulike partia, òg kjem fram i dag, men med litt motsett framstilling. Det var no ein gong slik at den raud-grøne regjeringa opplevde ein krevjande situasjon med finanskrisa. Det handterte dei ganske godt.

Da må eg òg seie at Solberg-regjeringa har opplevd eit oljeprisfall, og at den omstillinga har skjedd hurtigare. Det har dei òg handtert påfallande godt, utan at dei har opplevd ros frå dei som har vore ueinige. Eg vil òg seie at det er ei utfordring med sentralisering og urbanisering, men det er vel ikkje noko som har skjedd over natta. Det skjedde vel litt av det same òg under den raud-grøne regjeringa.

Det er enkelt å vere i det norske parlamentet i 2016 – samanlikna med mange andre land. For eitt år sidan var me prega av debatten om Middelhavet. Me skal vere klar over at i løpet av 2016 har 600 barn mista livet. Me veit at det er fleire på flukt. Eg hadde gjerne sett at me hadde tatt opp òg den debatten, der me set Noreg inn i den internasjonale, krevjande situasjonen som me er i.

Kristeleg Folkeparti tok opp i hovudsak to tema. Det eine var det som gjekk på ulikskap. Det synest eg er blitt godt svart på, bl.a. av statsministeren, som i innlegget sitt

i dag tidleg nettopp sa noko om kva me skal gjere for å løfte sårbare grupper i samfunnet vårt. Det andre me tok opp, var familiepolitikk. Det synest eg det har vore veldig skuffande kor lite me har fått fram i denne debatten, for det er viktig for familiane å ha gode familiepolitiske ordningar, og når så mange parti no tenkjer nytt nettopp om det temaet, hadde eg gjerne ønskt at det hadde kome tydelegare fram.

Eg synest det er litt spennande, det Solhjell seier: Noreg er i forandring. Me er meir mangfaldige, me er meir fargerike, fleirkulturelle og flottare enn nokon gong. Da trur eg det er viktig at me løftar nettopp dei verdiane me har bygt landet på.

Eg vil kort berre avslutte med ei stemmeforklaring. Kristeleg Folkeparti stemmer for SVs forslag, nr. 8, Venstres forslag, nr. 10 og 11 og Senterpartiets forslag, nr. 13 og 14.

Jette F. Christensen (A) [15:30:59]: Jeg tegnet meg fordi jeg hørte en representant fra Høyre snakke om politikerforakt – det er farlig, det er en uting, og vi må passe oss for det. Det er jeg enig i. Men jeg kan informere om at jeg har sett politikerforakten i hvitøyet. Den fant jeg i kantinen hos Rolls Royce i Hordaland. Der satt det 300 arbeidsfolk som hadde fått oppsigelsesvarsel, folk som hadde fått beskjed om at regjeringen hadde lagt fram en tiltakspakke som var målrettet mot Sør- og Vestlandet. Som arbeidsledighetstallene viser, og som Stavanger Aftenblad i dag igjen har påpekt, var den verken så målrettet eller så stor som de hadde fått beskjed om. Det som var høyst reelt i den kantinen, var at de 50 rikeste i dette landet får skatteutt tilsvarende årsinntekten til 2 000 vanlige arbeidsfolk, en lønn de sto i fare for å miste. Det var ingen av dem – som ikke bare kan miste jobben sin, men også sluttvederlaget sitt – som syntes at det var noe særlig fantastisk. Disse – og de 139 000 andre arbeidsledige – er ikke retorikk, de er ekte mennesker som trenger ekte handling.

Arbeiderpartiet har lagt fram en større og mer målrettet tiltakspakke, med konkrete forslag som å stimulere markedet for produkter som det er behov for – som de som produserer hos Rolls Royce – og med forslag som å etablere en lånegarantiordning for fastlandsindustrien. Jeg håper at de som mener noe med å bekjempe arbeidsledigheten, kikker på den på ny.

Det har blitt sagt litt i denne debatten om hva bedriftseiere på Vestlandet ønsker seg. Dem jeg har møtt, ønsker å beholde arbeidsfolkene sine i jobb, for det er heldigvis slik at det er folk som skaper omstilling i dette landet – og har gjort det i 100 år – ikke politikere og ikke skattelette. Da må vi slutte med å kvitte oss med den viktigste ressursen vi har.

Jeg vil aldri holde regjeringen ansvarlig for verken oljeprisfall eller internasjonale konjunkturer. Men en regjering som bruker pengene på skattelette, som ikke skaffer arbeidsplasser, og en regjering som ikke bruker muligheten til å hjelpe til med å holde folk i jobb, og til å bruke de virkemidlene vi har, vil jeg aldri tilgi.

Audun Lysbakken (SV) [15:33:55]: Statsministeren snakket om ulikhet i sitt innlegg, og det er bra, for vi har gått fra en situasjon hvor ulikhet var noe venstresiden bekymret seg for og høyresiden forklarte oss ikke var et

stort problem, til i dag å diskutere hva som kan gjøre noe med økende ulikhet. Men så er det feil når statsministeren sier at hun bare fikk retorikk til svar, for det hun fikk til svar, var en reell uenighet om hva ulikhet skyldes, og hva vi skal gjøre med det.

Hva er det som er kilden til forskjeller? Det er klart at utdanning og de andre tingene som statsministeren tok opp i sitt innlegg, er en veldig viktig del av denne debatten. Men det er også sånn at bildet internasjonalt og nyere forskning på dette området viser veldig tydelig at det er en nær sammenheng mellom økonomisk ulikhet og sosiale problemer, og at hva slags fordelingspolitikk, hvordan vi organiserer arbeidslivet vårt, hvordan vi organiserer boligmarkedet vårt, og hvordan vi fordeler rikdom i et samfunn, også har veldig mye å si for hvordan vi fordeler makt og muligheter.

Det er derfor vi er så opptatt av å se på hvordan regjeringens politikk virker på nettopp de områdene. Hvordan fungerer skattepolitikken? Jo, nå er skattepolitikken rigget for økte forskjeller. Hvordan fungerer boligpolitikken? Jo, boligpolitikken er en driver for økt ulikhet, så lenge flertallet på Stortinget ikke tør å ta tak bl.a. i hvordan skattesystemet vårt fungerer. Hvordan blir resultatet når man gir fattige mennesker mindre å leve av, slik denne regjeringen har gjort bl.a. med mange uføre? Jo, den økonomiske ulikheten øker, selvfølgelig. Hva blir resultatet av flere midlertidige ansettelser, osv.? Jeg tror kjernen i uenigheten er: Synes vi det er et problem med en økonomisk og sosial politikk som øker avstanden i inntekt og formue mellom dem som har mest, og dem som har minst i samfunnet vårt? Og synes vi det er et problem om vi fører en velferdspolitik og en privatiseringspolitikk som svekker fellesskapet? Vil det føre til økte forskjeller, og vil økonomisk ulikhet føre til økte sosiale problemer? Det tror vi, og derfor er vi så kritiske til regjeringens politikk.

Så ville statsministeren truffet bedre, mener jeg, hvis hun hadde beskyldt Arbeiderpartiet for ikke å komme med feil retorikk, men for å påpeke det som jo er et trist faktum, nemlig at det er altfor mye enighet mellom regjeringen og Arbeiderpartiet om politikk når det gjelder disse tingene, f.eks. synet på skatt på arv eller skatt på formue. Men det skal jeg la ligge i denne omgang.

En kort stemmeforklaring til slutt: SV vil stemme for samtlige forslag fra Miljøpartiet De Grønne, bortsett fra forslag nr. 4, for samtlige forslag fra Venstre, for forslagene nr. 16 og 17, fra Senterpartiet, og så vil vi stemme imot forslaget fra Fremskrittspartiet. Vi opplever at Arbeiderpartiets gruppe har gitt Stortinget en god anledning til en grundig behandling av spørsmålet om ansiktsdekkende plagg. Fremskrittspartiet har ikke lyktes med å få gjennomslag for det i regjering. Derfor er det forslaget etter min mening useriøst, og voteringen som kommer etterpå, er ikke en votering om Stortingets syn på disse plaggene, men om Stortingets syn på Fremskrittspartiets arbeid med saken. Derfor stemmer vi imot.

Marianne Marthinsen (A) [15:37:41]: Utfordringer krever at vi prioriterer arbeidsplasser, særlig i privat sektor, høyt. Det sa statsministeren i sitt innlegg i morges – det begynner å bli noen timer siden for oss alle. Det er det lett å være enig i. Men hovedkritikken framført mot regjeringens økonomiske politikk i denne trontaledebatten handler jo om at den prioriteringsjobben ikke gjøres. Det

skapes nesten ikke private jobber, og det til tross for en voldsom pengebruk. Det settes stadig nye rekorder, og i dag ser vi – igjen – Stavanger Aftenblad avsløre at den tiltakspakken som regjeringen påstår er målrettet mot den regionen, er en milliardbløff.

De har – til tross for en voldsom pengebruk – ikke klart å prioritere den helt nødvendige innsatsen for å inkludere flere i vårt arbeidsliv, få opp sysselsettingsandelen og finne de løsningene som kan løfte de store, voksende gruppene som står utenfor og stadig lenger utenfor arbeidslivet. Men en milliard til landets 50 rikeste har de prioritert, og statsministeren synes åpenbart at det ikke hører helt hjemme i en debatt om ulikhet. Men de har prioritert det, ut fra den utrolig gammeldage tanken at hvis vi gir mer til dem som har mest, vil det automatisk føre til flere arbeidsplasser, og så vil det dryppe litt på oss alle.

Representanten Astrup ble spurt i replikkordskiftet om han kunne gi et eneste eksempel på arbeidsplasser som er skapt fordi disse 50 menneskene har fått 20 mill. kr ekstra hver, og det er ikke noe svar å få. Men brukt direkte kunne disse pengene – bare til de 50 rikeste – skapt flere hundre arbeidsplasser i privat sektor. Vi kunne ha fått folk i jobben i stedet for de pengene, og det er selvsagt et spørsmål om fordeling.

Jeg synes det er litt oppsiktsvekkende at statsministeren nesten blir litt snurt når hun blir konfrontert med at ulikhetene øker, når hun sier at hun synes at vi bør ha en mer seriøs diskusjon. Så påpeker både hun og Trond Helleland at de viktigste forskjellene oppstår mellom dem som er innenfor og dem som er utenfor arbeidslivet. Det er selvsagt helt riktig. Det er derfor det er så alvorlig at sysselsettingsandelen går ned, at jobbveksten uteblir, og at det blir stadig flere unge uføre. Så vi stiller spørsmål, fordi økte forskjeller, massiv pengebruk som ikke virker, fallende sysselsettingsandel og null jobbvekst i privat sektor ruster oss ikke for fremtiden. Denne debatten illustrerer at det er en virkelighet som krever at vi får på plass en regjering som tar Norge i en ny retning.

Snorre Serigstad Valen (SV) [15:40:52]: Jeg tror jeg kan slutte meg til alt representanten Marthinsen sa, og til det meste som Arbeiderpartiet har sagt om ulikhet i hele debatten.

Om ett år er det forhåpentligvis Jonas Gahr Støre som er statsminister under trontaledebatten. Det ser jeg veldig fram til. Retorikken fra Arbeiderpartiet når det gjelder sosiale forskjeller, er svært løfterik. Det er ikke bare retorikk som skal til, og det er ikke retorikk som vil redusere ulikhetene og urettferdigheten i Norge – det er det politikk som vil gjøre – og her vil jeg utfordre mine gode venner i Arbeiderpartiet lite grann.

Til nå har Arbeiderpartiet fortalt oss at de ble med på skatteforliket i vår for å redde formuesskatten. Overraskelsen var derfor stor da representanten Tajik i dag sa at skatteforliket nærmest var en blåkopi av Arbeiderpartiets politikk. Den var ny – for kontrasten kunne knapt vært større mellom det Tajik sa om skatteforliket, og den vreden representanter som Henriksen og Aukrust fra Arbeiderpartiet har uttrykt over skatteuttene til de aller rikeste. Det kan jo ikke være sånn at 1 mrd. kr til landets 50 rikeste er forferdelig, mens 1 mrd. kr i aksjerabatt – hvorav det meste går til de 0,2 rikeste promillene i landet – tvert imot er kjempebra. Da blir jeg forvirret. Forskjellen mellom kloke

skatteutt og urettferdige skatteutt ligger ikke i intervallet mellom de 0,2 rikeste promillene i landet og de 50 rikeste menneskene i landet. Begge deler er skatteutt til den aller rikeste eliten i Norge.

Trond Giske har helt rett når han sier at skatteutt på 20 mrd. kr ikke gir sysselsettingsvekst, men ifølge partiet til Giske gir tydeligvis skatteutt på 2 mrd. kr det. Siden Arbeiderpartiet mener at skatteuttene fra regjeringen er så ille, må en tro at Arbeiderpartiet vil gå inn for å reversere disse skatteuttene når de etter alt å håpe får politisk makt neste år. Det er ikke bare ett år til vi har et nytt flertall; vi har ett år på å fylle det nye flertallet med politisk innhold. Vi er nesten der at vi har en samlet opposisjon som har kraftfulle verktøy, overbevisningen og politikken som skal til for å redusere forskjellene i Norge, men da kan man ikke stoppe ved kritikken mot regjeringens skatteutt. Da kan man ikke selv gå inn for milliardskatteutt til den samme rikeste eliten som man kritiserer Erna Solberg for å tilgodese. Det er litt som gjenstår, men med ett år igjen føler jeg meg trygg på at vi i neste trontaledebatt diskuterer en helt ny politisk retning for Norge, der høyreregjeringens skatteutt er reversert, der pengene går til velferd og ikke til de rikeste, og der vi f.eks. har fått overbevist Arbeiderpartiet om å gjennnføre arveavgiften.

Trine Skei Grande (V) [15:44:25]: Det er sant som det er sagt: Den siste trontaledebatten før et valg er ofte preget av både slagord og kanskje en god del innslag av karikaturer.

Man tror ofte at man bor i litt forskjellige land – ja, jeg fikk faktisk flere ganger følelsen av at vi bor i litt ulike tidsaldre av norgeshistorien – når vi har hørt denne debatten i dag. Det er fascinerende hvordan et titalls personer og deres situasjon liksom kan legge grunntonen fra noen partier inn i absolutt alle innlegg.

Jeg er enig i at forskjeller har vært et tema, og det å bekjempe forskjeller er en av de viktigste jobbene vi politikere gjør. Det er derfor vi i Venstre har kjempet for at det skulle være gratis kjernetid i barnehagen for dem med dårligst råd, og at vi skulle ha lavere pris i barnehagen for dem med dårligst råd. Det er målrettet, det når akkurat dem som vi vet trenger det aller, aller mest, og vi kommer til å kjempe for at de ordningene skal utvides. Men samtidig som vi kjemper for barnerettigheter, ser vi nå at regjeringa har lagt fram et forslag om at barn ikke skal ha klagerett overfor Barnekonvensjonen, noe jeg har stått her og kjempet for sammen med masse Høyre- og Fremskrittsparti-folk tidligere. Vi er spent på å se hva Arbeiderpartiet kommer til å mene om det. Eller når vi legger fram et ganske prinsipielt og enkelt forslag i frontalen angående fengsling av barn, så får vi nå se om Arbeiderpartiet har tenkt å hjelpe oss med det. Den andre viktige satsingen for kampen mot forskjeller handler om rus og psykiatri, og der har vi fått gjort mye i den perioden som nå har vært.

Den andre store utfordringen er sjølsagt å få til det grønne skiftet, det å skape nye, bærekraftige arbeidsplasser, og da må en satse massivt på forskning og utdanning. Det har vi fått til sammen med flertallet, men det er også soleklart at det alltid har blitt flere studieplasser med Venstre, at det alltid har blitt flere studentboliger med Venstre, og nå får vi også økt studiestøtten.

Europas debatter har påvirket trontaledebatten, både det med fattigdom og med sikkerhet, men hva er det

viktigste som det største opposisjonspartiet har løftet fram i denne debatten? Hva er det første forslaget man fremmer i en ny sesjon, hva er det første man legger fram som et Dokument 8-forslag som en av de viktigste tingene vi bør gjøre? Jo, det er om et forbud mot nikab i norsk skole. Det er kanskje den mest negative måten Europa har påvirket denne debatten på.

Vi i Venstre frykter ikke framtida. Vi har trua på framtida. Vi har tru på at vi kan være med og skape en bedre framtid. Vi har tru på at vi både kan bekjempe forskjeller i et land, og at vi kan utnytte mulighetene i et land, fordi det alltid er mulig å bli bedre.

Statsminister Erna Solberg [15:47:46]: Debatten begynner vel å gå på overtid, og det er sikkert noen av disse temaene vi kommer tilbake til, men jeg vil gi noen korte merknader til de innleggene som har vært holdt etter mitt forrige.

Først en liten visitt til et innlegg som Trond Giske hadde i går, hvor jeg mener han overgikk seg selv i det jeg vil kalle eventyrfortelling om hva som var virkeligheten, og hva som hadde skjedd. Der sa han at Arbeiderpartiet i trontaledebatten gjennom tre år har etterlyst hva vi skulle gjøre med arbeidsledigheten, og at regjeringen har sagt vent og se. Jeg har brukt tiden til bl.a. å lese Trond Giskes innlegg og Jonas Gahr Støres innlegg fra trontaledebatten i 2014. Det var ikke et ord om arbeidsledigheten. Sannheten er at Arbeiderpartiet ikke oppdaget de økende omstillingsutfordringene, arbeidsledigheten og utfordringene før i mai 2015, etter at landsmøtet ikke hadde fokus på det og heller ikke Jonas Gahr Støre snakket om det. Så den fortellingen til Trond Giske synes jeg det var behov for – i referats form – å få tilbakevist. Det stemmer ikke med referatet fra debatten her.

Så til spørsmålet om ulikhet: Jeg synes det er bra hvis vi kan få en god debatt om hva som er viktig. Det absolutt viktigste vi gjør, er å forebygge ulikhet. Forebygging av ulikhet dreier seg om god skole, god oppvekst, mulighet for inkludering av alle. Da er det vi gjør innen rus, psykisk helsevern og innen integrering, utrolig viktig.

Så snakker man om andre forslag for å reparere på dagens ulikheter, som for øvrig omtrent ikke er større enn de ulikhetene vi hadde for 25 år siden. Det er først og fremst noe vi da reparerer på toppen av. Men skal man reparere på det, er det altså dobbelt så effektivt å gjøre det Høyre, Venstre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet har gjort, nemlig å gi gratis tjenester, f.eks. barnehagetjenester. Det er dobbelt så effektivt å bruke tjenestetilbudet til å utjevne ulikheter som det er å bruke skattesystemet til å utjevne ulikheter. Derfor betyr billige og gratis tjenester mer enn det man gjør innenfor skattesystemet. Jeg synes SV skal ta med seg at det er viktig.

Den andre delen av dette er spørsmålet om hva skattlegging betyr. Flere har nevnt at det står i rapportene til regjeringen at man ikke får flere arbeidsplasser ved endringer i formuesskatten. Men i dag – og siden alle partiene på venstresiden nå legger mest vekt på Klassekampen – sier faktisk Menon-forskere at det gir mindre effekt enn det å ansette alle i offentlig sektor gjør. Ja, det vet vi. Det vil alltid være en bedre sysselsettingseffekt av å ansette alle i offentlig sektor, helt til den siste man ansetter i offentlig sektor – da går det ikke særlig godt lenger. Men frem til da vil det alltid være en bedre sysselsettingseffekt.

Men også de rapportene Arbeiderpartiet la frem i fjor, viste at hvis man bare øker – som Arbeiderpartiet gjør i sitt forslag – sysselsettingen i offentlig sektor, gjennom den typen stimulanser, istedenfor å gi skattelettelser, vil det på sikt bidra til dårligere konkurransekraft. På lang sikt betyr det færre arbeidsplasser, dårligere omstillingsgrunnlag og mer utrygghet i Norge.

Abid Q. Raja (V) [15:51:17]: Representanten Solhjell dro opp noen interessante linjer, og jeg vil legge til noen for helhetens skyld. De første store gruppene med muslimer som kom til Norge, var pakistanerne på 1970-tallet, og så å si alle var muslimer. Det var, så vidt jeg vet, ingen ekstremister blant dem, og om det var noen, var de forsvinnende få i antall.

Så kom denne annengenerasjonen, de såkalte etterkommerne, slike som meg. I denne gruppen ble noen med i B-gjengen, og så var det jenter som toppet alle statistikker over dem som tok prosentvis mest høyere utdanning – men heller ingen ekstremister. Først nå, i den siste tiden, har det gått over til at ekstremisme og radikaliserings har begynt å skje – selvradikalisering på gutterommet og taler som kommer opp på nettet, av karismatiske ledere som rekrutterer. Det er klart at gjør vi ikke noe med dette, vil vi få et splittet Norge, et splittet Europa, også i årene som kommer.

Løsningen ligger selvsagt i en vellykket integrering. Da holder det ikke å tenke integrering slik som man har gjort over hele Europa, også i Norge, de aller siste årene, der man tenker at integrering er fullendt når en kan språket, og utdanning, arbeid og lovlighet – at det er disse fire parameterne å måle integrering etter. Men det er ikke målet med integrering; det er bare inngangsbilletten. Vi snakker ikke – og våger ikke å snakke – om fellesskapsverdier, som nasjonen egentlig er bygget rundt. Hvor godt integrert en er, måles ikke nødvendigvis etter de fire parameterne. En kan ha alle de fire tingene, men en kan fremdeles være mot likestilling f.eks. Det er en grunn til at det er mange innvandrerkvinner som ikke er i arbeid, at det er nettopp pakistanske kvinner som er blant de kvinnene som har lavest arbeidsdeltakelse. En kan fremdeles være godt integrert ut fra de fire parameterne og mene at døtrene dine ikke fortjener å dra på fritidsaktiviteter, eller ikke skal på fritidsaktiviteter, for da vil de bli for godt «integrert». En kan både snakke norsk og være godt utdannet, være i arbeid, og en kan være lovlydig, men fremdeles være mot f.eks. ytringsfrihet eller for at blasfemiske ytringer skal forbys, en kan være mot demokratiet, en kan f.eks. ha et annet syn på hvordan seksuelle minoriteter og deres rettigheter skal være, og en kan være mot religionsfrihet. Alt dette er innenfor de fire parameterne som vi måler integrering etter.

Hele måten å måle integrering på, som vi gjør i Europa og i Norge, er egentlig utdatert, og det må vi egentlig legge bort. Vi må begynne å se på integrering på en helt annen måte.

Litt av grunnen til at jeg tok ordet, var at kunnskapsministeren, hvis jeg tolket ham rett, skal ha ment eller sagt at innholdet i det forslaget som jeg har lagt frem, nr. 12, vil regjeringen se på og ta med i sitt helhetlige arbeid når de ser på spørsmålet om burka og nikab i skolen. Dersom det stemmer – og det ser jeg at det nikkes til – gjør jeg forslaget om til et oversendelsesforslag. Jeg fastholder at det

ikke er noe poeng å lage noen nasjonale forbud mot problemer som er ikke-eksisterende. Det er nærmest ingen som går rundt med burka og nikab på norske skoler. Dette er bare symbolpolitikk, og jeg mener Stortinget er bedre enn det.

Sivert Bjørnstad (FrP) [15:54:33]: Det er mange merkelige utsagn som har kommet fra opposisjonen i denne debatten. Ett av disse utsagnene er at Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen nå skal legge opp til et stortilt salg av landet vårt.

Jeg skjønner godt at spinndoktorer og kommunikasjonsfolk på Youngstorget har kommet fram til at det er klokt å si, fordi det høres helt uakseptabelt ut, og det er det jo også. Men det man sier fra Stortingets talerstol, bør ha en viss relevans, og ikke minst bør det ha en grad av sannhet i seg. Vannkraften skal ikke selges ut av landet. Det blir ikke mer riktig ved at man sier det flere ganger. Regjeringen har ikke foreslått at vannkraften skal selges, og ei heller flertallspartiene på Stortinget.

Spørsmålet tilbake til de rød-grønne politikerne, og særlig dem fra Arbeiderpartiet, blir da, når man nå har fått det litt på avstand: Hvordan vil man karakterisere den regjeringen som desidert har solgt mest av landet, nemlig Stoltenberg I-regjeringen? I løpet av Jens Stoltenbergs halvannet år som statsminister i 2000–2001, ble Statoil og Telenor børsnotert. Statens aksjepost i Kredittkassen ble solgt, og dermed kom Norges nest største bank på svenske hender. Norsk Medisinaldepot ble solgt til en tysk medisingrossist. To tredeler av aksjene i spritprodusenten Arcus ble solgt til private, og 49 pst. av aksjene i gruvebedriften Olivin gikk til et amerikansk selskap. I tillegg ble det solgt aksjer for 4,3 mrd. kr i DnB.

Skal man følge arbeiderpartirepresentantenes retorikk i dag, sto den regjeringen for tidenes utsalg av Norge. Jeg tror det har ført til en merverdi både for selskapene og for samfunnet. Det kan ikke arbeiderpartirepresentantene tro på med den retorikken de har ført i dag.

Man trenger ikke dra helt tilbake til 2000–2001 for å finne sånne eksempler, heller. Trond Giske solgte som næringsminister i den rød-grønne regjeringen førselskapet EWOS sommeren 2013. Selskapet ble videresolgt et par år etter med 50 pst. fortjeneste.

Tidligere landbruks- og matminister Slagsvold Vedum smilte så bredt som bare han kan, da han i 2012 proklamerte i NRK at totalt 500 000 dekar skog og eiendom over hele landet skulle selges fram mot 2017. Dette gjøres for å sikre lokalt eierskap til skogen, lokale grunneiere, eller at andre får muligheter til å kjøpe skog. Ikke siden dansk kongen solgte unna skog for å finansiere krigføringen sin, hadde det blitt solgt så mange statlige eiendommer som da Slagsvold Vedum bestemte seg for det salget.

Tor André Johnsen (FrP) [15:57:38]: I løpet av debatten har jeg hørt at spesielt Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti gjentar og gjentar klisjeene om at dagens regjering tar fra de fattige og gir til de rike. De sier at forskjellene øker, det blir flere fattige, og det virker som om alt er dårlig med dagens regjering.

Det er en voldsom krisemaksimering. Jeg har nesten fått følelsen av at jeg har sittet og hørt på en debatt fra et eller annet tilfeldig fattig land, et u-land, der det virkelig er enormt store forskjeller mellom folk, der rike er enormt

rike og der fattige er veldig, veldig fattige. Faktum er at Norge er faktisk et av de landene i verden hvor det er minst forskjeller, og hvor det er mest likestilling. Det kan virke som om Arbeiderpartiet rett og slett ignorerer dette, eller så lurur jeg noen ganger på om Arbeiderpartiet selv tror på retorikken sin.

Arbeiderpartiet kritiserte oss for å endre barnetillegget, det er et eksempel. Jeg synes det er litt spesielt at vi får kritikk for det, for så vidt jeg forstår, la jo Arbeiderpartiet selv grunnlaget for mye av endringene som er blitt gjennomført i uførereformen. Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen styrker arbeidslinjen. Det er nettopp derfor det var viktig å endre barnetillegget. Det skal være lønnsomt å jobbe, og det skal ikke være lønnsomt å ikke jobbe – å sitte hjemme.

Tone Sønsterud kritiserte også regjeringen for at vi ikke satser nok på samferdsel i Hedmark. Da viste hun spesielt til rv. 3, rv. 25 og E16. Når det gjelder samferdsel, leverer regjeringen på alle områder. Vi leverer på vei, og vi leverer på bane. Vi har økt bevilgningene med ca. 50 pst. Bare i Innlandet skal det nå investeres ca. 25 mrd. kr i vei og bane, noe som vil føre til at ca. 3 000 anleggsarbeidere vil få jobb. Det er en massiv satsing på samferdsel.

Når det gjelder rv. 3 og rv. 25 er vi allerede synlig i gang. Vi har hogd trærne langs traseen, vi har ryddet opp i en del av det som de rød-grønne la til grunn. Blant annet har vi økt fra 100 km/t til 110 km/t, vi har fjernet noen rundkjøringer og får i hvert fall planfritt kryss. Det er viktig for framkommeligheten, det er viktig for flyten i trafikken, og det er også enormt viktig for trafikksikkerheten.

Hadde vi kommet inn tidligere i prosjektet og fått ryddet opp i mer, skulle vi tatt tak i flere problemstillinger. Et eksempel jeg har lyst til å nevne, er: På den lille strekningen mellom Løten og Elverum er det faktisk lagt opp til fire veinormaler: Det blir vanlig firefelts vei, det blir to trefelts, det blir smal firefelts og det blir en vanlig firefelts vei. Jeg har en stor, god nyhet til Tone Sønsterud og alle andre i salen: Når det gjelder videre framdrift for rv. 3 og rv. 25, kommer proposisjonen til behandling her i Stortinget før jul, og da ligger alt an til at vi kan klare å komme i gang – forhåpentligvis i løpet av et års tid.

Erlend Wiborg (FrP) [16:00:43]: Dette har vært en litt underlig, men også relativt forutsigbar debatt å følge disse to dagene. Noen har pratet om sin politikk, hva man ønsker å forbedre og fornye i Norge, noen har kritisert uten å komme med egne løsninger. Og jeg er redd det hadde vært uparlamentarisk av meg å hevde at Arbeiderpartiet kun prater mot bedre vitende, derfor skal jeg ikke gå videre inn på det.

Mye av debatten har handlet om Forskjells-Norge. Ja, det er et felles mål vi alle har at forskjellene i Norge ikke skal være for store. Men den største forskjellen man har i Norge, handler om dem som er i jobb, kontra dem som ikke er i jobb. Da er jeg glad for at vi har en regjering som er tydelig på at vi skal legge til rette for at flere mennesker skal leve av egen inntekt, og der er det flere grep denne regjering har gjort. Når regjeringen nå har sørget for at helsekøene har blitt betydelig redusert, betyr det at langt flere mennesker kan komme tilbake i arbeidslivet raskere. Når vi nå har gjort endringer i arbeidsmiljøloven, har vi sørget for at døren inn til arbeidslivet er videre og bredere, og at flere mennesker som tidligere var utenfor arbeidslivet, nå

kan få muligheten til å prøve seg i arbeidslivet og vise hvilke evner og muligheter de har.

Da er det spesielt når vi hører at Arbeiderpartiets leder fra denne talerstol sier at nesten det viktigste for Arbeiderpartiet, hvis de gjenvinner regjeringsmakten, er å reversere moderniseringen vi har gjort av arbeidsmiljøloven, og at de ønsker å gjeninnføre en arbeidsmiljølov tilpasset behovene Norge hadde på 1970-tallet. Verden har forandret seg, og da er det også viktig at vi bidrar til å gjøre justeringene som trengs.

Det har også vært debatt om skatter og avgifter. Jeg er glad for at vi har en regjering som reduserer skatter og avgifter for næringsliv og for enkeltpersoner, slik at flere mennesker kan leve av egen inntekt, slik at vi lar norske bedrifter beholde mer av sine egne penger, slik at de kan investere og være med på å trygge arbeidsplassene. Men så registrerer jeg at noen er mer opptatt av at det er viktigere å øke skattene og avgiftene. Eksakt hvor mye ønsker de ikke å gå ut med, men man snakker om 26 mrd. kr, som jeg ser er det siste tallet det snakkes om. Og jeg vil si at det er meget spesielt å tro at det vil hjelpe norske bedrifter som er i en trang økonomisk situasjon, å gi dem en betydelig ekstraregning. Det vil ikke bidra. For arbeidsplasser vedtas ikke; de skapes. Og vår jobb som politikere er faktisk å legge til rette for næringslivet.

Bård Hoksrud (FrP) [16:03:56]: Dette har vært en rimelig forutsigbar debatt, og jeg synes vi skal være glad for at ikke Oslo Børs blir påvirket av arbeiderpartirepresentanters innlegg i denne sal, for da ville det virkelig gått nedover med børsen. Så heldigvis er det ikke fra Stortingets talerstol – i hvert fall ikke fra Arbeiderpartiets representanter – det avgjøres hvordan det kommer til å se ut på børsen.

Jeg synes også det er litt spesielt at det fra denne talerstolen kommer så lite positivt fra de rød-grønne representantene, og jeg synes det er spesielt å høre all kritikken mot regjeringen fra lederen i komiteen for kirke-, utdannings- og forskningssaker, som er et kjempeviktig område. Det er vel det å få kunnskap, det å få utdanning, som er noe av det som skal sørge for at vi virkelig kan møte framtiden med nye og framtidrettede arbeidsplasser. Da er det trist å høre at lederen av komiteen knapt nevnte dette i sitt innlegg fra talerstolen og kun var opptatt av å kritisere regjeringen fordi man gjør noe med formuesskatten, særlig når vi vet at lederen av denne komiteen som statsråd var opptatt av at man kanskje måtte se på formuesskatten, fordi den slo litt galt ut. Men tydeligvis var det viktigere i denne ideologi- og polemikkdebatten å være imot det han egentlig var litt for da han var statsråd.

Jeg synes det ville ha vært kjempebra hvis lederen av utdanningskomiteen også hadde vært tydelig på at det å jobbe, utdanne folk, få på plass kompetansen, forskningsmiljøene, er viktig, de som kan sørge for at jeg som eldrepolitisk talsmann – og alle eldre i dette landet – kan få ny teknologi, velferdsteknologien, på plass som gjør at vi kan sørge for å utdanne folk til å gi god omsorg. Denne kompetansen er jo noe som en leder av utdanningskomiteen burde vært opptatt av å få på plass, slik at vi virkelig kan gi dem som trenger trygghet, omsorg og pleie i hverdagen, en god, trygg og verdig alderdom, ikke minst med god velferdsteknologi, som kan sørge for at menneskene skal

drive omsorg, og at teknologien skal hjelpe dem som trenger det!

Jonas Gahr Støre (A) [16:06:29]: Jeg skal ta ned volumet! Jeg synes det er interessant at Fremskrittspartiet her har fire av sine representanter dundrende inn på slutten. Vi har ikke hørt Fremskrittspartiets parlamentariske leder oppsummere debatten, som vi ofte pleier å gjøre. Men det er i og for seg greit – den har kommet til sin slutt. Jeg tror det meste er sagt.

For øvrig er jeg enig med Bård Hoksrud – jeg tror det er greit at han holder seg et stykke unna Børsen. For øvrig er det interessant at han er veldig urolig for hva Børsen måtte oppfatte fra Stortinget. Jeg synes det er riktig at også Børsen lytter til Stortinget, for det er faktisk politikken som skal sette retningen for landet.

Det som er bra med denne debatten, er egentlig at temaene utkrystalliserer seg for det siste året. Og det er det siste jeg vil si her: at vi har fått et veldig klart fokus på arbeid, ulike syn på hvordan vi bekjemper ledigheten, litt ulike syn på hvordan vi skaper nye arbeidsplasser. Det er prekärt at vi klarer det nå når også deltakelsen i arbeidsmarkedet er på vei ned.

Forskjeller og ulikhet: Jeg har lyst til å si til statsministeren at det er feil at vi står og gjetter uten grunnlag. Det har faktisk vært en hel interpellasjonsdebatt i Stortinget reist av Arbeiderpartiet om temaet forskjeller med finansministeren og finansministerens bakgrunnsmateriale og debatter om det, slik at det er veldig godt faktaunderbygget, og det handler selvfølgelig om en hel bredde av temaer når vi diskuterer ulikheter og forskjeller. Ulikhet tror jeg kommer til å bli et tema også i året som kommer, de forskjellige delene som bidrar til det, og virkemidler, og selvfølgelig hvordan vi skal satse på å ta hele Norge og næringene våre i bruk.

For øvrig merker jeg meg det som kunnskapsministeren har meddelt i løpet av ettermiddagen når det gjelder departementets utredninger om å sikre at hele ansikt synes i skolen. Det synes jeg er et positivt utgangspunkt. Da føler jeg at vi har fått landet den debatten i Norge og skåret unna det som handler om praksis vi ikke har i Norge, nemlig å forby hvordan folk kler seg, men sikre at det pågår god undervisning i skolen.

Takk for debatten – og jeg ser fram til et spennende år!

Harald T. Nesvik (FrP) [16:08:49]: Hadde representanten Gahr Støre sett på talerlisten, ville han sett at jeg sto etter ham også da han var på vei opp!

Jeg synes det har vært en interessant debatt, men det har vært en debatt som har gått i to spor: Regjeringspartiene – og Kristelig Folkeparti og Venstre – har valgt å prøve å få fram en del av de gode tingene som også har skjedd, mens øvrige del av opposisjonen har gjort alt de har kunnet for å si at nærmest ingenting går i riktig retning. Sannheten er selvsagt at her er utfordringer. Svært mye går godt, men så har man også en del utfordringer framover som regjeringen jobber hver eneste dag med å finne en løsning på.

Vi har alltid – i mange år – hatt utfordringer innenfor kriminalitetsbildet. Justisministeren leverer hver eneste dag for å få opp oppklaringsprosenten og få ned kriminaliteten. Innenfor forsvar har vi fått framlagt en langtidsplan for Forsvaret som viser hvilken retning man ønsker å gå i, for å sørge for at vi skal møte utfordringene som ligger der

i årene som kommer. Vi har også innenfor en rekke andre områder prøvd å vise gjennom denne debatten hva som skjer der ute. Og så har vi påpekt at mens det går godt i veldig mange fylker, har vi utfordringer særlig langs kysten, særlig fra Agder-fylkene opp til og med Trøndelags-fylkene.

Men samtidig får vi framlagt tall også fra andre sektorer. Så sent som i går fikk vi tallene fra fiskerinæringen, som setter stadig nye rekorder innenfor sin fiskeeksport. Det gjør at det virkemiddelapparatet som man da skal sette i verk, må være tilpasset den virkeligheten som vi befinner oss i, nettopp å få de skreddersydde løsningene som skal løse de problemene som faktisk er der. Det kan ikke være slik at vi skal lage en politikk som skal løse problemer som ikke finnes. Derfor er det viktig at vi gjør disse tingene på en skikkelig måte.

Jeg skal bare avslutte denne delen med å gi en liten stemmeforklaring, slik at alt er ryddet av veien. Fremskrittspartiet har fremmet forslag nr. 1. Vi setter veldig pris på at kunnskapsministeren viste til at man vil igangsette et arbeid knyttet til et regelverk når det gjelder heldekkende plagg i skolen. Men vi mener det er viktig å få et lovforbud, fordi det har andre virkninger knyttet til hvordan det kan endres i framtiden. En lov må til Stortinget for å endres, regelverk kan endres av den til enhver tid sittende regjering. Jeg stoler på denne regjeringen, men jeg er ikke sikker på om framtidige nødvendigvis er like dyktige og opptatt av denne problemstillingen som dagens regjering er. Så vi stemmer for det forslaget, og vi stemmer mot resten av forslagene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er vi klare til å gå til votering.

Abid Q. Raja (V) [16:19:33]: Det ble litt uklart etter representanten Nesviks innlegg, men med de forutsetningene må jeg dessverre opprettholde forslaget mitt, nr. 12, og kan ikke gjøre det om til oversendelsesforslag.

Presidenten: Hvis salen ikke har noe imot det, vil presidenten legge til grunn at det opprettholdes. –Ingen har motsatt seg det.

Votering i sak nr. 1

- Under debatten er det satt fram i alt 17 forslag. Det er
- forslag nr. 1, fra Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet
 - forslagene nr. 2–5, fra Rasmus Hansson på vegne av Miljøpartiet De Grønne
 - forslagene nr. 6–9, fra Audun Lysbakken på vegne av Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 10 og 11, fra Trine Skei Grande på vegne av Venstre
 - forslag nr. 12, fra Abid Q. Raja på vegne av Venstre
 - forslagene nr. 13–17, fra Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet

Presidenten: Det votes først over forslag nr. 4, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stor-

tinget om å overføre alle ubrukte midler av de totalt 7,3 milliarder kroner satt av til flyktningskostnader i Norge i 2016, til utenlandsbistand for bruk i 2016 og 2017, i tillegg til det ordinære budsjettet for utenlandsbistand.»

Voteringstavlene viste at det var avgitt 99 stemmer mot og 4 stemmer for forslaget fra Miljøpartiet De Grønne.

(Voteringsutskrift kl. 16.20.38)

Terje Breivik (V) (fra salen): Eg røysta feil.

Ola Elvestuen (V) (fra salen): Kan vi ta det om igjen?

Presidenten: Ja, det er tidlig i sesongen. Vi må begynne å øve oss. Det er altså forslag nr. 4, fra Miljøpartiet De Grønne det votes over.

Votering

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 104 mot 2 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.21.20)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 2 og 3, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget viser til Parisavtalens ambisjon om å unngå global oppvarming over 1,5 grader på grunn av menneskeskapte klimaendringer, og målet om at Norge skal kutte klimagassutslippene med 40 pst. innen 2030, og ber regjeringen trekke tilbake utvinningstillatelsene etter olje og gass på norsk sokkel som ble tildelt i 23. konsesjonsrunde og avlyse 24. konsesjonsrunde, siden kloden ikke engang tåler at vi brenner opp olje og gass fra de feltene som er i drift i dag.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at statsbudsjettet for 2017 på en forpliktende og sektorvis måte reduserer klimautslippene i Norge betydelig og i tråd med målet om at de skal ned med 40 pst. innen 2030, hvilket vil si 1,6 millioner tonn CO₂ i 2017.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

Votering

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 99 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.21.44)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse den planlagte ulveskytingen som er foreslått av rovviltneemndene og opprettholde ulvebestanden i Norge på dagens nivå.»

Venstre og Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

Votering

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 95 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.22.06)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 7, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fryse adgangen til å omsette kvoter og rettigheter i kystfiskeflåten i påvente av at Stortinget skal behandle den varslede gjennomgangen av dagens kvotesystem.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 99 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.22.26)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 6 og 9, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen senest i revidert budsjett 2017, legge fram en plan for hvilke virkemidler man skal bruke for å nå Stortingets mål om at alle nye biler som selges i 2025 skal være nullutslippsbiler.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å midlertidig avslutte all eksport av våpen, ammunisjon og annet militært materiell til alle statene som deltar i den saudiarabisk-ledede koalisjonen som intervensjoner i konflikten i Jemen.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 95 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.22.48)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 8, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen undersøke levekårene til de familiene og barna som er rammet av kutt i uføretrygden, herunder kutt i barnetillegg og kutt som følge av måten regjeringen gjennomførte omleggingen av uføretrygden i anledning uføreforamen på, og komme tilbake til Stortinget med denne kunnskapen raskest mulig slik at Stortinget kan vurdere om spesielle hjelpetiltak er nødvendig.»

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 53 mot 50 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.23.14)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 10, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om forbud mot fengsling/internerer av barn.»

Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering

Forslaget fra Venstre ble med 89 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.23.37)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 11, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en orientering om praksis rundt fengsling/internerer av barn, og forslag til å redusere bruken.»

Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering

Forslaget fra Venstre ble med 82 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.24.01)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 12, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge bruken av anskitsdekkende plagg i offentlige utdanningsinstitusjoner, og vurdere nødvendigheten av nasjonale retningslinjer rundt bruken av dette.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 95 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.24.23)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 13 og 14, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utsette høringsfristene slik at kommunene kan sørge for forsvarlige politiske prosesser i utformingen av sine innspill om lokal tjenestestedstruktur i politiet.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette en gjennomgang av arbeidet til politidistriktenes styringsgrupper for å påse at disse er i tråd med de føringer som Stortinget har lagt for de lokale prosessene i Politireformen.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

Votering

Forslagene fra Senterpartiet ble med 91 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.24.44)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 15, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen arbeide for at EU-kommisjonen gir adgang til ytterligere forlengelse av nasjonal grensekontroll innenfor dagens Schengenregelverk.»

Arbeiderpartiet har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g

Forslaget fra Senterpartiet ble med 63 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.25.07)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 16, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak for Stortinget om hvor store utgifter kommuner, fylker og stat har hatt i forbindelse med kommunereformen.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g

Forslaget fra Senterpartiet ble med 92 mot 12 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.25.28)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 17, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen orientere Stortinget på egnet måte om hvordan den har fulgt opp jordvernstrategien som ble vedtatt i år gitt at omdisponeringen av matjord har økt de siste to årene.»

Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g

Forslaget fra Senterpartiet ble med 82 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.25.52)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til lovendring som forbyr bruk av burka, niqab og andre klesplagg som vanskeliggjør identifisering og samhandling i alle skole- og utdanningsinstitusjoner.»

V o t e r i n g

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.26.13)

Presidenten: Presidenten vil foreslå at Hans Majestet Kongens tale til det 161. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring vedlegges protokollen.

– Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [16:26:26]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? –Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 16.27